

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

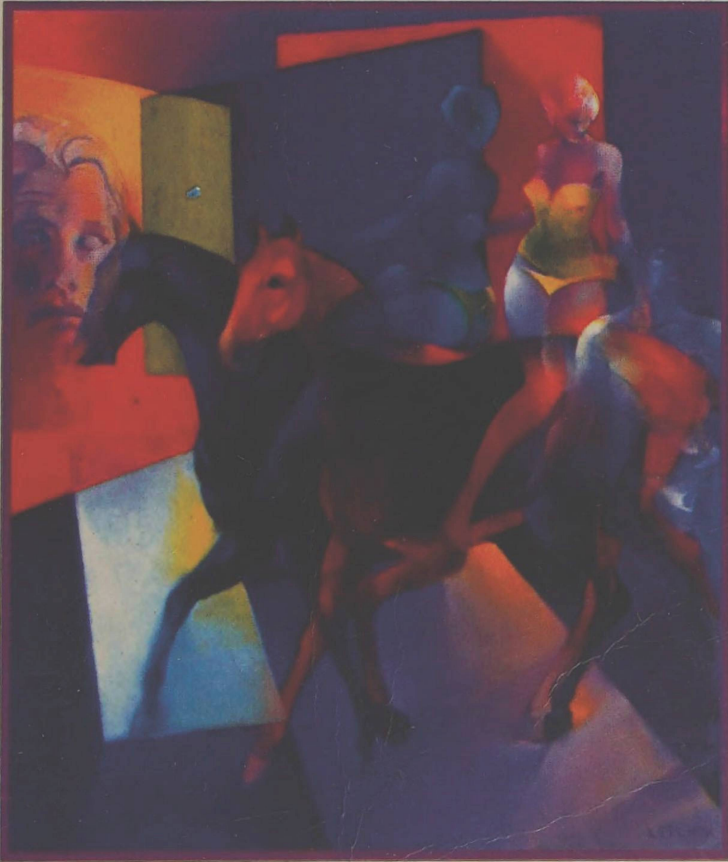
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Burhan Günel

UZUN YOL
SÜRÜCÜSÜ

2. BASIM

öyküler

Fotoğraf: MAHMET TURGUT

Burhan Günel

UZUN YOL SÜRÜCÜSÜ

‘... **Burhan Günel** işte bu insanların içlerine sızarak içlerindeki evrenlerin karmaşasında debelenenleri aydınlığa çıkarma başarısına erişir. Ama orada durmaz, insanın sonsuzluktan oluşan yanlarına el atar, onların yanlış yapılanmadan, raslantıların yığıldığı olumsuzluklardan kaçarken meydana gelen tökezlemelerine, hem onlara ilişkin sorunları irdelemek, hem de herkesi ilgilendiren ortak gerçekleri yakalamak amacına eğilir. Yakalar da... Birden tanıdık bir sevinçle, tanıdık bir acıyla, tanıdık bir tedirginlikle, yaşamlarımızın damlarını çökerten tanıdık yıkımlarla; hiç bozulmayan, hiç bozulmayacakmış izlenim uyandıran evrensel görünümlele; belleklerimiz kaldıkları sürece parıltılarını hiç yitirmeyen bir seçkin anılarla; bir sevdanın alçalma ve yükselme evrelerini film karelerine sıkıştıran çalışmalarla karşılaşırız...’

MUZAFFER BU

ISBN 975-07-0121-6

9 789750 701214

Burhan Günel

UZUN YOL
SÜRÜCÜSÜ

TÜRK YAZARLARI

Yayın Yönetmeni : İlknur Özdemir
Dizgi : Mine Sarıkaya
Düzeltili : Fulya Tükel
Montaj : Mine Sarıkaya
Kapak Düzeni : Semih Özcan

İç Baskı : Çetin Ofset
Baskı : Özal Basımevi
Cilt : ZE Ciltevi

Kapak Resmi : Kayıhan Keskinok

1. basım : 2001

2. basım : 2002

ISBN 975-07-0121-6

© Burhan Günel / Can Yayınları Ltd. Şti. (2001)

Burhan Günel

UZUN YOL
SÜRÜCÜSÜ

ÖYKÜLER

T COUNTY

P 2002

ARY HQ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

web sayfamız: <http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

**BURHAN GÜNEL'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI**

*Çiçekler Korunağı / öyküler
Kar Düşleri / öyküler
Karanfil Ve Hançer / öyküler
Uzun Yol Sürücüsü / öyküler*

**DAHA ÖNCE YAYIMLANMIŞ
KİTAPLARI**

ROMAN

*Ökse / Umut Zamanı / Yağmurla Giden / Aksayan / Acının Askerleri /
Kalanlar ve Gidenler / Ve O Güzel Kadının Çocukları / Eski Desenler /
Yasak Odası / Baraka / Ateş Uykusu*

ÖYKÜ

*Sevgi Bağı / Başka Bir Yaz / Dünyanın En Güzel Kadını /
Yine Bir Gülnihal / Nergiz / Bisiklet Günleri / Fayton /
Evet Aşk / Ateşi Seçtim / Karanfil ve Hançer*

ŞİİR

Sonsuz ve Gizli

DENEME-ELEŞTİRİ-İNCELEME

Benzer Romanlar / Karşı Yazılar

ÇOCUK KİTAPLARI

*Evcilik Oyunu / Ağlama Bebeğim / Dost Eller / Sevinç Dolu Bir Akşam /
Kayısı Ağacı / Penceredeki Çocuk*

7 Nisan 1947'de Antakya'da doğdu. Ortaokul ve liseyi Konya Erkek Lisesi'nde okudu. Hava Harp Okulu'nu bitirdi (1967). İlk öyküsünü Mart 1971'de Cumhuriyet Gazetesinin aylık sanat-edebiyat ekinde, ilk romanını 1972'de (ÖKSE) yayımladı. Ödülleri: Kültür Bakanlığı Çocuk Öyküleri Başarı Ödülü (1979), Türk Dil Kurumu Ödülü (1981), Mehmet Ali Yalçın Roman Ödülü (1981 ve 1982), Nevzat Üstün Öykü Birinci Başarı Ödülü (1983), Ömer Seyfettin Öykü Ödülü (1994), Yunus Nadi Roman Ödülü (1997), Yunus Nadi Öykü Ödülü (2000).

Bu kitap daha önce 1988 yılında Fayton adı altında yayınlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

SESLER

Karanlığın Sesi.....	11
Sabahın Kıyısında	20
Seslerden Biri	37
Sesler	45
Geçit	57

FAYTON

Güz Odası	95
Bahar Bir İhtilaldir	104
Fayton	109

UZUN YOL SÜRÜCÜSÜ

Güvercin, Zakkum ve Yıldızlar	129
Kral ve Kontes	137
Uzun Yol Sürücüsü.....	147
Küstümçeği	155

Sesler

KARANLIĞIN SESİ

Veysel Çolak için

Bütün yolcular uyuyor, bir ben izliyorum pencereden yolu ve geceyi. Belki sürücümüz bile uyuyor şimdi! Kuşkulaniyorum. Gidip adamın gözlerine bakmalıyım. Otobüs hışırtıyla yarıp geçiyor karanlığı, ama tüketemiyor. Onu yanımızda taşıyoruz. Dolunay bize yol gösteriyor; gecelerin tanığı, arkadaş o, bizim de öncümüz. Geçmişimi ve geleceğimi teslim ettiğim şu otobüs yoldan çıkmadan dosdoğru gittiğine göre sürücümüz uyumuyor. Yolu gözlüyoruz ikimiz, geceyi yalnızca biz yaşıyoruz. Ama bir şey var, nereden kaynaklandığını bilemediğim, bir sızı; belli belirsiz bir mırıltı: "O-oooff, off!.." İnsan sesi elbette ama kendini gizliyor, ele vermiyor, kesiliyor, unutturuyor. Ve otobüsün homurtusu öne çıkıyor.

Nereden gelip nereye gitmekte olduğumu bilmiyorum. Bütün yönler aynı, ne yana koşsam yorgunum, nerede dursam yabancı. Sonra bakıyorum bir otobüsteyim, koltuğuma gömülmüşüm, sigaramı emiyorum. Gitmekte olduğum yerde insanlarım, anılarım, yaşadıklarım ve yaşayacaklarım olmalı, besbelli onlara koşuyorum. Geride de öyle bir yığın

insan ve yaşantı bıraktım mutlaka; en çok da kendimi. Belki de yersiz yurtsuzlardan biriyim, uyumlu insanlar bulamadım, hiçbir yerde kendimle bile uyumlu olamadım, hele yakın çevremle, hiç! Bütün bunlar yeri doldurulamaz bir büyük eksiklik olarak öne çıkıyor karanlığın sesinde: Yeni kıtalar, denizler, dağlar ve insanlar bulmalıyım. Yabancılığın benzersiz sesini yeni baştan tanımaya başladığım gibi. Otobüs alıp götürüyor. Nedense kimse geceye sahip çıkmıyor, herkes uykunun ılık ellerine bırakmış kendini. Yine kuşkulaniyorum: Sürücümüz uyuyor mu? Belki de tepemizdeki dolunay çekip götürüyor hepimizi ve bir süre sonra –gece bitmeden ya da güneş yüzünü gösterirken– yepyeni bir denizin ayaklarına ulaştıracak bizi. Böyle olursa hiç şaşırmayacağım. Yapar bu güzelim ışık, buna gücü yeter. Bak işte canlanıyor yüreğimin kabarcıkları, kanım ayaklarıma doğru akıyor, avuçlarım tatlı tatlı kaşınıyor.

"O-oooff!.. Oooff!.."

Ben mi bağıriyorum, yoksa susturulmuş seslerim mi ayaklanıyor? Bir şeyler oluyor besbelli, belki de yolun kıyısından bir kaya yuvarlanıyor, sıyrılıp geçiyoruz. Ya da bir deprem; hem yakın, hem de çok uzak yerler sallanıyor.

Dik otururken yoruludum, başımı koltuğun tümseğine yasladım, iyi ki yanımda kimse yok. Yumdum gözkapaklarımı. Ve o ses belirginleşti ansızın: "Yaktın beni ulan, yaktın benii!.." Açtım gözlerimi, ses tükendi, yok oldu, uçup gitti. Gülümsedim. Belleğim benimle şakalaşıyordu anlaşılan. Yeniden indirdim kirpiklerimin kepengini. Ve ses bir kez daha ortaya çıktı: "Yaktın benii!.." Açınca gözlerimi, yine yok oldu. Sanki o sesi görüverecektim ve gizi çözülecekti, kaçıyordu benden. Bu kez de ben ona oyun et-

tim, gözkapaklarımı belli belirsiz aralık bıraktım ve sesi yakaladım: Otobüsün arka tarafından geliyordu.

"Yaktın beniii! Yaak-tınnn ulaan!.."

Başımı çevirip o yana baktım. Demek ki uyumayan biri daha vardı ve işte yakalandı: Tekerlek şapkalı şişman bir adamdı. Sese bakılırsa orta yaşlıydı, kırk beşinde filan. Sigarası dudaklarında ışıltıyordu. Bu gidişle tüm yolcuları uyandıracak, gecenin benzersiz sesini bozacaktı. Sürücü göndermiş olmalı; az sonra yardımcısı koluma sürtünerek geçti, adamın yanına vardı; evet oydu bağırان, yanılmamıştım, hem sigara tütürüyor, hem de sürücünün yamağına hesap vermesi gerekiyordu:

"Sen mi bağırıdın, dayı?"

"Yaktın beni!.."

"Herkes uyuyor be, ne şamata yapıyorsun? Sus artık, tamam mı?"

Adam yanıtlamadı. Sürücünün tüy bıyıklı yamağı, delikanlı omuzlarını sol yanına yıkarak geri döndü, yine koluma sürtünerek geçip öne gitti. Dışarıda dolunay hâlâ otobüse yol gösteriyordu. Sürücümüz –ve yamağı– uyumuyordu ve dolunayı izliyordu. Çoğalıyorduk. Arka koltuktaki tekerlek şapkalı adam da ortak olmuştu geceye. Tam gözlerimi kapayacaktım, içime kapatacaktım geceyi, o güzelim ses yükseliverdi: "Yaktın, kavurdun benii..." Yamak bu kez yanımdan koşar gibi geçti, hedefe ulaştı ve adamı azarladı:

"Ne. bağırıp duruyorsun be? Sus dedik sana! Bak şimdi aşağıya atarız seni, anladın mı?"

"Yaktın benii!" diye yanıtladı adam, herkesin duymasını ister gibiydi, sesi daha da yükselmişti.

Arka kapıya yakın yerde yanan cılız kırmızı ışığın altında, sürücünün öfkeli yamağı adamı omzundan dürtükledi:

"Kim yaktı ulan, ben mi?"

Boynunu yana kırdı adam, başını öne eğdi. Gözlerini kapamış olmalı. Bağırды:

"Yaktın beni vicdansız, yaktın beniii!.."

Yamak, burnundan solumaktaydı, ne yapacağını bilemez durumdaydı. Adamı ileri geri sarsmaya başladı:

"Şimdi ben sana gösteririm, vicdansız kimmiş öğretilirim!.."

Adam tınmadı, bildiğini okuyordu:

"O-ooff,off! Yaktın beni!"

Gölüşmeler, mırıldanmalar oldu. Gece ayaklamıyordu. Belki az sonra dolunay yolumuzdan çekilir, kendi işine gücüne dönerdi. Geceye pabuç bırakmamış, karanlığa teslim olmamıştık. Uykunun tuzakları aşılmıştı işte. Sürücü görevinin başındaydı, gecenin gizemli sesiyle boğuşmaktan yılmayacaktı. Yamak da onun yanı başında uyuklayıp tehlike yaratmayacaktı. Bense nereden gelip nereye gitmekte olduğumu düşünmeyecek, yitirdiklerimi, geride bıraktıklarımı anımsayıp yazıklanmayacaktım; eh yani, birazcık uyku da benim hakkımdı artık. Ama olanaksızdı, kendime yeni sorular bulmuştum: Kimdi bağırان adam, nesi vardı? Bu gidişle gözünün yaşına bakmayıp aşağıya atacaklardı; yaparlardı bunlar, kurallar çoktan oturtulmuştu yerine, duvarlar sağlam ve kapılar içeriden kilitliydi. Korunaklar hazırlanmış, savunmalar güçlendirilmişti. Saldırıları ise savunmalardan daha da güçlüydü nicedir. Anlaşılan biliyordu bütün bunları tekerlek şapkalı adam, bir kez daha bağırды:

"Yaktın beni, yaktın ulannn!"

Neredeyse boynum tutulacaktı ve öteki yolcular da benim gibi otobüsün arka koltuklarına doğru dönmüşlerdi yarı gövdeleriyle; bütün gözler adamın

üzerindeydi: Yontu gibiydi, sesi çıkmasa, dudaklarına kıstırdığı sigaranın ateşli ucu olmasa, gecenin bir parçası sanılabılırdi, öyle bir gölgeydi işte; yaşadığından bile kuşku duyulabilirdi. Kimdi sahi, gerçekten yaşıyor muydu? Az önce sorup durmuştum kendime. Birden aklım başıma geldi, uykunun elinden tümüyle kurtuldum, nasıl utandım; ayıp ayıp, sen de mi soruyorsun bunu: Kim bu adam, öyle mi? Başımı iki yana salladım, alt dudağımı ısırdım.

Yamak bu kez arkadan öne doğru seğırtti, varıp sürücünün kulağına bağırdı:

"Susmuyor Hüseyin Ağbi! Ne yapacağız şimdi? Otobüste ayle var!"

Sürücünün yanıtlamasına kalmadan, tekerlek şapkalı yetiştirdi arkadan:

"Yaktın benii!"

Yolcular önce gülüştüler, sonra mırıltılar çoğaldı:

"Kim bu be, kim yakmış herifi?"

"Garibin biri besbelli..."

"Gecenin bu vaktinde ne bağırıp duruyor?"

"Allah allah, deli mi ne?"

"Aile var burada, aile! Utanmaz adam!"

Ve 'utanmaz adam' tüm mırıltıların üzerine limon sıkı:

"Yaktın beni adi kadın! Yakk-tınn!"

Sürücü, yardımcısını yanıtlamak yerine ansızın frene bastı, otobüsü cart diye durdurdu. Kırt kırt eden el freninin sesini duydum. Tamam, işte şimdi çingar çıkacak. İki birden yanımdan geçtiler, soluklarını duydum, çok öfkeliydiler. Nedense ışıkları yakmadılar. Şişman adamın yanına vardılar, hışımla ikisi iki yandan adama yüklendiler:

"Ne bağırıyorsun be, burayı ahır mı sandın?"

"Atalım mı şimdi seni aşağıya? Otobüste böyle bağıramazsın!"

"Yaktın benii, yaktın benii!"

"İn ulan aşağıya, çabuk in diyorum sana!"

"Yaktın beni yakktınn, ah ulan kancık, ah ulan kancıkkk!.."

Kahkahalar yırtıldı orta yerde, herkesin göğsü boşaldı, besbelli uyanmayan kalmamıştı. Sürücü, biraz da kalabalıktan güç almış olacak ki sesini yükseltti:

"İn ulan aşağıya! Hadi, in otobüsten! Sana söylüyorum, çabuk in, çabuk!"

Adam kaya gibi yerleşmişti koltuğa, sürücü ile yamağının çekiştirmelerinden etkilenmiyordu. Gözüm karanlığa alışmıştı, eksik kalan çizgileri, gölgelere, seslere bakarak tamamlıyordum: Adam iri-kıymdı. Ve dışarıda gece gülümsüyordu, bizimle dalgasını geçiyordu. Hiç kimsede kıpırtı yoktu, herkes izleyiciydi. Ayağa kalktım. Bakıp gördüm, dolunay tüm ışığını adamın üzerine salmıştı; dağın biri arka koltukta oturuyordu.

"Yaktın beni," dedi dağ, soluğunu boşalttı gece-
nin üstüne.

Yamakla sürücü, adamın iki yakasını avuçla-
mış ileri geri çekiyorlardı:

"Sus ulan sus, sus diyorum sana!"

"İn ulan aşağıya, in diyoruz sana!"

Öyle şişmandı ki yerinden oynatamıyorlardı.
Sürücünün canı burnundaydı:

"Eşyası var mı Rıza, bu herifin?"

"Yok Hüseyin Ağbi. Olsa ne yazar? Atarız bavulu-
lunu, bohçasını!"

Yeniden yüklendilerse de adamı çekip çıkara-
madılar. İlk yamak pes etti, bir adım geriye çekil-

di. Sonra sürücü; iki elini iki böğrüne dayayıp bağırdı:

"Allah kahretsin! Nasıl da ağırmış... Şuna bak, kaya gibi çakılıp kalmış oraya! Sanki tapulu arazi-si! Kalk diyorum ulan sana!"

Tekerlek şapkalı yolcumuz, zor kullanmayı bıraktıklarını gördüğünden olmalı, iki yakasını eliyle düzeltti, üzerine çekidüzen verdi, şapkasını elledi; sonra uysal, yavaş devinimlerle, uslu çocuklar gibi, efendice ayağa kalktı. Başını önüne eğip şapkasının altına saklanarak, "Yaktın beni," diye mırıldandı. Az ötesindeki kapıyı açıp kendini aşağıya salıverdi. Düştü mü, yuvarlandı mı, anlayamadım. Kapı kapanınca sesler kesildi. Sürücü başını önüne eğip yerine doğru yürüdü. Yamak da, yetim hakkı yemiş gibi suçlu yürüdü, besbelli boğazı düğümlenmişti; çünkü benim boğazım da düğümlenmişti. Sürücünün ardında, yarısı kopmuş bir kuyruk gibi sallandığının ayırında değildi utangaç yamak. İçim ezildi. Beklemeye başladım, hâlâ umutluydum, yolculardan biri olsun sesini yükseltmeliydi, hemen ben de katılacaktım. Kimseden çıt çıkmadı. Sürücü, kontak anahtarını çevirdi, motor hırıldadı, el freni balon söndürülür gibi boşaltıldı. Ansızın ayağa kalkıp bağırdım:

"Durun biraz!"

Birden kendimi ayırt ettim, yaşıyordum, işte şuradaydım, bu ses benimdi, güzel sesim, eşsiz sesim! Ölümsüz ve diri bir sessin sen, şimdi buldun kendini, sakın bir daha yitirme! Ellerim vardı, bedenim öfkeyle titriyordu, bıyıklarım vardı, yoluyordum bir yandan, kulaklarımın uçları yanıyordu, gözlerim karanlığa ve geceye ateş kusuyordu. "Bi şey mi var efendim?" diye sordu sürücümüz, başını çevirip sesin sahibini aranarak. Aman Tanrım, bu ne incelikti böyle! "Bizim firmamız ötekilere benzemez, kon-

for, güven, hizmet yarışı, görev aşkı, her şey bizde-
dir bizde!"

"Ben de iniyorum!.." dedim.

Sessizlik yoğunlaştı. Hayır, kimseden alkış beklemiyordum. Zaten bu ölü ırmağın hışırtısı çoktan kesilmişti. Kimsenin karşı çıkmasına, ses etmesine kalmadı, arka kapıya ulaştım. Ve kendimi ay ışığının uysal ve anlayışlı ellerine bıraktım. Çevreme bakındım, nereye gitti bu adam? Gecenin tülü yüzüne değince irkildim, gözlerim iyice açıldı. Tekerlek şapkalı adamım, neredesin? Görebildim, az ötede yürüyordu. Asfalttan çıkmış, sağdaki tarlaya yönelmişti. Ben de ardına düştüm. Toprak belli belirsiz eğimle yükseliyor, yamaçtaki bir ağaca ulaşıyordu. Otobüsü ve içindekileri uykuları ve yalnızlıklarıyla baş başa bırakmış, biz de toprak gibi, dolunay gibi, gökyüzündeki sayısız yıldız gibi şu karşı yamaçtaki koyu gölgeli ağaca bakıyor, ona ulaşmak istiyorduk. Adam önden yürüyor ve bana yol gösteriyordu. Yolculuğumuz uzun sürdü, ağaca sabaha karşı ulaşabildik. Adam oraya varınca yere oturdu, sırtını ağaca dayayıp ayaklarını uzattı; şapkasını çıkardı, dizlerinin üzerine kapadı. Az sonra ben de 'menzile' ulaştım. Geniş gövdeli bir çınardı bu, çok rüzgârlar, mevsimler gördüğü belliydi. Gecenin sesini ve gizlerini kuşkusuz iyi biliyordu. Gövdesini genişletip bana da yer açtı. Oturup sırtımı dayadım, bacaklarımı uzattım, toprağın soluğunu duydum. Ve ısıniyordu tenim, tıpkı yüreğim. Gözlerimi yumdum, derin derin soluk aldım, geceyi doldurdum içimin oyuklarına; uykulu kuşlar uçuştular.

Adamın sigarası hâlâ yanıyordu. Ama besbelli yangını sönmüştü, artık bağırmıyordu. Bir sigara da ben yaktım. Yorulunca kalktık, asfalta doğru yürüdük. Aramızda asma köprüler oluşmuştu. Konuş-

madığımız tüm sözcükler birbirine ilmek atıp o köprüleri kurmuştu. Belki de yeniden yaratmaydı bu. Onun için olmalı, konuşmak yürürken de aklımıza gelmedi. Yolun kıyısında çömelip, şu yana, olmadı bu yana geçecek ilk otobüse birlikte el edeceğimiz ânı beklemeye koyulduk.

SABAHIN KIYISINDA

Çiğdem Hanım, evin içinde son kez dolandı, yatak odasına, mutfığa, banyoya girip çıktı: Pencere-ler, musluklar, havagazı ocağı kapalı. Geride naftalin kokusunu andıran bir sessizlik kaldı; biraz altını eşeleseniz bastırılmış nice kavganın gürültüsü ortalığı kaplayıverecekti.

"Pişman edeceğim!" diye söylendi Çiğdem Hanım, alt dudağını ısırды. "Kesip attığım tırnağımı bile bulamayacak!.."

Dönüp dolaşıp holdeki boy aynasının önüne gelmişti. Çenesini yukarı kaldırıp boynunu gererek kendini bir kez daha süzdü: Gözleri çukura kaçmıştı, ama yenilenmeye hazır, kendi halinde ve unutulmuş bir güzelliğin, ulaşılmaz bir gençliğin belli belirsiz izleri öne çıkmıştı işte. Boynundaki bildik kırışıklar ise usta bir hekimin neşteriyle yerini şu anki zorlama gerginliğe bırakacaktı günün birinde.

Gözlerinin içinden nice çığlıklar geçiyordu ve kocasının ilgisiz suskunluğuna karşılık, kararlı bağıırışı tavandan, duvarlardan, giderek aynanın içinden ortaya dökülüyordu: "Estetik ameliyat olacağım! Beni o zaman göreceksin! Peşimden delikanlıları bile koşturacağım!.." Dönüp giderdi adam, Çiğdem Hanım'ın bulunduğu odadan uzaklaşırdı ya da gömüldüğü koltuğunda yana uzanıp sigarasını seh-

padaki kül tabağına öfkeyle ama sessizce bastırırdı: "Seninle tartışmak eskiden anlamlıydı. Şimdi her şey tükendi, her şeyi çirkinleştirdin, örseledin..." Oysa aynada yansıyan görüntüye bakılırsa hâlâ incedi Çiğdem Hanım'ın bedeni. Hele bacaklarının biçimliliği! Bankadaki dinlenme salonunda şöyle azıcık göstererek, çok değil, bir oturdu mu, eteğinin ucundan aşağıya doğru uzanır giderdi bütün kadınlığı... Her fırsat bulduğunda ateşlediği sigarası elinde; gözlerinin içinde bir uzak, bir ulaşılmaz ülke; bakınırdı çevresine. Sigaranın dumanı ağzından girip burun deliklerinden geri dışarıya çıkarken, yorgunlukları bile aranır olmuş gençlik yıllarının özlemini de fişkırtırdı.

Zil çalınca aynadan ayrılmak zorunda kaldı. İki adım atıp kapıya ulaştı; açtı.

"Hah, geldin mi Gülseren?"

"Geldim Çiğdem Abla... A-aa, ne güzel olmuşsun! Saçını toplamışsın, çok yakışmış!"

"Sağ ol canım, teşekkür ederim."

"A vallahi genç kız gibi olmuşsun Çiğdem Ab-la!"

Çiğdem Hanım sevinemedi, içini çekip mırıldandı:

"Ah güzelim bir de yüreğimi bilsen..." Sesi bozuldu, gözleri buğulandı. "Gidiyorum ama içim içime sığmıyor."

"Mektubu hazırladın mı?"

"Hazırladım canım, dur getireyim sana, televizyonun üzerindeydi."

Gidip döndü.

"Al güzelim. Unutma, iki gün sonra postaya vereceksin."

"Tamam ablacığım, hiç tasalanma."

"Öyleyse çıkabilirim artık." Çiğdem Hanım kolundaki saate baktı. "Otobüsün kalkmasına elli dakika var ama, evden hemen uzaklaşsam iyi olacak... Yeliz'le buluşacağız zaten orada."

"Birlikte gideceğin arkadaşın mı?"

"Hı hı."

"O da mı kocasından kaçıyor?"

"Yok kaçmıyor o kocasından, daha önce ayrılıp kurtuldu..."

Gülseren, ne demesi gerektiğini düşünür gibiydi: Yoksa somurtmalı mıyım şimdi? Susmayı, donuk bakmayı yeğledi. Çiğdem Hanım öfkeliydi:

"Sen sen ol Gülserenciğim, evlendiğin zaman da, şimdi de, bu erkek milletinin hiçbirine inanma, güvenme, boyun eğme!"

Çıktılar. Çiğdem Hanım kapıyı çektiğinde denetimsiz, yapmacıksız iki damla gözyaşıyla ıslandı kir-pikleri. İyi ki merdiven boşluğu loştı ve Gülseren önden iniyordu. Çiğdem Hanım rahatladı, çantasından mendilini çıkardı, boyalarını bozmamaya özen göstererek gözlerini kuruladı.

Kapıcı, apartmanın girişinde bavullarla bekliyordu.

"Taksi bulayım mı abla?"

"Caddeye çık, geçen birini çağırırver Salih."

Adam seğirtti ve ardından bakan Çiğdem Hanım gözlerine inanamadı: Koşturup giden Kapıcı Salih değil de yirmi iki yıllık kocasının karayağız gençliği idi. Olacak şey miydi yani şimdi bu? Gözlerini yumup açtı; hayal mi görüyorum? Bir kez daha baktı, ama Salih köşeyi dönüp gitmişti. Başını iki yana kötü kötü salladı Çiğdem Hanım, bu yanılsamaya bir anlam veremedi, kocasının yerinde Kapıcı Salih, allah allah, kendini tanımasa, 'bastırılmış

gizli istekler' deyip çıkacaktı ama... "Hayırdır inşallah," diye söylendi.

Koltuklarına yerleşip birer sigara yaktılar. Çiğdem Hanım saatine baktı: Kalkışa daha on yedi dakika vardı ve yolcular yerlerini almaya başlamışlardı.

"Keşke sen de benimle gelebilseydin..."

"Bunu konuşmuştuk, ben Muğla'da ineceğim. Beş haftadır çocuklarımı görmedim. Tatile çıkacaksam onları da götürmeliyim... Ama o zaman da anem... Onu evde yalnız bıraksam ayıp olur... Üstelik babamı bırakmak hiç olmaz, yatalak hasta, biliyosun... Benim işim zor Çiğdemciğim, sen git, keyfine bak."

"Amaan, boş versene sen," dedi Çiğdem Hanım. "Hepsi boş laf bunların. İnan bana, ileride hiçbiri sana teşekkür etmeyecek. Gördük işte benimkileri! Uyan Yeliz, uyan! Ömrünü boş yere harcama!.."

Yeliz Hanım, arkadaşını incitmek istemezmiş gibi uysal bir sesle karşılık verdi:

"İyi ama ben onlar için katlanmıyorum ki her şeye. Onurum var. Üstelik içimden öyle geliyor, onlarla bir arada olunca mutluyum, sevinçliyim... Çocuklarım olmasaydı hayatı tek başıma götüremedim. Annemle babamsa en eski dostlarım benim... Başka kimsem yok ki."

"Biliyorum canım, bili..." Çiğdem Hanım durakladı, sesini alçalttı, eğilip fısıldadı: "Sağdan ikinci koltuğa oturan şu adama bak!"

"Ne var, ne oldu?" dedi Yeliz Hanım fısıltıyla. "Kim o adam, tanıyor musun yoksa?"

Çiğdem Hanım sustu bir an, kararsızdı; yine o yanılısana mı? Ne oluyor bugün bana? Önce kapıcı,

şimdi de bu adam... Eğilip bir daha baktı: Evet ama bu kez yanılmıyorum, Orhan Bey bu...

"Sen de tanıyorsun, hatırlamadın mı?"

Yeliz Hanım belli etmeyecek kadar çevirdi başını, adamı bir an görüp Çiğdem Hanım'a fısıldadı:

"Hayır, tanımıyorum."

"Unuttun mu canım? Hani geçen yıl genel müdürlükten bizi denetlemeye gelmişti..."

"Kim, o mu?"

"Hadi hadi, hatırlamıyormuş gibi yapma şimdi bana!" Sinsice gülümsedi Çiğdem Hanım: Yutturamazsın! "Adamın gözü bende diyordun hani..."

Yeliz Hanım'ın kara gözleri sevinç ve gururla ışıdı:

"Orhan Bey mi?"

"Yavaş kız, ısıtmesin." Daha da eğildi Çiğdem Hanım. "Ta kendisi!"

Yeliz Hanım merakla bir kez daha çevirdi başını ama Orhan Bey hafif yan dönmüştü, sağındaki pencereye doğru kaykıldığından yüzü görünmüyordu. Yeliz Hanım kurnazca gülümsedi. En iyisi yere bir şey düşürüp adamın dikkatini çekmek. Çanta açıldı, çakmak çıkarıldı, oysa yanıyordu sigarası Yeliz Hanım'ın, olsun, önemli değil, düşürürverdi çakmağı, beklemeye başladı: Orhan Bey çakmağı yerde görür, sonra da alıp Yeliz Hanım'a verirdi nasıl olsa. Geçen yıl pek incelikli davranıyordu. Denetleme boyunca birkaç kez birbirlerine çok yakın olmuşlar, göz göze bile gelmişlerdi. Yani, Allah var şimdi, adam açıkça bir şey söylememişti ama, kaç yılın Yeliziyim ben, anlamaz mıyım o bakışların dilinden? Olay bankada yıldırım hızıyla yayılmıştı ve gülüşmüşlerdi fiskosun ortasında, hem de yan gözle, uzaktan uzağa Orhan Bey'e bakarak.

Dinlenme salonunda erkekler kapının girişindeki bir öbek koltukta toplanırlardı. Öğle yemeklerin-

den sonra Orhan Bey banka çalışanlarının arasında oturup onları yakından izliyordu. İster istemez müdür ve ötekiler de çevresinde oluyorlardı. Kadınlar salonun dibinde, pencerelerin önündeki koltuklarda toplanıp dedikodu ediyorlardı. Orhan Bey'in elinde ya bir kitap ya da dergi olurdu. Evet evet, yandaki adamın elinde de vardı bir kitap işte, çakmağın yere düştüğünü bu nedenle görememişti besbelli. Belki de görmüştü Yeliz Hanım'ın çakmağını ama...

"Sahi, ne oldu sonra, hiç karşılaştınız mı?" Gü-lümsedi Çiğdem Hanım. "Peşimi bırakmıyor diyor-dun... Sonra anlatmaz oldun."

"Şey... Nasıl söylesem... Gerçekten adam bana hayrandı ama... iki çocuğu var, karısı da güzelce bir şey..." İçini çekti Yeliz Hanım. "Hıh, benim tipim değil aslında, sevmem öyle hamam güzellerini, yine de..." Sustu. "Neyse. Kadının günahı yok bu işte. Orhan Bey birkaç kez telefon etmişti, yemeğe çıkա-lım falan gibi bayat numaralar, bilirsin... Ama şekerim, namuslu kadını ben, öyle herkesle düşüp kal-kamam, kocamdan ayrıldıysam bu demek değildir ki..."

Çiğdem Hanım yüzünü buruşturdu:

"Evet evet, biliyorum. Sonra ne oldu?"

"Kabul etmedim tabii ki! Çocuklarımı düşün-mek zorundaydım... Yüreğimin sesini değil, aklımın sesini dinledim!"

"Ah, elbette," dedi Çiğdem Hanım. "Yoksa bize anlatırdın zaten, öyle değil mi?" Gözlerini kırptıstır-dı: Yutmuyorum bunları, ama konuş bakalım, ko-nuş, bozmayacağım. "Eee? Niye sustun?"

Yeliz Hanım biraz durduktan sonra, eksik kal-mış gibi mırıldandı:

"Aramızda ciddi bir şey geçseydi sana söyler-dim."

"Şuna bak, hâlâ bizi ayırt etmedi, kitap okuyor!"

Yeliz Hanım yere eğilince, deminden beri almadığı ve gelip geçenlerin görmediği çakmağa uzanınca, ince beli, kalkık burnu, koyu kara saçları ortaya çıktı ve her yanı kapladı. Elindeki kitabı okuyan Orhan Bey'in Yeliz Hanım'ı görüp anımsaması için başını azıcık bu yana çevirivermesi yeterliydi ama, olan olmuş, bütün otobüs dolmuş ve yola çıkma zamanı gelmişti. Bu nedenledir, yolcuları saydı biri, elindeki listeyi işaretledi, gidip sürücünün sağındaki kapı eşiğinde dineldi: "Cümleten hayırlı yolculuklar!" diye bağırıp sürücünün elini sıktı, sonra kendini aşağıya attı. Kapı kapanırken otobüs sarsılıp yürüdü, fiyakalı bir dönüşün ardından caddeye çıktı, hızlandı.

Orhan Bey bu kargaşada Yeliz Hanım'ı da, çakmağı da, Yeliz Hanım'ın kara uzun saçlarını da görememişti ve sürücüye duyduğu peşin ve derin güvenle uyumaya karar vermiş gibi başını koltuğa dayayıp gözlerini yummuştu, ama kitap hâlâ elindeydi.

"Şimdi de uyuyor," dedi Çiğdem Hanım.

"Hatırlasana canım, bankadayken de öyleydi ya, kimseyle konuşmazdı, elindeki dergi ya da kitaba bakarken kaşla göz arasında koltuğa kaykılıp kestirirdi..."

"Sahi, ne gülerdik ama! Bizimkiler de onun başucunda beklesirlerdi... Ah, bir de ben denetlemeye çıksam şu bizim bankayı."

Gülüştüler. Akşam güneşi vuruyordu yüzlerine.

"Perdeyi çekeyim mi?" dedi Çiğdem Hanım.

"Bırak kalsın," dedi Yeliz Hanım. "Akşam güneşi güzele gelir."

"Güzellere," diye düzeltti Çiğdem Hanım.

Yine gülüştüler.

Orhan Bey, bu ikinci kıkırdamanın ardından gözlerini bir an araladıysa da başını çevirip bakmadı eski tanıdıklara. Ancak, bu ayrıntı Çiğdem Hanım'ın keskin gözlerinden kaçmadı ve yorumladı: "Hatırlamazlar nasıl olsa, aradan on üç ay geçti. Şimdi şu iki hanıma selam verecek olsam belki de karşılığını alamaz, üzülürüm. İyisi mi, görmezden geleyim. İstiyorlarsa onlar benimle konuşsunlar..." Çiğdem Hanım böylelikle aklından geçenleri okuyuverdiği Orhan Bey'in yüzüne çok daha rahat bakmaya başladı: Biraz zayıflamış mıydı ne? Oldukça şişmandı Orhan Bey geçen yıl. Bir de, böyle tekerlek şapka giymezdi. Hadi giydi diyelim, şapkasının tepesine tüy dikmezdi. Belki değişmişti kimbilir, insanlar zamanla değişiyordu. Hem, günümüzde 'erkek milleti' çıldırmıştı! Tüy de takardı, başka şey de şapkasına... Boynuz bile taktıklarına göre... Kıkırdadı Çiğdem Hanım.

"Ne gülüyorsun öyle kıs kıs?"

"Hiiç, aklıma bir şey geldi de..."

Evet, değişiyordu insanlar. Bir zamanlar güvenip yatağına girdiğiniz kocanız bile aradan birkaç yıl geçince değişime uğrayıp sizi hırpalamaya başlıyordu. Gittikçe birbirinizden uzaklaşıyordunuz. İnsan konuşmaya, giderek düşünmeye bile utanıyordu bazı şeyleri, hele o cinsellikle ilgili konular yok mü... Herkesin yan çizdiği temel sorun buydu işte... Zaten bundan olmalı, cinsellik yatak odalarından sokaklara taşmıştı. Ve erkekler genelevlere, buluşma evlerine ve benzeri yerlere gidip çözülebiliyorlardı. Çünkü 'err-kekk'ti onlar, özgürlükleri vardı. Peki ya bizim gibi namuslu kadınlar ne yapsın; ben ne yapayım?

Çiğdem Hanım suç işlemiş gibi alt dudağını ısırды, sonra suçu arkadaşına yıkmayı uygun gör-

müş olmalı ki eğilip Yeliz Hanım'ın yüzüne baktı: Akşam güneşinin ışıltısını ve cıızlığını yakaladı kadının yüzüyle hüznü gözlerinde.

"Ne sustun öyle?" dedi, dirseğiyle dürtükledi onu, alaylıca gülümsedi.

"Şey... dalmışım," deyip silkindi Yeliz Hanım.

Çiğdem Hanım yine gülümseyince, sigara ziftiyle kararmış dişleri görüldü. Ve arkadaşının dalgın-argın yüzü buruştu bir an: Söyleyemiyorum, o dişlerle iyice çirkinleşiyorsun diyemiyorum. Ağız temizliği çok önemlidir Çiğdemciğim, hele ağız kokusu... Adamdan ayrıldım, kimseyle ilişkim yok ama yine de kendime bakıyorum, sen de git, temizlet şu dişlerini Allah aşkına... Günde üç öğün, hatta dört, fırçala lütfen. Söylemeli bunu birisi ona. Belki de yakında söyleyeceklerdir, gittiği yerde öpüşecek birini bulabilirse... Bu kez Yeliz Hanım gülümsedi.

"Ne o, yoksa Orhan Bey'i mi düşünüyorsun kız?"

Yeliz Hanım gülümseyişini bastırmaya çalışarak bakışlarıyla yanıtladı ve konuşmadı, başını önüne eğdi: Akıp gidiyorum beni saran yapay kabukla birlikte. İşte şurada, altımızda kapkara bir asfalt uzanıyor, yamyassı. Bense köşeliyim, sivriyim. Konuşsam kırılacak şu Çiğdem cadısı, olmaz. Aslında Çiğdem gibi olmak var ama elimde değil, yapamam. Sessiz, kuzu, nasıl da efendi bir adamdır kocası. Sen bırak onu, düş yola! Olacak iş mi? Hayatını yaşayacakmış, noksanlıklarını giderecekmiş, benliğini hizaya getirecekmiş, daha neler... Hepsini söylemiyor elbette. 'Açlığımı bastıracağım' demek dururken... İçini çekti Yeliz Hanım, ah, belki de odur haklı olan, kimbilir?

"Sayın yolcularımız on beş dakika buradayız. Çay ve ihtiyaç molası... Çaylar şirketimizin küçük bir hediyesidir, ödemede bulunmayınız..."

El freni çekilip otobüs sağlama alındıktan sonra kapılar açıldı ve yolcular indi. Yeliz Hanım'la Çiğdem Hanım, uyuyan Orhan Bey'e yan gözle bakıp hırkalarını omuzlarına attılar ve tuvaletin yolunu tuttular. Daha taranmalarını yeni bitirmişlerdi ki önünde durulan lokantanın hoparlöründeki yayvan ses, 'Ankara'dan gelip Marmaris'e gitmekte olan sayın otobüs yolcularının yerlerini almalarını' rica etti ve böylece iki arkadaş da otobüse dönmek zorunda kaldılar.

"On beş dakika ne çabuk geçti," dedi Çiğdem Hanım.

"Taranman bitmedi ki bir türlü," dedi Yeliz Hanım.

"Bugün bende bir tuhafılık var," dedi Çiğdem Hanım.

"Sinirlerin bozulmuş," deyip geçiştirdi Yeliz Hanım.

"A-aa, şuraya bak Yeliz!"

Baktılar: Sürücünün yanı başındaki boşluğa konulan taburede kızıl saçları dalgalı bir kadın oturuyordu. Gökten inmiş ve ansızın çıkmıştı ortaya.

"Bu kadını buradan aldılar besbelli," dedi Yeliz Hanım.

"Boş koltuk da yok, tabureye oturtmuşlar."

"Neyin nesi acaba?"

"Sağlam pabuca benzemiyor! Bar kadını mıdır nedir? Baksana şunun saçlarına! Yüzünde de bir ton boya! Ya elbiseleri! Aman allah! Çingene galiba, her yanı kırmızı."

"Yavaş konuş biraz Çiğdem..."

Böyle dedi ama Yeliz Hanım'ın sesi kırgıncaydı; ne varmış kırmızıda yani? Benim de en sevdiğim renktir. Laf mı çarptırıyorsun bana şimdi?

Az sonra Orhan Bey kıpırdanmaya başladı. Hâlâ yabancı gibi davranıyordu; bize yapılır mı bu? Dönüp bir selam bile vermemişti, aşkolsun size Orhan Bey!

"A-aa, seninkini görüyor musun? Kalkıp kadının yanına gitti, bak bak, şimdi de eğilmiş kadına bir şeyler söylüyor..."

"Ne söylüyor acaba?" diye merakla sordu Yeliz Hanım.

"Bilmem ki!" Durakladı bir an Çiğdem Hanım. "Belki de önceden tanışıyorlardı bunlar! Zaten şu Orhan Bey'i hiç gözüm tutmamıştı; arkadaşımın, kırılırsın diye sana bir şey dememiştim ama... bak, yanılmamışım! Besbelli bara saza gidiyor bu adam!"

Yeliz Hanım iki dişinin arasından söylendi:

"Tamam işte, göstermelik inceliği tuttu yine! Kadınla yer değiştiriyorlar." Yeliz Hanım'ın yüzü gitti geldi; sesi bozuldu. "Yapar bu adam, ahlaksızın biriymiş, işte şimdi kendini iyice ele verdi!"

Çiğdem Hanım da birikmiş öfkelerini kusma fırsatını yakalamıştı:

"Erkek değil mi, al birini vur ötekine! Benim adam da zaten bir zamanlar sekreteriyle kırıştırıyordu!"

"Bilirim hayatım, bunların hepsini tanırım! Yoksa neden boşanırdım kocamdan?"

Çiğdem Hanım uzmanlaştığı bir konu yakalamıştı ya, bırakmıyordu:

"Tabiiy, tabiiy... haklısın şekerim!"

Adam gidip tabureye oturdu ve sırtını döndü. Dudaklarına sıkıştırılmış sigaranın öncülüğünde, akıp giden asfaltı ve solundaki sessiz duruşlu sürücüyü gözlemeye başladı. Besbelli konuşmayı sevmiyordu. Bir süre sonra, Orhan Bey'le yer değiştiren boyalı kadın oturduğu koltuktan öne doğru eğilerek seslendi:

"Beyefendi, isterseniz taburenizi buraya getirin, benim koltuğa yaslanırsınız, orada pek rahat edemiyorsunuz. Benim yüzümden..."

Orhan Bey başını çevirip kadına, sonra sürücüye, ardından yine kadına baktı ve en son sürücüde karar kıldı: "İzin verir misin, arkaya geçebilir miyim?" Sürücü, saçlarını yollarda ağartmış birisi, otobüs onun değirmeni; anladı durumu ve sağ elini dostça sallayıp belli belirsiz gülümserken mırıldandı:

"Geçsenize arkaya beyim, hanımefendi haklı, burada rahat edemezsiniz, alıp götürün tabureyi de..."

Orhan Bey karanlıktan ve geceden çok sürücüden aldığı cesaretle kadının yanına taşındı, koltuğa abandı. Az sonra alçak sesle konuşmaya başladılar.

Bu kez sürücü fazla bağırmadı; bıraktı uyuyanları uyanmasınlar. Zaten gecenin ortasını geçtiler yolda, bundan sonrası sabah.

"Demedim mi ben sana Yeliz? Bak işte ikisi birden indiler ve ağaçlara doğru gidiyorlar!"

"Hadi şunları izleyelim!"

Peşleri sıra yürümeye başladılar. Çiğdem Hanım bir ara kıkır kıkır güldü ve sustu.

"Ne oldu, neden gülüyorsun öyle? Halimize mi?"

"Mektubu aldığında benimkinin ne yapacağını düşündüm de... Çıldırır mutlaka! Belki de peşime düşer... Şu an bizim yaptığımız gibi. Kaçırmayalım şunları, bak nasıl da hızlandılar, besbelli acele işleri var! Hadi yürü. Nereye giderlerse biz de gideceğiz!"

"Yerler çamur mu ne? Kaygan. Önümü göremiyorum!"

"Yok yok, çamur filan değil; uzaklaşıyorlar, karanlığa daldılar, çabuk ol biraz, sallanma Yeliz!.."

Gece, nasıl da bir gece: Sabaha çıkılmıyacak gibi. Kendini olduğu yerde unutmuş. Ve yıldızlar da unutulmuş yukarıda. Ilık mı soğuk mu olduğu anlaşılmayan, okşayan bir esinti. Sonra ağaçlığın üzerindeki hilal. İçinden bir niyet tut Yeliz, yeni bir koca mı, zenginlik mi, sağlık mı? Sonra su sesi: bir dere ya da yaz sıcağında tükenmiş bir eski ırmak. Şuralarda ceviz ağaçları olmalı, öyle bir koku, cevizlerle özgü...

"Peki ne yazmıştın mektupta?"

"Aşk ilanı."

"Sahi mi? Kime aşk ilan ediyorsun, kocana mı?"

"Yok canım, onu da nereden çıkardın? Bana âşık olan biri yazıyor mektubu. İmzasız. Ama çok güzel bir yazısı var adamın. Anlayacağın, kişilikli biri. Görmeliydin. Hıh, bu saatten sonra ayaktakımıyla mı mektuplaşacaktım? Bak bak, ağaçların arasına daldılar!.. Hadi yürü!"

"Yürüyorum işte canım, çekip durma öyle... İyi ama, ya kocan zarfı açmazsa? Mektup senin adına geleceğine göre..."

"Açar açar, bal gibi açar! Yürü! Kafasına kuşku tohumlarını attım da öyle çıktım yola! Okuyunca çıldıracaktır, eminim! Hadi gel şimdi, mektup konu-

sunu sonra konuşuruz. Bak, şu karşıdaki ağacın arkasına dolandılar..."

"Göremiyorum."

"Ben görüyorum. Sus. Artık sessiz yürümeliyiz. Yavaş yavaş... Soluğumuzu bile tutmalıyız Yeliz, ayaklarımızın ucuna basarak yürüyelim, bizi ayırt etmesinler, burada olduğumuzu anlamasınlar. Bütün yolcuları atlattılar, bizi de uyuttuklarını sansınlar... Kih kih kih..."

Ağaç: Gece gibi o da kendisinin hakkını veriyor. Gövdesi nasıl geniş, birkaç yüzyılı yaşayıp ayakucuna devirmiş, öyle bir çınar, anaç, hoşgörülü ve konuksever. Hiç yaşanmamış, ayak basılmamış bir yerde, sonsuz bir ormanın eşliğinde, ölümsüz bir su şırıltısının tanıklığında, yaprak hışırtısı arasında; çınarın koca gövdesinin ardına iki kişi olarak dolaşan Orhan Bey ile boyalı kadın, bir süre orada tek kişi oldular: Gölgeleleri ay ışığının altında uzadı, sol yana düştü. Yeliz Hanım'la Çiğdem Hanım da ışığa yakalandılar ve hep birlikte görüldüler.

Orhan Bey: Olympos'un birinden kovulmuş eski ve yorgun bir tanrı. Usta bir yalım.

Boyalı Kadın: karanlığı ürküten, ay ışığını çağıran ve getiren iki kadının gizi. Havva'namızın kırılmış serçe parmağı. Ayaklarının ucunda kirli bir su, sıg bir deniz. Ağzını ağaçtan sarkan kuru ve kekre bir çınar yaprağıyla kapayıp susturmuş içinin hançerini. Yarım bir çılgılık. Patlayan bir kaynak.

Yeliz Hanım: gökten sessizce düşmüş, dört köşesi kırık bir yıldız.

Çiğdem Hanım: hangi tortulu suyun içine düştüğü belli değil ay ışığının altında; ama bütün acı sular bilir onu. Kuruntularla çiziyor boyalı kadının gölgesini kendi ömrüne. Hayatının kaçırılmış gemisine uzaklardan el sallayan bir gölge.

(Eksöz: Yeliz Hanım'ın kırık bacaklı yıldızının bir köşesi olabilir belki.)

Kullanmadığı tüm boyalarını, bastırılmış özlelerini saçları dalgalanan ve çınarın arkasında ufalan kadına ödünç vermiş bir geceliğine; şimdi karşılığını almaya çıkmış. Şu gizlisiz saklısız, boyalı ve dobra kadının ayak tırnağı.

Koruluk ve çınar: suskunluğun dili, sabahın kıyısında gecenin bittiği nokta, kuş yuvası, gönül yarası, ucuz duyarlık, sonsuz ıssızlık. Birden, göksel bir yalımla (soylu ve ustaydı üstelik) donandı. Yanğın. Ve ateş rengi bir bulut indi gecenin üzerine, gizlendi. Tanyeri ağarıyordu. En sonunda salt hışırtı ve ardından suskunluk. Çınarını alıp kendi Olympos'una çekildi yalım. Bıraktı orada üç kadını üç bacaklı bir sabah yıldızı gibi; ne iz, ne yüz, ne soluk, ne kül kaldı ardında.

Hoparlördeki bildik ses hepsini toparlanmaya çağırıyordu.

Kırık dökük, sancılı bir dönüş oldu.

Suskundular.

"Böyle bir olayı görüp de bana anlatsaydın inanmazdım Yeliz."

"Ben de gözlerime inanamadım! Yoksa düş mü gördük?"

"Ne düşü?"

"Diyorum ki, bu adam bizim Orhan Bey olmayabilir."

"Ne fark eder Yeliz? Ha Orhan Bey ha Burhan Bey! Aynı kapıya çıkar. Bunların hepsi böyledir işte!"

Yolcular yerlerini aldığı anda sürücünün değiştiğini gördüler. Yeliz Hanım'la Çiğdem Hanım'ın yanında kalan önden ikinci koltukta bir kişilik yer

boştu, ama sürücünün yanı başındaki taburede oturan boyalı kadın boşalan koltuğa oturmamıştı nedense. Tuhaftı, çok boyalı ve kırmızı fularlı bir kadındı. Otobüs sabaha doğru koştururken sürücüyü kadının söyleşişi koyulaştı. Belki hayata oradan başlıyordu kadın, sabahın ucundan, bir taburenin üzerinden. Ya da tüm hayatı öyle bir taburenin üzerinde biçimlenmişti ve kendinden vazgeçemiyordu; bu nedenle boş kalmıştı Orhan Bey'in koltuğu.

"Sahi Orhan Bey bu otobüste miydi?" dedi biri.

Öteki ilgisizce omuzlarını silkti:

"Hangi Orhan Bey?"

"Şu, geçen yıl denetlemeye gelen adam canım!.."

"Ha, o mu? Burada ne işi var?"

"Bilinmez ki..."

Sustular ve yeniden başladılar.

"İnsanları hiç anlayamıyorum," dedi Yeliz Hanım. "Bazen kendimi de tanıyamıyorum..."

"Anlaşılmayacak bir şey yok," diye yanıtladı Çiğdem Hanım. "Kadın erkek, hepimiz aynıyız. Sen bana bakma, öfkelendiğim zaman kötü konuşuyorum ama, aslında..."

Sigarasının dumanını boyalı kadın gibi savurdu. Artık sabah olmuştu işte, güneşin ilk ışıkları gözünü alıyordu: Elini siper etti.

"Yeter ki maskelerimizi çıkarabilelim..." diye ekledi.

"Nasıl?" dedi Yeliz Hanım.

"Maskeler çıkarılınca altından aynı insan belircektir. Senin Orhan Bey, akşamdan beri konuşup durduk ya, sonra benim koca, hatta bizim apartmanın kapıcısı Salih... Ne fark var aralarında? Bence hiç. Elllerine fırsat geçti mi hepsi de o çınar ağacının

arkasına dolanıp taburede oturan Şu kadını hırpalayacaktır..."

"Onun için mi kendimize bir Orhan Bey yaratık akşamdan beri? Üstelik Şimdi vazgeiverdik..."

"KiŐiler önemli değil kızım, anlamıyorsun! Önemli olan..."

Yeliz Hanım girdi söze, iğdem Hanım'ın ayaklanan öfkesini ortadan ikiye böldü:

"Öyleyse bizim de birbirimizden pek farkımız yok, boyalı ya da boyasız, fularlı ya da fularsız olsak da..."

Çiğdem Hanım diŐlerinin yosunlarını göstererek gösteri sırttı ve mırıldandı:

"O kadar da değil, biz namuslu kadınlarız!"

SESLERDEN BİRİ

Bir öykü çaldım, son parçası bu akşamdan. Saçları olan. Ay ışığında gölgesi gökyüzüne uzanan ısıltılı birkaç kirpik. Gözbebeklerindeki pırıltılar... Her birimizle ayrı ayrı ilgileniyor, çevremizde dönüp dolanıyordu. Kul köle oldu. İlk ben gitmiştim. Komşudan sandalyeler bulup getirmişti; sıralamış, düzenlemiştik birlikte. Upuzun bir masa hazırlamıştık.

Öyküye öyle mi başlamalı?

Başlangıç böyleydi. Öteki ucunda deniz, Kızkulesi, köprü. Boğaz'da akıp giden sular, uysal, dingin gemiler ve biz. Alıp gider akıntı her şeyi, insanları, dostlukları bile; ardından bilincim, duyarlığım koşar, yetişebildiğine el sürer, duyar.

Gözlerine köprüler kurdum, altından sular, denizler akıttım. Gözbebeklerindeki dostça pırıltılara dokunmaya kalktım. Bir ben yakaladım, bir ben tanıdım gecenin bize uzanan, sevgi sunan, saçlarımızı okşayan ellerini. Ve bir ben taşıyordum bütün geceyi.

Masada her şey vardı.

"Havyar mı bu? İnanın ilk kez yiyorum," dedim, gülümsedim. "Her şeyin bir ilki vardır."

Arkadaşlardan biri başını sallayarak onayladı.

"Bence de öyle."

Bir başkası tam karşımda oturuyordu. Bu eve sık gelip gittiği anlaşılıyordu. Ev sahibini bizimle paylaşmanın tedirginliğini, onunla baş başa kalamayışının bencil sıkıntısını yakalıyordum davranışlarında. Gözlerini elimdeki bıçağa, lokmalarıma, yüzümdeki örselenmemiş gençliğe, kirpiklerime bulamış ay ışığına ve en sonunda da konukluğumuzun belirgin kanıtlarından biri olan havyar dilimine dikmişti. Saçlarına ak düşmüş, geçkince bir adamdı; elinden kaçırdığı gençlik yıllarına yazıklandığı belli oluyordu. Bir fırsat kollamaktaydı yüzünü buruşturmak için. Ve buldu:

Havyar diliminin çevresini saran ince zar kabuğu —ola ki balmumudur— aralamadan havyarı ağzıma attım. Sıkıntılı adamın kedi gözü gibi incelmış bakışlarını, gözlerinin kıyılarındaki iğrentili kırışmaları yakalayıp belleğime yazdım hemen. Sonra bana gösterdi nasıl yeneceğini. Onu izledim. Balmumunu bıçağın ucu ile kesip tabağın kıyısına bırakacaksın, ardından küçük parçalara ayırarak havyar dilimini ağzına taşıyacak, dudaklarını ayırmadan bir güzel çiğneyip yutacaksın. Anlaşıldı mı küçük?

Biz birbirimizle uğraşıyorduk, evine konuk geldiğimiz ışık gözlü kadın hâlâ çevremizde dört dönüyordu. Bardağımdaki rakıdan içiyordum ama bir türlü etkilemiyordu. Oysa yanımı yöremi sarmış şu iğretiliği —kadının gözlerinden başka her şey— görmek istemiyordum; dönmeliydi başım. Tam tersine, özenle yaşıyordum geceyi; içimde dal budak veren, büyümeye eğilim gösteren şu belli belirsiz üzünc selini... Gözlerim atmaca, beynim plak, kulaklarım mikrofona. Kadının peşinden ben de dolanıyordum, görünmez gölgesiydim.

Üçüncü biri ayakta marul yiyordu. Havyar dilimlerini tüketmiştik elbirliğiyle. Sonra hıyarlara

domateslere saldırdık. Güzel, bitek bir ülkede yaşıyorduk. Marulla domatesi bir arada görebiliyorduk. Her şey iyiydi ama benim boğazım düğümleniyordu. Üçüncü adama takılmıştım bu kez. Marulu bitirdikten sonra kuruyemiş tabağından bir avuç şamfıstığı alıp kapıya yürüdü, belli etmeden çıkıp gitti ama bana yakalandı:

"Ben gidiyorum Neriman. Ötekiler farkına varırlarsa bırakmazlar. Hadi hoşça kal. Çağırdığın için teşekkür ederim. Yeni evinizde güle güle oturun. Annene saygılarımı söyleyiver."

Kapı aralığında konuşuyorlardı. Gördüm. İşittim.

Konuştukları yerde karşılamıştı beni. Telefonumdan beri beklemişti. Elimdeki gülü uzattım. Taze tomurcuk, iyice açılmamış daha. Bir taneydi ama gül bahçesi sayılabılırdi istenirse; ben öyle sanıyordum, gönlümden koparmıştım.

"Gül getireceğini biliyordum," dedi.

Sevincim gülümseyişime atladı.

"Çok incelikli bir insansın, gençliğinden beklenmeyecek kadar..." diye ekleyince o, gözlerim daha da ışımış olmalı. Soluğum anason kokuyordu. Kapıdan girer girmez, içimdeki yoğun sıkıntı elini eteğini çekti, beni rahat bıraktı.

Gülü aldı.

"Az veren candan," dedim. "Arabadan inerken sapını kırmısaydım iyiydi ama, oldu bir kez."

Güldü.

"Böylesi daha iyi," dedi. "Tam vazunun boyuna göre olmuş."

Biraz durup yineledi:

"Gül getireceğini biliyordum."

Bilincim bulanıktı ama ikinci kez aynı şeyi söylediğini ayırt edip sevindim; biliyormuş. Demek ki hakkımda düşünmüş, beni tanımış. Vazoya yerleştirdi gülü. Her şeyi yerine koymaya, her şeye düzen vermeye, bir şeyi bir yere koymaya, yerleştirmeye özen gösteriyorduk ilişkilerde; bunu da güle bakarken ayırt ettim. Vazoya uyum sağlamıştı. İyi ama benim yerim olacak mıydı bu evde? Olursa, nereye yerleştirilecektim acaba?

"Dışarıda oturalım mı?"

"A, tabii. Nerede istersen. Bütün ev sana açık."

Balkonun ışıklardan oldukça uzak yalnızlığına, kuytululuğuna sığındım. Gece ve az ötedeki deniz tınlı olacaktı mırıltılarımıza. Yavaştan esen bir yel mi dolanıyordu dört bir yanımızda; yoksa bana mı öyle geliyordu. Hem de yüreğim ateşler içindeyken? Ve küçük küçük çırpıntılara kapılıp denize doğru akmışken. Ürpermeler içindeydim.

"Üşüyor musun?" dedi.

"Hayır, çok iyiyim. Geceyi dinliyorum. Karanlıkta yüzünü görmeye çalışıyorum. Denizin hışırtısını işitiyorum. Ve seni..."

Sustuk biraz. Az sonra sessizliği bozdum:

"Burada beş-on dakika oturup hiçbir şey konuşmadan gitsem de olur, bazı şeyler konuşulmadan da anlatılabilir, anlaşılabilir sanıyorum. Öyle değil mi?"

Gülümsediğini anladım. Şaşırmış olmalıydı. Bir süre sustu. Söylediklerimi unutmaya niyetlenmişken, sesini işittim:

"Bu geceyi ilerde sık sık anacağım galiba..."

Başka şeyler de söyledi ama bana bu kadarı yeterdi. Daldım.

Benim ikinci gecemdi bu, unutamazdım. Kabuğunu ayırmadan havyar yediğim masaya şöyle bir baktım. Odaya holün ışığı düşüyordu ve masa pen-

cereden görünüyordu, camın önüne oturmuştum. O geceki kalabalığı, gürültüyü, konuşmalardaki yapaylığı, ilişkilerdeki sevgisizliği bir daha yaşadım. Belleğimdeki bulanıklık açılıyordu, dilimdeki pelteklik azalmış olmalıydı, artık konuşabilirdim. Karanlıkta görmeye çabaladığım, çizgilerini ayırt edebildiğim yüzüne baktım kadının; kirpiklerine o geceki ışıltılı sevinç takılıp kalmış sandım. Her göz yumuşumda, yüzüne doğru her bakışımda ışığına kapılıyordum.

Artık gitme zamanı gelmişti.

"Geç oldu beyler, kalkalım."

Öyle yaptık.

Yol boyunca deniz vardı, kadının gözleri, sesi vardı. O ve Kızkulesi geride kalmıştı. Sepetteki yemişlerin arasında sinsi bir yılan kıvrılmış yatıyordu; onu buldum, ellerime dolandı, gizli bir yoldan yüreğime aktı. Sıkıntı ve özlem beni eline aldı, rüzgârın önünde savurdu, o evin duvarlarına kadar taşındı.

"İzin verirsiniz sizi görmeye geleceğim. Bu gece sizi yordüğümüz için, bazı densizliklerimiz için, herkes adına özür dilemeye ya da teşekkür etmeye... Nasıl anlatsam bilmem ki?.."

Gerisini getiremedim. Kapının önünde durup başımı eğdim, içimi çektim. O kadar. Elini sıktım, titredim. Kapı ağzında bin yıl daha durup varlığını duyabilirdim öylece. Irmakları çağırabilirdim oraya, ayaklarının ucuna dağları, denizleri bırakabilirdim: İşte bütün bunlar senin!

Olmadı.

"Beklerim," dedi. "Ne zaman istersen gel."

Her şey yenilendi. Havyar kabuğunun önünde yenik düşen delikanlı ben değildim. O kırıksık bakışlı, sıkıntılı adama gülüyordum artık. "Pis burjuva!

Aramızda ne işin var?" Gördüm, bize bakıyordu. Az ötedeydi, izliyordu ikimizi ve bir söğüt ağacının yüreğine uzanan dallarından birinde küçücük bir gül açıyordu.

İşte onu getirdim.

"Odayı değiştirdi bak!" dedi. "Bundan daha güzel bir şey olamaz!"

Boynumu büktüm. Her şeyi ısıtıyordu vazodaki gül ve o kocaman masanın üzerinde yalnızlık çekiyordu. Gücüm güllere yetiyordu ancak. Dikenleri ayıklamak zordu. Ellerim ve yüreğim kanayıp duruyordu.

"Vazoya aspirin koyayım," dedi. "Hemen solmasın gül. Şimdi gelirim."

Omzuma dokunup geçti. Bir yel parçası, bir bulut gölgesi beni yalayıp geçti sandım. Ve yalnız kaldım. Marmara içime doluyordu. Seslerime yenik düştüm. Balkonun koruyucu karanlığı işe yaramaz olmuştu. Karşıda bir yerde ışıklar göz kırpyordu. Ayaklarım ıslanıyordu. Islaklık yürüyor, pantolonumu bacaklarıma yapıştırıyordu. Deniz durmuştu, yorulmuştu artık, gelemiyordu. Ben ona koşmuş, ben ona dalmıştım. Sonra titremelerime karşın içimde ılık bir yaz gecesi gezinmeye başladı. Geceye kapılmış, yokuşu tırmanıyordum. Ev, benzersiz bir yokuşun tepesindeydi. Ayakkabılarımı elime almıştım. Kimseler yoktu. Ürperiyordum. Adımlarımı işiten olmasın diyordum, ayaklarım toprağı duysun... Zile parmağımı bastırmadan önce son bir kararsızlıkla durup soluklandım. Yüzünde nasıl bir anlam olacaktı acaba? Kuşku mu, alay mı, sevinç mi; hangisi? Gecenin bu saatinde. Gelmeseydim belki de birazdan yatıp uyuyacaktı. Saygısızlık değil mi bu? Anlattığımda güldü.

"Ne iyi ettin."

Başımı eğdim.

"O gece çok üzülmüştüm," dedim. "Benzerini hiç yaşamadığım bir geceydi. Herkes saygısız, herkes sevgisizdi. Çok sıkılıyordum. Bir de şu havyar hikâyesi..."

"Bırak şimdi bunları," dedi. "Ben insanlara alışığım. Genelde seviyorum hepsini ama tek tek baktığımda, haklısın, ne çok yanlışlıkları, ne çok ayıpları olduğunu görüp görüp irkiliyorum. Ama insana böyle baktık mı yapayalnız kalırız. Çünkü biz de onlardan biriyiz tek başımıza. Ben her şeye karşın o gece çok mutluydum. Arkadaşlarımın arasındaydım. Evimde toplanmışlardı, daha ne olacak?"

İçini çekti. Elim hâlâ avucundaydı.

"Ama en vefalısı sen çıktın," dedi. "O gecedен bu yana hiçbirі beni aramadı. Bir sen..."

"Ararlar," dedim, "yaz gelince böyle olur," dedim, "üzülme," dedim, "yakında yine gelirler," dedim, "her biri bir yere gitmiştir," dedim, "dağılmışlardır öteye beriye," dedim. İyimserliği bana geçmişti.

"Yok, yok öyle değil," dedi. "Çoğu buralardadır ama..."

İlkin gözlerini aldım, sakladım, sonra da ince sesini.

Sürücü içkiliydi. Ölmekten korktum. Eve gider gitmez oturup sabaha kadar yazacaktım bunları, ölmenin sırası değildi. Sonra kirpikleri takılıp kaldı yüreğime. Ardı sıra bir parça gülümseme tutundu belleğime. Ama bütün bunlardan kimsenin haberi olmadı. Bölük pörçük yaşanmış iki geceyi ekledim uç uca, yamayıp yapıştırdım. Şu adam bizi denize uçurmadan eve bir varabilsem, sabaha kadar uyumayıp bunları...

Elleri kapıda kaldı, ardımdan bakıyordu tüm bedeniyile. Kapı önündeki cılız ışığın altında anne-

siyle ikisinin gölgesi vardı. Başka kimse kalmamıştı, dünya susmuştu. Dönüp baktım, el salladım. Üstümdeki ağacın hışırtısı içimi ürpertti. Yüreğimdeki kırık dökük hüznü koluma taktım. En sondan, en arkadan ağır aksak, yüreğim bastonlu, bacağım kırık, bitmez bir merdiveni inmeye başladım.

"Giderken çok zor olmuştu senden ayrılmak," dedim. "Ama dönüş çok güzeldi. Tüm tedirginliğime, çekingenliğime karşın."

"İyi ya işte," deyip sustu.

"Kalkayım artık, geç oldu."

"Oturuyorduk," dedi. "Neden gidiyorsun?"

"Şimdi gideyim, yine gelirim."

"Peki," dedi.

Gülümsedi ve balkon ve deniz ve gece aydınlandı.

O sonsuz merdiveni bir kez daha inmeye başladım.

Ve içimdeki milyonlarca sestten birine bakılırsa, balkonda kalan ışıltı, oradaki ses denizi, ikimizin eskimiş soluk alıp verişleri ve yeniden yaratılmış bir insanla o insanın vazoya yerleştirdiği ölümsüz gül halimden anlıyordu.

SESLE R

BİR

Kadın anlattı, ben dinledim. İçimde bir sıkıntı dallanıyor, gittikçe yaprakları çoğalıyordu. Olağan bir öyküyü bininci kez dinliyordum sanki. Arada bir kayıp gidiyor, başka şeyler düşünüyordum. Bir süre sonra kadını işitmez oldum. Ama, anlattığı öyküde kendime bir yer bulup oraya yerleşmişim.

Tabancamı temizliyordum. Çocuk beni izliyordu. Meraklıydı, öğrenmeye yatkındı. İşimi bitirdim. Namluyu ışığa tutup içine baktım. Pırıl pırıl olmuştu. İyi. Yayı, namlu kılıfını yerine taktım. Tetiği işaretparmağımla okşayıp 'çıt' sesini işittim. Ardından bir kez daha: 'Çıt.'

"Bitti mi?"

Ne çok sorardı. Yanı başımda duruyordu. Hiç unutmam, unutamam, ilkokulu bitirdiği yılın hazarıydı. Günlerden pazar.

"Bitti!"

Az öteye çekildi. Sesim onu irkiltti. Bağırılmıştım.

Tabancamı okşadım. Mermiliği yerine takmıştım. Çocuk yüzüme bakıyordu. Siperlikli şapkama, çok düğmeli giysilerime baktığı, içini çektiği, her

şeyime imrendiği, bana özendiği gibi: Büyüdüğümde ben de senin gibi olacağım enişte...

"Biraz elimde tutabilir miyim enişte, ne olursun, şu tabancayı azıcık elimde..."

Can sıkıcı şey. Yüzüne kötü baktım. Ulan ne çocuksun be! Oyuncak mı bu? Tabanca elimdeydi. Tetiğin parmağımın altında olduğunu unuttum. Kendimi, her şeyi unuttum işte. 'Çıt' sesini duyamadım bile. Bir gürültü, bir çığlık; barut kokusu ve kan fışkırması. Ben böyle olsun ister miydim? Hayır, bilecek olmadı. Üzerine atıldım. Kucakladım. Hayır, ölmesin, ölmesin!..

"Yaşıyordu, ama ah oğlum... Buna yaşamak dersen işte..."

"Anlıyorum teyzecim, anlıyorum. Kolay değil."

Sesini gecelerde daha çok işitiyorum. İşitmek değil, yüreğimin en derininde duyuyorum onu. Karıma sarılamaz oldum. "Neredeyse kardeşimi öldürecektin. O zaman ne yapardık kocacım?" Karımın yüzü, gözleri silinir gider. Beş yıldır çocuğa yaklaşmadım, yüzüne bakamadım. Yattığı hastane odasına çiçek götüremedim, yatağının kıyısına ilişip yanaklarını öpemedim. "Beni bağışladın mı oğlum, istediğin bir şey var mı?" Soramam. Yüzüme bakmadan sırtını dönüverecek sanıyorum, yorganı başına çekip benden kurtulmayı deneyecek. Dayanamam. Sesi kartlaşmış artık, yanaklarındaki tüyler koyulaşmış, bıyıkları terlemiş. Öyle anlatıyorlar. Uzaktan bile olsa bir görebilsem diyorum. O uyurken. Sesimi işitmeden, varlığımı ayırt etmeden.

Olmuyor.

Kaynanam benimle yıllardır konuşmuyor, küsüz. Karım benden uzaklara kopup gider, durduramam, engel olamam. Dünyanın bütün suçları omuz-

larıma yığılmıştır. Nereye gidersem onları da taşıyıp duruyorum.

Ve kadının anlatması bitmiyor.

İKİ

Karımla bankta yan yana oturduk. Koridorun ucundaki köşede. Etkisinden kurtulamadığım öyküyü de kaçınıcı kez, o kadından bu bankta dinlemiştim. Yattığım yer kalabalık olduğu için buraya gelmiştik. Odaya benzer bir yerde yatıyordum. Üstü açık bir bölme. Tepemizde, öteki bölmelerle ortaklaşa kullandığımız yüksek tavan. Bu bankta otururken o tavandan ve bölmeleri dolduran hastalardan uzaklaşabiliyordum.

İlkin tutuk, yarım yamalak, öteden beriden konuştuk karımla. Ne zamandır ayırız, birbirimizi görmedik. Tutukluğumuz ondan olmalı. Şimdi yeniden tanışıyoruz. Sesimizi, ellerimizi, yüzümüzü yoklaya yoklaya, ürkek bakışmalarla. Eski bir acının, eski bir yanlışlığın gölgesi olan soğukluk azalacağına artıyordu. Sonra ne oldu, ne olacaktı? Elinin birini tutmuştum. Nişanlılık günlerimizde bile böyle ürkek değildim; parmaklarım daha canlıydı, sesim güvenliydi o zamanlar. Şimdi, konuşmadan bakışıyorduk.

O sırada önümüzden geçtiler.

"Bak şu çocuk beş yıldır burada yatıyormuş!"

"Nesi varmış?"

Sesim çözülmeye başladı:

"Belden aşağısı tutmuyor. Bir hafta annesi gelip bakıyormuş, bir hafta da babası."

"Nasıl olmuş?"

"Eniştesi, tabancasını temizlerken dalgınlıkla vurmuş çocuğu..."

Görünmez oldular. Ama kadın belleğimdeki izini canlandırıp uzaklaşmıştı. Gözlerinin altları morarmıştı, kırış kırıştı. Çocuğun incecik, tüy bıyığı vardı. Yüzü pembeyle karışık ak; kolay kolay örselelenmezmiş gibi bir izlenim bırakan gülümsemeyle. Bezgin değildi. Karımla beni utandırmak, yaşamın kullanılmayan tatlarını anımsatmak istermiş gibi önümüzden gelip geçmişti. Gülümsemeleri, dudaklarının kıyılarında başlıyordu, ama bitmiyordu, işte bize değin uzanabiliyordu. Saçları parlak karaydı.

Karım içini çekti.

"Neleri dert ediyor, neleri sorun yapıyoruz değil mi?" dedim.

Elimi tutup sıktı, bıraktı:

"Nasıl, rahat mısın burada?"

Yattığım yer, kolu bacağı kırılmışların koğuşu. Aradaki bölmelerle üçe ayrılmıştık. Herkes konuşup herkes dinliyordu. Kan vardı, çılgılık vardı. Acı, gece gündüz demeyip aramızda dolanıyordu.

"Eh, rahat sayılırım..."

Sustuk.

"Bugün çocuklardan birini çok dövdüm," dedi damdan düşercesine.

Yanağı seğirdi. Kaşlarımı çatmış olmalıyım:

"Sana demedim mi, şu çocukları hırpalama diye?"

Omuzlarını silkti:

"Ne yapayım, elimde değil! Ders anlatıyorum, dinlemiyorlar. Soruyorum, karşılık alamıyorum. Benim yerimde başkası olsa..."

Sustu.

Tam da şu çocuk geçmişti ya önümüzden...

"Dayak hiçbir şeyin çözümü olamaz! İyi bir öğretmen sevdirek öğretir, bunu sen de bilirsin ama yine de...."

Başını önüne eğdi.

Araba önde, kadın arkada döndüler. Tekerlekli arabada bir şehzade saraya dönüyor sandım. Çocuk, başıyla selamladı beni. Kadın yorulmuş gibiydi. Oğlan hoşnut. Yüzünde o sürekli gülümseme.

Karım ayağa kalktı birden:

"Ben gideyim..."

Geçen kez, çocuğa anasıyla babasının sırayla, birer hafta baktıklarını söylemiştim. Babası cumartesi geldi. Kadın gitti. Adam o gece bizimle kaldı, boş bir yatakta uyudu. Tavla oynadık. Herkesi yenmiş sıra bana gelmişti; bu gidişle ben de yenilecektim. Kulağım telefon zilinde, gözüm kapıdaydı; karımı bekliyordum. Adam beni yenince çok sevindi, kahkahalar attı; hepimizi dize getirmişti. Peki, karım neden gelmiyordu? İkinci oyuna başladık. Ben sana gösteririm şimdi, bak nasıl yeneceğim! Ama kayıp gidiyor, oyunu unutuyordum. Bir kez daha yenildim. Yine kahkahalar attı adam. Oğlu öteki bölmede şarkı söylüyordu. Adamın yüzü genç, dişleri sağlam ve parlaktı. Yarın akşam ayrılacağız, ama gitmeden önce onu tavlada mutlaka yeneceğim. Kadın geri gelecekmiş çocuğun başına. Erkenden burada olurmuş. Bugün değilse yarın gelir karım. Geçen perşembe doyasıya konuşamamıştık, ikimiz de iyi değildik. "Yanılmışım, babası bir gece kalıyormuş," diyeceğim. Adam hiç üzülüyor gibi; alışmış olmalı. Ya da, istemediği görüntüleri silmiş belleğinden. Yoksa dişleri böyle sağlam kalabilir miydi? Tavlayı kapatıp kalktım, lavabonun aynasında dişlerimi inceledim. Eh işte...

Karımı özledim.

Elleri titriyordu. Bense hastalığımдан, tırnak köklerimi nasıl kazıdıklarından, nasıl acılar çektiğimden, sızlamalardan, kalçalarımı delik deşik eden iğnelerden, yüzü gülmeyen hemşireden, can sıkın-

ımdan söz etmek istiyordum. İki ayağımın başparmaklarında biraz yanma, sızlama vardı evet, yalan değil. Hazır karım da bana ana sevgisiyle ilgi göstermeye gelmişken, ağrılarım artabilirdi, her şeyden yakınabilirdim. Üzülmeliydi. Vah yavrum, vah benim canım filan demeliydi. Peki, neden öyle çatık kaşlar, kızarmış yanaklarla oturup gitmişti? Ardından hep onu düşündüm.

Şimdi Özcan baklava kutusunu dolaştırıyor. Bir veriyor bir de kaçamak, ağzına atıyor. Çok mutlu. Herkes aldı, bana iki parça birden geldi. Özcan'ın gözü kaldı. Kutuyu ikinci kez dolaştırıyor. Topallıyor. Eski hastalardan sayılır Özcan, on dokuz gün olmuş. İkinci dağıtım da beni atlıyor, vermiyor. Gülümsüyorum. Sonra takılıyorum:

"Dağıtırken için gitti değil mi, hepsi sana kalsaydı ne iyi olurdu!.."

Gülüyor. Dişlek. Çok iştahlı. Yemediğimiz yemekleri ona veriyoruz. Baklava kutusunu basucundaki komodinin üzerine bırakıyor. Çenesi oynuyor.

Bir gelsin karıma bunları anlatacağım.

Ama onun haberleri başkaydı:

"Benim öğrencilerden iki çocuk, başka sınıftan birini kömürlüğe kapamışlar..."

"E, sonra?"

"Önce bir güzel dövmüşler. Ardından da..."

Yanakları kızardı.

Üçüncü sınıfı okutuyor. Bu yıl ben de üçü okutacaktım. Oysa çocuklarımdan uzaktayım. Kaçtım. Bitiğim ben. Parmaklarımdan köklerini kazıttım. Belki de yüreğimi kazıtamadığım, irinini akıtama-

dığım için. Duyunca şaşırdım kaldım, ne söyleyeceğimi bilemiyordum.

"Okuduğumuz kitaplar işe yaramıyor pek. Zor çocuklar bunlar, tamam, kitaplar neler söylüyor ama... çocuğun cinsel sorunları filan..."

Sustu. İçini çekti.

"Sen evde olsaydın, bu hastalığı icat etmeseydin... Çok sıkılıyorum..."

Yüzüne bağırır gibi bakmış olmalıyım, hemen sustu.

"Ne yani, o ikisi, öteki çocuğa ne yapmışlar?" dedim kuşkulu. "Sen üçüncü sınıfı okutmuyor musun?"

Başını salladı; evet.

"Yani dokuz-on yaşlarındaki öğrenciler... Olmaz öyle şey! Peki, erken gelişmiş çocuklar mı bunlar?"

"Yoo," dedi. "Üçü de minik şeyler. Ama doktor, durum çok kötü demiş!"

Bir buçuk yaşındaki oğlumuz geldi aklıma.

"Çocuk nasıl?"

"Kim, kömürlüğe kapattıkları mı?"

"Yok canım, bizimkini soruyorum."

"İyi, çok iyi. Baba nerede, diye soruyorum, at-taa gitti, diyor. Çok şeker oldu. Özledin mi onu?"

Kokusu burnumda, sesi kulaklarımdaydı.

İçimden bir öfke yükseliverdi, durduramadım:

"Hiçbirinizi özlemedim! Burada başımı dinliyorum, kendimi unutabiliyorum."

Karımın bulanık bakışları iyice karardı. Sıkıntısı büyüdü.

Bana şamfıstığı getirmiş. Severmişim. Aldığı çiçekleri vapurda unutmuş. İncelik derim ben buna işte; öyle çok üzülmüş ki dönüp dönüp söyledi. Çok dalgınmış da ondanmış. Oysa bildiğim, alıştığım, çare bulamadığım bir şey vardı: Elindeki parayla ay

sonunu getiremeyecekti, ama bana çiçek ve şamfısı-tığı almıştı.

"Keşke parayı bunlarla çarçur etmeseydin, elin sıkışıktır, biliyorum."

Biraz gevşedi:

"Hastasın anam, sen iyileş, her şey yoluna girer," dedi, burukça gülümsedi.

"Burada para gerekmiyor. Bu çok iyi. Hastaneye sığındım." Gözlerinin içine baktım. "Demek her şey yoluna girecek, öyle mi?"

Geçtiirdi:

"Hastaya eli boş gelinmez ki!"

Onları özlemediğimi söyleyince yanı başındaki gazeteye uzandı. Biraz okuduktan sonra bıraktı. Ayağa kalktık, oturduğumuz bank geride kaldı. Yattığım yere doğru yürüdük. Yatağa girdim. Üzerimi örttü, eğilip yanağımı öptü, saçlarımı okşadı.

"Üzülme," dedi. "Bir gün nasıl olsa bizi özleyeceksin."

Gözlerimi yumdum.

"Hadi git artık," diye mırıldandım.

Konuşacak bir şey kalmamıştı, hastaneye kaçıp gelmem boşuna değildi. Bunu ikimiz de anlıyorduk. Yıllardır çok konuşmuş, tartışmış, pek çok düş kırıklığına uğramıştık; neleri eskitmiştik. Ve nasıl da değişip durmuştuk. Üstelik bunun ayırdına şimdi varıyorduk. Yeni acılarımız, kırgınlıklarımız bundan kaynaklanacaktı artık.

ÜÇ

Kadınla yine konuştum. Öyküsünü bu kez ben anlattırdım. Biraz önce oğlunun altını temizlemiş, sidik şişesini dökmüştü. Yemek sonrasıydı. Yüzünde yaşama sevincinin izlerini arayıp bulacaktım.

"Bir fincan kahve olsaydı şimdi," dedim.

Yutkundu.

"Yaa, ne iyi olurdu," dedi. "Benim bey gelsin de söyleyeyim, gidip biraz alsın. Hemşirenin ocağında pişiririz..."

Kadın nasıl da yorgun soluk alıp veriyordu yanı başımda. Hâlâ gülümseyebiliyordu gözlerinin içiyle. Sözü oğluna getirdi:

"Ah çışını bari haber edebilseydi başka şey istemezdim..."

O sırada içeriden bir ses yükseldi. Bu bağırma-ları sık işitiyorduk. Yedi numaralı hastanın yarala-rı açılır. Ayağa kalkabilenler dışarıya kaçmışlardır. Bedenindeki oyuklara, ucunda gazlıbez sarılı mil so-kulur. Kalanlar kulaklarını tıkamış, gözlerini yum-muşlardır.

Otuz tonluk kamyonun altından çıkarmışlar. Kurtarılmasını beklerken üst üste beş sigara tütür-müş. "O sigaraların tadını unutamıyorum," diyor. Onu yeterince anlayamıyoruz. Ağzım sulanmaya başladı. Bir fincan kahve olsaydı keşke. Kadın, yedi numarayı bıraktı, dokuz numaranın öyküsüne geçti. Kendininkini daha sonra tamamlayacak besbelli. Ama ben karımın sesini, yüzünü özlüyorum. Oğlu-mun ağlamalarını, gerinmelerini, esnemelerini, bu-ğusuna rendelenmiş hindistancevizi kokusu bulaş-mış soluğunu arıyorum.

"Beterin de beteri vardır oğlum," diyor kadın. "Burada felçli biri daha vardı, boynundan aşağısı tutmazdı. Denize atlayıp kafasının üstüne kuma ça-kılmıştı, yaa... Benim oğlum yine de..."

Karşılık alamayınca dirseğiyle dürtüklüyor. Mı-rıldanıyorum:

"Yaa, haklısınız teyzecim..."

Karım yarın gelecek mi acaba? Telefon sesi. Adamın biri gidip açıyor; konuşuyor. Beni arasalar-

dı çağrılırdım şimdiye, koşardım sargılı ayaklarım-
la.

Gidişini anımsadım. En çok o gidişe üzülyorum şimdi, kaba davranışım için kendime kıızıyorum. Gelsin, ona kahveyi nasıl özlediğimi söyleyeceğim. Başımı iki yana sallayıp gülümsedim; onu düşünürken bile dönüp kendime yöneliyordum.

Oğlumuzla geçirdiği günleri anlatmaya başlayacak.

Kadın hâlâ konuşuyor: "Benim de şu tırnaklardan çektiğimi..." diye başlıyorum, ama bitiremiyorum, telefon zili yeniden çalıyor. İnce belli bedenini görür gibi oluyorum karımın, omuzlarına dökülen saçlarını, bin yıldır tanıdığım gözlerini, ağlamış gibi buğulu bakışlarını... Üç yıldır soluk pembe bir manto giyyordu; hep o görüntü gözlerimin önünde. Telefon zili durmadan çalıyor, ama beni çağıran olmuyor. Yeni bir gidişe hazırlanıyordu karım. Fularını boynuna dolamıştı. Bakışları bulanıktı. Önce kulaklarının uçları kızardı, sonra yanakları. Dolaptan kirli çamaşırlarımı aldı, çoraplara uzandı.

"Hayır onları bırak, götürme, ben burada yıkayabiliyorum," dedim.

Elindekileri gazeteye sardı.

"Bir daha gelmem herhalde," dedi. "Bunları yıkayıp birisiyle gönderirim."

Uzanıp kolunu tuttum.

"Başını kaldırıp yüzüme bakar mısın?"

Baktı. Ağlayacaktı.

"Daha zaman vardı, ama git diyorsun bana, işte ben de..."

Kolunu bıraktım. Haklıydı. Ama ona, kalmasını hâlâ söyleyemiyordum.

Gitti. Yerimden kalkamadım, yüreğimin kopan bir parçasını peşinden saldı. Daha ikisi de döne-

mediler; bekliyorum. Ayak seslerini işitir gibi oluyorum, ama öteki sesler bastırıyor, öne geçiyor; karımı işitemiyorum, göremiyorum, duyamıyorum. Yalnızca özlüyorum. Bana yine gül alacak, bu kez vapurda unutmayacak. Biliyorum. Yaralarımızı birlikte sarmayı denemeliyiz.

Sonra... bulacağım yeni işleri anlatacağım ona. Karım şaşırarak, gözlerini belertecek. İşimden ayrılıyorum, evet. İçimdeki seslerin peşinden koşacağım bir süre. Yeni sular, yeni gökyüzleri arayıp bulacağım. Yüreğimin sınırları genişliyor. Çevrem beni genişletiyor, etkiliyor. Yeni bir dünya oluşturmalıyım; kendi yaratacağım yeni çevreyle uyum sağlamalıyım. İnsanlarla yeniden tanışır gibi. İşte onun için karımın ellerini tutmakta güçlük çekmiş olmalıyım. İşte onun için, yeni şapkasını çıkıp gidiyor-ken ayırt edebilmişim... Ne olur bir daha çalsın şu telefon ve o insanın sesini işiteyim; sesini işiteyim ve günüm yenilensin, sabaha dönsün, bir kez daha başlasın...

Gözlerinin altları morarmış, kırışmış, ölgün bakışlı kadın daha anlatıyor, onu işitebiliyorum. Ve birden sözünü kesip yüksek sesle:

"Beterin de beteri vardır, doğru söylüyorsunuz teyzecim, ben de iki aydır işsizim, üstelik karım bilmiyor, açığa alındım," diyorum.

Ama kadın tınmıyor, beni işitmiyor, "Ne yapalım, yazgımız bozukmuş, katlanacağız," diyor. Birden aklım başıma geliyor, tabancamla kimi vurmuş olabileceğimi düşünmeye başlıyorum, bulamıyorum. Yerimden kalkmak isteğiyle yanıp tutuşuyorum. Telefon zili çalıyor. Ama doğrulamıyorum, inmeli bacaklarım kıpırdanmıyor; üstelik tekerlekli sandalyem bile yok. Yalnızca yüreğimin seslerini işitebiliyorum. Onlara dışarıdaki sesler karışıyor. Gürültünün içinden kendimi bulup çıkarmaya çabalı-

yorum. Sonunda susuyor kadın, dünya susuyor. Sesler kesiliyor. Telefon zili çalmıyor artık. Bu kez bakan olmadı. Belki oydu diyorum; gidip açsaydım ne konuşacaktım? "Yeni şeyler söylemek gerek."

Yarın onu kapıda beklerim. Yok, kapıya kadar inemem, merdiven başına gitsem yeter. Fazla yürümem yasak aslında; dikişler açılabilir, kanayabilirim.

Ben ağır hastalardanım.

GEÇİT

Erol'dan işittim, ilk o söyledi. Yengem çok hasta. Sık hastalanırdı ama bu kez her zamankinden daha kötü. Komaya gireli beş gün olmuş. Daha sonra herkes bir ucundan tutup anlattı: Çöpçü Ali'nin karısını çağırmışlar. Aptes alıp hastanın başında Kuran okumuş. Kadınlar başlarını örtüp yengemin çevresine dizilmişler.

"Hiç kendinde değildi oğlum. Ama ağlayabiliyordu. Gözyaşları süzüm süzüm iniyordu göz oyuklarından."

Kız kardeşim başucundan hiç ayrılmamış. Elinde ıslak bezler.

"Sabaha kadar bekledim ağbi. Alnını, boynunu, elleriyle kollarını silip ovuşturdum. Çok kötüydü, görmeliydin. Şimdi biraz iyice sayılır. Herkes, ölecek diye bekliyordu. Ama ölmedi ağbi, daha çekeceği varmış."

Annem, "Bitmedi çilesi," diyormuş. Kız kardeşim anlatıyordu daha:

"Komşular gittiler evlerine, bizimkiler uyudular. Oğlu bile uyudu, tek ben kaldım hastanın başında. Tanrı görmüştür, değil mi ağbi? Bana sevap yazmıştır. Belki bu yıl sınıfımı doğrudan geçerim, bütünlemeye kalmam."

Babam gülüyordu. Tanrı istemediği şeyi görmezmiş. Şu babam da... neler söylemeye başladı!

Teyzemle geldim eve. Eczanede karşılaşmıştık. Erol'a uğramıştım. Severim Erol'u. Kardeşim gibidir. Ona uğramadan geçemedim, Hem de oturup biraz dinlenecektim; uzaktan geliyorum, yorgunum. Eczane kentin orta yerinde, evimizden –evimiz mi dedim?– daha yakın. Erol dondurma getirtti; içim serinledi yedikçe. Yengemin hastalığını öğrendim, yanıyordum. Az sonra teyzem geldi. Öpüştük, sarıldık. Dondurma istemedi. İvecenliği üstündeydi.

"Bana bizim arabayı çağırırver oğlum."

"Nereye gideceksin anne? Otur biraz. Eczaneyi kapayınca birlikte çıkarız. Acelen ne?"

Teyzem yüzünü buruşturdu:

"Yok, eve gidecek değilim. Şu yengene bir uğrasam iyi olacak. Bakarsın ben gitmeden ölüverir; ardından dedikodumu ederler."

Teyzemin oğlu Erol arabayı telefonla çağırdı. Evlerinin balkonunda oyunlar düzenlediğimiz çocukluk günlerimizde de arabaları, trenleri olurdu hep. Çocukluk onundu, yalnızca onundu sanki. Şimdiyse... Telefonla, elini sallayıp yüzünü buruşturarak konuşuyordu. Kararlı, ne söyleyeceğini bilen, şaşırmayan bir işadamı olmuştu.

"Gecikme anne, eve bir gün de zamanında gidelim."

"Arabayı geri göndereyim, geçerken gelip beni de alırsınız, daha iyi olmaz mı?"

Erol uygun buldu bu öneriyi:

"Tamam," dedi. "Babam da dönmüş olur o zamana kadar."

"Nereye gitti baban?"

"Bankaya diye çıktı, ama onu bilirsin anne, kimbilir kime takılıp kalmıştır..."

Teyzem bana çevirdi yüzünü:

"Hadi sen de gelsene. Geldiğinden haberi oldu mu annen hanımın?"

"Otobüsten demin indim, ilk buraya uğradım, daha eve gitmedim."

Canım sıkıldı.

"Annen hanım." Bu alay niye? Biraz daha oturup teyzemden sonra gitmeyi yeğlerdim ama yorgunluğum üstün geldi. Hazır araba da çağrılmışken...

"Çok şişmanlamışsın."

Gülmeye çalıştım:

"Evet teyze, gamsızlıktan olmalı, şişmanladım."

Güldü:

"Söylediğinin tersine, gamsız değil durgunsun. Hem bilirim seni, duygulusundur."

Yüzümü buruşturdum:

"Şu yeryüzünde gülmem için doğru dürüst bir tek neden bile yok. Ondan durgunum herhalde."

Dudak büktü:

"Boş ver oğlum, yaşamana bak!"

Yol uzun sürmedi.

"Sola döneceksiniz kardeşim, karşıdaki çam ağaçlarına kadar ilerleyeceksiniz. Orada genişliyor sokak, rahatlıkla geri dönebilirsiniz."

İndik. Sokak dingindi. Eskiden hiç böyle olmazdı. Para verdirmedi teyzem. Aylık hesapları varmış, sürücü sürekli olarak götürüp getiriyormuş onları. Neden bir özel araba edinmediklerini düşündüm, ama üstünde durmadım. Vardır bir bildikleri. İki katlı evin arkasına dolandık, çam ağaçlarına açılan kapıdan girdik içeriye. Dayımın evi. Annemin kiracıları. Tuhafıma gitti.

TEYZEM

hastanın uzağında durdu, kapıya en yakın sandalyeye oturdu. Ben de ne yapacağımı bilemedim, yanı başında ayakta dineliyordum.

"Çok incelmiş," diye fısıldadı bana.

Gülümsedi. Sonra ayağa kalktı, yengeme doğru ilerledi iki adım, durdu, abartılı bir ilgiyle uzun uzun baktı. Ve sordu:

- Nasılsın? Daha önce gelemedim, ancak bugün fırsat bulabildim.

Odada başka kimse yoktu. Hastayı yalnız bırakıp gitmişler diye geçirdim içimden.

Yengem başını bile oynatamadı, dönüp bizden yana bakamadı. Gözleri açıldı, ama gözüştüğü tavana yönelmişti; sanırım baktığı yeri göremiyordu. Biraz daha yaklaştık teyzemle, üzerine doğru eğildik. Bizi gözbebekleriyle karşılayabildi. Ve yüzündeki derin iki çukurdan -göz oyuklarından- yaşlar inmeye başladı ansızın. Bunu beklemiyorduk. Başımı önüme eğdim. Böyle sessiz, doğal, yapmacıksız ağlama görmemiştim hiç. Dayanamayıp geriye çekildim, gözlerimi yumdum. Boğazımı temizledim. Bir de ben sesleneyim bakalım; açtım gözlerimi:

"Geçmiş olsun yenge, iyice misin?"

Sesimi işittiğini belli etti, kıpırdandı biraz. Ama sanırım beni seçemedi. Belleğindeki sesler bölümünden benimkini bulup çıkaramadı.

"Hoş geldin Erol," dedi. "Sağ ol. İyi değilim..."

Şaşırdım. Konuşacağını sanmıyordum. (Teyzemin sorusunu yanıtlamamıştı az önce.) Ürperdim, sesimi çıkarmadım. Teyzem yanlış düzeltti:

"Erol değil o, İhsan!"

"Öyle mii? Ah, ben kendimde değilim ki! Tanıyamadım. Aklım bir geliyor, hemen geri gidiyor."

Yaklaştım:

"Yenge... Çok... çok üzüldüm. Kız kardeşim mektupta yazdı, hastalığını öğrenir öğrenmez senin için geldim buraya."

"Sağ ol canım, sağ ol..."

"Yine ne oldu sana böyle?"

Gözlerini yumdu. Eski yerini, eski önemini düşündüm yengemin. Sevecen, güler yüzlü bir genç kadındı. Ondandır bile kalmamıştı şimdi. Acı duyarak, sessizce yüzünü inceledim: Eski biçimini yitirmeyen tek yeri burnu. O da kemikle desteklendiği için koruyabilmiş olmalı biçimini. Ötesi bir başkasının, yıllarca aç bırakılmış bir kadının bedeninden artan parçalar. Pörsümüş, sarkık, solup kurumuş, suyu çekilmiş. Engibeli bir baş. Yalnızca oyuklar, tümsekler var.

Kısalmış, varla yok arasındaki kirpikleri ıslaktı. Şakaklarına yürümüştü sessiz ağıdı. Saçları iyice seyrelmiş. Bir kedimiz vardı çocukluğumda. Tüyleri dökülmüştü, yer yer derisi görünüyordu. İyileştirememiştik. Sokağa kaçtığı bir gün çocuklar taşladılar.

Bilmem ki bu kadıncağızın ömrü...

"Çok kötüydü, görmeliydin!"

Daha kötüsü olabilir mi bilmem. Tanık olduğumdan daha kötüsü. Olurmuş. Teyzem öyle söyledi.

Dalgındık. Teyzem deminki sandalyeye oturmuştu, bomboş gözlerle bakıyordu. Anneannem girdi odaya. Ayağındaki şıpidik terlikleri sürüyerek yürüdü, karşımıza geçti.

"Hoş geldin."

Bu, teyzemeydi. Bana söz, ses, bakış, davranış yok.

"Hoş bulduk," dedi teyzem.

Anneannem gözlerini belerterek yengeme baktı. Teyzeme dönüp yaka silkti. Böylece hastadan yakınmış oldu.

"Sen buralara gelir miydin a kızım?"

Beni görmemişti anlaşılan. Demek ki gözleri iyice zayıflamıştı. Belki de gördü ama önemsemedi. Onun sorusuna karşılık, teyzem gülümseyerek umursamazlığını belli etti:

"Bırak şimdi bu sözleri. Nasılsın sen, onu söyle, bir isteğin var mı?"

Yaklaştım, anneannemin elini tutup öptüm, başıma koydum. Her geldiğimde, biraz daha çökmüş bulduğumdan mıdır nedir, onu bağışlıyordum. Çocukluğumun bana kan kusturan cadısına acıdığım bile oluyordu. Yaşlanmıştı iyice. Dişleri dökülen yırtıcı kediler de herhalde böyle olurdu. Beni ayırt edince yüzüme bakıp güldü, yanağını öptü:

"Nasılsın karaoğlan, nereden çıkıp geldin böyle, seni hangi yel attı? Hoş geldin," dedi.

"Hoş bulmadım," dedim. "Yengem hiç iyi değil!"

Sustuk.

Ölümlü oluşumuzu, geçip gidiciliğimizi anımsatıyordu şu ev, şu hasta, şu insanlar. Bütün hırslar ölümü unutuşun ürünü olmalı. Ölümün bir ucu bu mu? Geçidin ötesinde ne var?

Yengemin sırtüstü, soluk almıyormuşçasına devinimsiz yatışı. Her şeyi donuk, ağıtlı, derine kaçmış gözleriyle anlatışı. Son sözlerini seslerden uzak haykırışı. Gözleri, rengini yitirmiş soluk yüzü, bir cesetten ödünç alınmış bedeninin görünürdeki her parçası, varlığının her ayrıntısı beni alıp geçmiş zamanlara götürüyordu. Çocukluğumun karartılmış, zehir edilmiş yıllarındaki azıcık pırıltıda, yengemin sesi, sözleri, duruşu, gülümseyişi, bakışı, öpüşü var. Her zaman beni avutuyor:

"Üzülme bebeğim. Sen benim oğlumsun. Hepsi geçer. Yakında büyüyeceksin, kimse seni hırpalayamayacak. Şimdi de ben varım yanında, üzülme..."

Annem, babam neredeler? Beni onlara bırakıp başka bir yere mi gitmişler? Ben burada okulların kapanmasını mı bekliyorum? Bir bayram sabahında yengemin gülüşü, beni kucaklayışı, bağrına basışı. Bana bayram armağanı verışı. Oysa armağan almayı bilmiyorum hiç. Yanaklarımı öpüyor. Beni annem bile hiç öyle candan, yürekten öpemedi. Bir başka gün önüne oturtmuş, leğen içinde yıkayıp sırtını keseliyor, başımı sabunluyor.

"Kemiklerin çıkmış, biraz yemek ye oğlum..."

Ve okul dönüşlerinde, evine gittiğim tatil günlerinde, sevdiğim yemekleri soruyor.

"Bugün sana ne pişireyim?"

Şu, çarşafsız yatakta uzanan, kılıfsız yastıkta başı devinimsiz duran, gelin olduğu günlerden kalma kırık-dökük karyolada yiten kadın benim eski, sevecen yengem mi acaba? Yoksa her birimizin bir parçası mı can çekiyor karşımızda? Hani benim yengemin pembe yanakları, aydınlık gözleri, içten gülüşleri, güzel sesi? Ve o leğende oturup yıkanan çocuk ben miyim? Şu yanımdakilere sormalı:

"Neler oldu? Bu kadına ne yaptınız?"

"Siz kimsiniz, onun nesisiniz, burada ne işiniz var?"

Sonra daha yüksek sesle bağırmalıyım, bütün dünya, bütün insanlar işitmeli sesimi; ölümü, yaşamı, acıyı, sevgiyi, özlemi sormalıyım.

Teyzem konuşmuyordu. Dalgınlığının bir yerinde sesini işittim, varlığını ayırt edebildim. Sigarası, çakmağı, çantası. Dinlemesem de artık biliyorum yakında bir yerde olduğunu. Oturuşu. Neredeyse donu görecek. İşittiğim parça bölük sözleriyle,

daha öğrenememiş olduğum ya da gözden kaçırdığım, bütünü tamamlayıcı ayrıntılar onu ele veriyordu. Bacak bacak üstüne atmış, sigarasını tütürüyordu. Arada sırada başını kaldırıp isli tavana, bakanası kararmış duvarlara bakıyor, yüzünü buruşturuyordu.

"Nihal'i doktora götürdüm. Oradan dönüyordum. Erol'a uğradım. Eczaneyi kapatmasına daha zaman olduğunu düşündüm; orada oturup beklemektense buraya gelmeyi uygun buldum."

"İyi etmişsin," dedi anneannem. "Geçen bayramdan beri yüzünü görmemiştin. Hani bayramlaşmaya size gelmiştim ya... Hoş geldin sefa getirdin. Yıllar var ki bu sokağa adımını atmamıştın. Kız nerede peki? Onu da getirseydin ya. Evleneli hiç görmedim."

Teyzem içini çekti, dertlendi. Onların arasına doğru kayıyorum ben de. Dinlemeliyim.

"Şu pis dünyanın üzüntüleri bitmiyor! Hiçbir şeye üzülmeyeceğim diyorum ama olmuyor ki! Nihal'i götürüp evine bıraktım. Durumu iyi değil kızcağızımın. Doktoru söyledi, tehlikeliymiş."

"Nesi varmış?"

"Doğum yaklaşıyor biliyorsun. Çocuk tersmiş!"

Anneannem kaşlarını yıktı.

"Tersi düzü mü olurmuş bunun?" dedi.

Teyzemin bakışları iyice karardı:

"Hiç işitmedin mi? Elbette olur! Çocuk, anasının karnında ters duruyor."

"Tövbe tövbee! Şimdiki işlere hiç aklım ermiyor benim! Doktorların halt etmesi. Biz ters-mers bilmezdik. Günü geldi miydi kendi başımıza doğururduk, ebe bile bulamazdık. Ben senin doğumundayken, köyde..."

Teyzem sözünü kesti:

"O pis günleri hatırlatma lütfen! Seni dinlemeye niyetim yok!" Elini sallayarak, öfkeyle ekledi: "Geçti o günler anam! Şimdi uygarlık var. Doktorsuz, hastanesiz, ilaçsız olmuyor bu işler!"

Anneannem yeni bir şaşkınlığa, kuşkuya kapıldı; kaygıyla sordu:

"Yoksa hastanede mi doğuracak?"

Omuzlarını dikleştirdi teyzem. (Bu kasılma bana.) Yüzüme baktı, sordu:

"Senin karın evde doğurmuştu değil mi?"

Güldüm:

"Evet, öyle oldu."

Teyzem dudak büktü, anneanneme döndü:

"Nihal özel bir klinikte doğum yapacak!"

Anneannem suratını astı. "Bu kadar para savuracağınıza azıcık da bana yardım edin!" demek üzereydi, anladım. Ama caydı nedense.

Teyzem çevresine sıkıntıyla bakınırken yengenin yüzüne takılıp kaldı, konuyu değiştirdi:

"Gönderdiğim eti aldın mı?"

Anneannem, yengeme doğru onun işitmesinden korktuğunu belli ederek baktı, başını salladı, mırıldandı:

"Aldım, sağ ol."

"Pişirip hastaya yedirseydin bari..."

ANNEANNEM:

"Yedirir miyim hiç!" dedi.

Teyzem kaşlarını çattı.

"Ne demek o?"

Anneannem sesinin ayarını bozdu birden, mırıldanmayı, fısıldamayı bıraktı, yüksek sesle konuşmaya başladı:

"Bıktım usandım kızım! Yedikçe altına ediyor. Günde dört-beş sefer. Onca ilaç verdim durdurama-

dım. En iyisi yedirmemek. O pisledikçe temizlemek bana düşüyor!"

Teyzem konuyu iğrenç buldu. Yüzünü buruşturdu yine.

Söze karışmak gereğini duydum:

"Olur mu öyle şey be anneanne? Aç kalan hasta iyileşemez!"

O da yüzünü buruşturdu, kötü kötü yengemden yana baktı:

"Kokuyu duymuyor musun oğlum," dedi. "Öldüm, bittim! Bu yaştan sonra çekemem böyle şey!"

Teyzem sustu, bizi dinlemeyi yeğledi. Bir hastadan yana, bir de anneanneme bakıp başını öne eğdi.

"Yani şimdi hastaya hiçbir şey yedirilmiyor mu bu evde?"

"Yediriyorum oğlum, ama peklik verecek şeyler hepsi de," diye yanıtladı anneannem.

Oturduğum sandalyeden kalkıp giriş kapısının hemen solundaki buzdolabına yaklaştım, kapağını açtım. Her şey vardı: yemekler, meyveler, yoğurt. Anlaşılan komşular göndermişlerdi.

"Peki bunlar kime?" dedim.

Anneannem tınmadı:

"Oğlan için. Ben zaten akşamdan akşama yemek yiyorum, günde bir öğün. Allah kabul ederse oruçluyum. Bak, daha ağzıma lokma koyamadım, oruç mu kalır şimdiye? Saat kaç oldu?"

Yemek zamanı gelmiştik. Anneannemi sorguya –mı– çekiyorum? Çamaşır yıkamış, yerleri silmiş. Yorgun. Yemeğe hazırlanıyormuş. Komşuya kadar gidip dönmüş, ondan yokmuş evde biz geldiğimizde. Aslında, zorunlu olmasa, hastayı tek başına bırakıp gitmezmiş bir yere.

Tahta masada küflenmiş ekmek dilimleri var. Çocukluğumun, yoksulluk günlerimizin ekmekleri

gibi. Saklardı onları, tazelerini yedirmezdi. Biz bayatları bitirinceye değin yumuşacık somunlar kurur, kalayı dökülmüş, bakırı gövermiş büyük tence-rede küflenmeye yüz tutardı; sonra da sofraya çıkarılırdı.

"Yine bayat ekmek mi yediriyorsun herkese?"

Kaşlarını çattı, sorumu beğenmedi:

"Nesi varmış? Allah'ın ekmeği değil mi! Ben yokluk nedir iyi bilirim. Tazesı de var. Çok şükür ki oğlum sağ, uzakta da olsa çalışıyor, az çok para gönderiyor..."

Ben de çattım kaşlarımı, sesimi keskinleştirdim bilerek:

"Bırak şimdi Tanrı'yı filan! Anladık, Tanrı'nın ekmeği. Bunca yıl geçti, ama sen o eski şeysin yine! Değişmemişsin."

'Cadısın' diyemedim. Kızdı, bağırdı, esti savruldu hemen:

"Çöpçü Aligil'den lokanta artığı ekmekleri alıp yediğimiz günleri ne tez unuttun, boklu?"

Gerildim, soluğum daraldı. Burnumdan solumaya başladım.

"O günleri hiç unutmadım," dedim. "Hiçbir zaman! O ekmek parçalarını bile istediğimiz anda yedirmezdin. Çünkü taze olurlardı. Ama ben fırsatını bulunca tencereden çalardım. Sonra da annemin başına ekşirdin. Ağlatırdın kadını. Yani, başımızın püsküllü belasıydın! Şimdi de bu hasta kadıncağıza..."

Teyzem güldü ağzını çarpıtarak:

"Bu küflü ekmekleri yersen zehirlenip ölürsün akılsız!"

"Kendisi yese neyse, ona bir şey olmaz," dedim. "Hastaya yedireceğinden kuşku yok..."

Anneannem omuzlarını silktilti:

"Bir şey olmaz," dedi güvenle. "Siz ikiniz de, yokluk nedir iyice unutmuşsunuz!"

Kendi kendime aldım verdim: Doğru. Teyzem çoktan unuttu. Yıllar var, yokluğu başından attı, ama onun silinmez utancını taşıyor şimdi! Anısına, geçmişİ anımsatan her şeye kızıyor.

"Dayım giderken sana para bıraktı mı?" dedim.

"Verdi. Beş-on lira bi şey! Sonra da yeniyetme bir oğlanın eline koydu bizi! Borçluymuş, gitmesi gerekiyormuş, daha uzun yıllar dönmeyecekmiş orarlardan. Sanki memlekette adam gibi çalışsa olmazdı! Buralarda iş mi yoktu ona göre?"

"Alırıza iş buldu mu bari?"

"Buldu. Demirçelik'te çalışıyor."

"Okulu ne oldu peki?"

Bu noktaya gelince söze teyzem de karıştı:

"Çalışsın! Okumakta ne varmış? Herkes okusa öteki işleri kim yapacak? Sen okudun da ne oldu? Eni sonu memurluk! Ne uzarsın ne kısalırsın, sürünüp durursun..."

Gülümsemeye, onu ciddiye almamış görünmeye çabaladım ama beceremedim. Vurmasını biliyor ve açıkça vuruyordu.

"Haklısın teyze," dedim. "Biz devlet memurluğundan kurtulamadık. Görünüşümüzün senin tanımına uygun. Ve zaman sizin gibilerden yana çıktı."

Sözümü kesti. İnişli çıkışlı kahkahası. Başını arkaya atarak.

"Ne o, kıskançlık mı?"

"Yoo, ben o duyguyu başkalarına bıraktım. Haksızlık karşısında belli belirsiz bir tepki, hepsi bu. Kıskançlık filan değil. Banka kredileri, arsa kapatma, kamu arazisinde tarım yapma, vergi iadesi, şu bu... Kıskanacak ne var bunlarda? Öyle değil mi?"

Güldü:

"Sana öyle geliyor benim sevgili yeğenim," dedi alaycı bir sesle.

Teyzemi yanıtlamama kalmadan, yumuşak bir ses işitildi:

"Hoş geldiniz."

Yorgun bir delikanlının, cansız, kırık dökük se-siydi bu. Yengem kıpırdanmaya çalıştı. (Onu unut-muştuk.) Demek oğlunun gelmesini beklermiş.

OĞLU

geldi işte. Sarılıp öpüştük. Teyzeme pek yüz verme-di. Çocukluğu gözlerimin önünde canlandı birden. Kucağıma alıp gezdirirdim. Şimdi boyu benimkini geçmiş. Bu çocuklar, sanki birilerine hesap sorabil-mek için ansızın büyüyüp gelişiveriyorlar. Yanakla-rında sivilceler. Az sonra yeniden sarılıp öpüştük. Özlemli bakışlarla birbirimizi süzdük.

"Demek okula gitmiyor, çalışıyorsun?"

"Ne yapayım ağbi? İş başa düştü..."

Soluk alma aralığında anasına yaklaştı, eğilip alınından öptü.

"Nasıl oldun bakalım?"

Yengem ıslak gözlerini yumdu. Çabalayarak mırıldanabildi:

"Çok acıktım oğlum..."

Çocuk hızla geriye döndü, babaannesine kıvılcımlı gözleriyle sessizce sövdü. Sonra bağırdı:

"Anneme yine bir şey yedirmedi mi? Bak beni kızdırma, boynunu sıkıp öldürüveririm seni!"

Anneannemin yüzü karıştı:

"Ne istediye verdim vallaha. Niye yedirmeye-yim ki?"

Yengemin cılız ama yavaş yavaş canlanan sesi:

"Pirinç lapasından başka yemek vermedi..."

Söyleyecek daha çok sözü olduğu belliydi ama. sustu yengem. Soluğu tükendi. Oğlu çok kızdı işit-

tiklerine. Babaannesinin üstüne yürüyüp kükredi bir daha:

"Hani ne istediysen verdiğdin ulan imansız! Bir de utanmadan oruç tutuyorsun, yuh sana!"

Anneannem sözünden caymadı, üsteledi:

"Pirinç bağırsaklarını pek tutar ay oğlum, aslan çocuğum, inan olsun ki pek tutar. Yoksa niye yedirmeyeyim, hı? Yarasa vermez miyim, esirger miyim?"

"Vermezsin, yedirmezsın ulan! Seni bir gün boğacağım bak haberin olsun! Yine altı gidiyor mu, durmadı mı?"

Anneannem biraz rahatladı:

"Gidiyor, durmadı ay oğlum, durmadı a benim aslan torunum, paşa torunum... Değilse, her bişeyi yediririm anana..."

"Yağ yapma, kes zırlıtıyı!"

Alırıza böyle deyip dolabı açtı, bira şişesini çıkardı. İçecek mi? Mutfağa gitti. (Şişe masanın üzerinde.) Kola kutusunu arayıp bulmuş, getirdi. Bildiğimiz çamaşır kolası; biraz aktardı bardağa, sonra üstüne bira ekledi. Karıştırıp anasına götürdü.

"İç bakalım. Seni zorla yaşatacağız. Senin keyfine bırakmayacağız. Bizi burada koyup gitmek yok. Sen gidersen, ardın sıra bu kocakarıyı çiğ çiğ yerim ben!"

Anneannem, bacağı koparılmışçasına bağırdı:

"Verme o zıkkımı! Ölüm yatağındaki hastaya haram şey içirilir mi? Günah, günah!"

Durdu, öfkeyle baktı dayımın oğlu:

"Bu mu haram? Bunun adının bira olduğunu söylüyorlar, haram olduğunu nereden çıkardın? Böyle bir ad işitmedim ben! Hadi iç şunu ana. Sana iyi gelirdi, bilirim, daha önce de içerdin, babam hazırlardı. Bu karı beni dellendirecek, iç hadi..."

Burukça gülümsedi Alırıza. Anasının başını sağ koluna aldı, yekindirdi; içirdi.

Teyzem sıkılmıştı çok. Yine o güzel ama ilgisiz gözleri, buruşturulup gölgelenmiş yüzüyle duruyordu. Bense dalgın, kendimden geçmiş, olanları uçuşmalar içinde izliyordum. Belki de göremediğim bir yığın ayrıntı vardı. Araba geldi de teyzem kurtuldu işkenceden.

Erol girdi. İlaçlar getirmiş. İvecendi. Hemen çıkıp gidecek.

"Bugün daha iyisin yenge," dedi. "Yanakların pembeleşmiş."

Alırıza omuzlarını silkti:

"Hangi yanaklarmış pembeleşen?" Dudak bük-tü. "Amma da palavra!"

Teyzem güldü, Erol'u kurtaracak:

"İncelmiş oğlum, modernleşmiş annen. Şimdi bütün kadınlar zayıflayıp incelmeye çalışıyorlar."

Alırıza'nın gözbebekleri ateşlendi yine:

"Dalga mı geçiyorsun hala?"

Ve dışarıda bekleyen arabanın kornası: Hadi artık, yeter, sallanmayın, kısa kesin!

"Eniştem sabırsızlanıyor," dedim. "Gecikiyorusunuz teyze."

"Bizimle gelsene," diye yanıtladı.

"Gelemem. Daha bizimkilerin hiçbirinin yüzünü görmedim."

Üsteledi teyzem:

"Öyleyse yarın akşama beklerim. Erol yeni plaklar getirtti yurtdışından. Yabancı parçalar. Dinlersiniz. Viski de var bizde! Terasa çıkıp yıldızlara baka baka içersiniz."

"Söz veremem teyze," dedim. "Bakalım artık, kısmet."

"Dönüş ne zaman?"

"Öbür gün akşam gideceğim."

"İyi. Yarın bekliyorum, gel."

Dayımın öfkeli (biraz da dikbaşı) oğlu gidenlere yüz vermedi. Elindeki boş bardağı anneanneme uzattı ve buyurdu:

"Dolaptaki o yemekleri hemen ısıt!"

Anneannem karşı duramadı. Alırıza'nın davranışı hoşuma gidiyordu doğrusu. Delikanlılığımda bile göze alamadığım şeyler yapıyordu. Ona imreniyordum. Dolap açıldı. Yemekle dolu iki bakır sahan çıkarıldı. Mutfaktaki gazocağında ısıtılacak. Yanımdan geçiyorken mırıltısını işittim anneannemin:

"Yağlı yemekler bunlar, dokunacak..."

Torunu da işitmişti.

"Çok konuşma!" dedi. "Kirlileri ben yıkarım. O zaman da sen bu evden çekip gidersin. Çünkü sana gerek kalmaz!"

Bana döndü:

"Bu kocakarıyı öldürsen sevaba girersin be ağbi. Ya boğacaksın ya da fare zehiriyle... Allah'ın bile hoşuna gider vallahi. Hiç günah yazmaz."

Başımı önüme eğip derinden soluklandım. Onu savunmak gereğini duydum birden.

"Neden böyle olduğunu, bu duruma nasıl geldiğini düşünmek, ondan sonra yargılamak gerek," dedim. "Sen pek bilemezsin, çok kötü günler geçirmiş. Daha geçiriyor. Kolay değil. Dokuz yaşında, evlatlık verir gibi evermişler. Dedemin ikinci karısı olmuş. Sonra da otuz yaşında dul. Zaten kadınlığını samanlıkta tanımış, gizlice. Üvey ninemiz göz açtırmazmış ikisine. Dedem ondan çok çekinirmiş. Bunlar önemli şeyler yaşamda. Ve üç çocuğu büyütüp yetiştirmiş... Onun için, fazla yüklenmesen diyorum..."

Alırıza biraz durgunlaşır gibi oldu:

"İyi ama ağbi bir de insanlık denen şey vardır, insan yüreği vardır... Bu kadın acımasız, bence vicdan diye bir şey yok bunda!"

Duraksadım:

"Vicdan mı?"

"Evet. Ölüm yatağındaki birine yapılır mı onun yaptıkları? Allahsız karı bir de oruç tutup namaz kıylıyor. En çok buna bozuluyorum aslında. On iki yıldır Üçaylar'da oruç tutuyormuş. Marifetmiş gibi ikide bir bunu söyler durur. Ağziyla kuş tutsa neye yarar, ha?"

Sustum.

Alırıza anasına yaklaştı yine, eğildi, ardına yaslıklar dayadı.

"Şöyle oturmaya çalış bakalım," dedi. "Biraz zor olacak ama... Yemek yiyeceksin."

Yengem oğlunun zoruyla kıpırdanınca, bacaklarını örten ipliklenmiş, kül rengi çarşaf kaydı. Lise sıralarında gördüğüm bir laboratuvar iskeletinin alt yanını bir kez daha izlemiş oldum. Ürperdim.

Sordum kendime:

Yengem yaşıyor mu şimdi, şu an?

Gözlerim yandı.

Çocukluğum. İkide bir soluğunu ensemde duymaya başladığım çocukluğum... O günlerin yeni gelin yengesini istiyorum. Gülen capcanlı gözleriyle birlikte, uzak zamanlara karışıp çok ötelerde yaşamını sessizce sürdüren yengemi istiyorum. Gizlendiği yerden çıkıp gelsin ya da yerini söylesin, oraya koşup gideyim...

Anneannem yemekleri getirdi. Isıtmış. Küflü ekmekleri götürüp çöp tenekesine attım. Tazeler çıkarıldı ortaya. Dayımın oğlu, annesine ilk lokmayı uzatırken gülümsedi. "Kazandık işte!" Elinde çikolatasıyla, sevinen bir çocuğa benzedi.

"İki güne kalmaz ayağa kalkarsın anne," dedi. "Hem babam haber salmış, üçümüz yan yana resim çektirip göndereceğiz. Sen iyileş ki fotoğrafçıya gidebilelim. Daha sonra, sesini de kasete dolduracağız! Babam seni çok özlemiş..."

Kulak kabarttı anneannem, ilgilendi:

"Yalansın! Nereden haber aldın?"

Alırıza dönüp ona ters ters baktı. Oğlunun bu bir anlık dalgınlığı sonucu yengem yana kaydı, arındaki üç yastıklı tümsekten kurtulup düştü. Saçlarını gördüm en son. Nasıl da seyrelmiş. Ama yine de, yengemin canlı kalabilmeyi becermiş tek parçası. Bilinen cansızlığına karşın, canlı olduğuna inanabildiğim tek belirti, tek iz.

"Ben yukarıya çıkıyorum," dedim.

Alırıza anasıyla uğraşıyordu. Anneannem tahta masada yemeğini yiyordu. Beni iştitediler. Kapının yanı başında duran küçük bavulumu alıp yürüdüm. Kapı aralık bırakılmıştı. Üst kata çıkan merdivene dolandım. Yapının ön yüzü. Evimiz. Bu kez nedense rahatlıkla 'evimiz' diye düşünebildim. Ve şaştım buna. Belki de havaya alışıyordum yavaştan... Cıvıldaayan serçelerin konduğu eski kiremit çatının yerinde ikinci katın bakımsız duvarları var şimdi. Sıvasız, boyasız. Kapının iki yanında, merdiven başında dizili çiçek saksıları. Saksı değil, teneke kutular. Fulyalar, begonyalar, kaynanadilleri. Fesleğen ekili zeytinyağı tenekeleri. Ve en üstte dama eğilmiş, iğne yapraklı çam dalları. Çam ağaçlarının gövdeleri gelişip genişlemiş, boyları daha da uzamış. Fulyaların kokusu. Kopardığım fesleğen yaprağı. Annemin 'ful' dediklerine dokunmadım, elim varmadı. Beni yatılı okula en son yolcu edişinde iki-üç tane koparıp bavulumu koymuştu. Tanıdık bir hava. Evet, kapılıyorum yeniden. Bu iyi. Özlemişim. Kardeşlerim. Eski, uzak seslerini işitiyorum.

Geldiğimi biliyorlar mı, haberleri oldu mu acaba?
Beni görünce ne yapacaklar?

ANNEM

açtı kapıyı. Gözleri şaşkınlıkla ıdı. Kollarıyla boy-
numa dolandı hemen, ellerini omuzlarıımın üzerin-
de, yukarıda tuttu. Bavulu yere bırakıp sarıldım
ben de.

"Merhaba!"

Toparlandı:

"Hoş geldin kuzum!"

"Elini öpeyim..."

"Yo, olmaz. Islak ellerim."

Yanakları ıslak değil. Girdim. Babamın elleriy-
se kuru. Öperim. İkisinin de gözleri doldu.

"Yoksa ağlayacak mısın baba? Yapma gözünü
seveyim."

Sesi titredi. Kendini zor tutuyordu. Mırıldandı:

"Ağlamam, peki..."

Serpilip gelişmesiyle bana ağbiliğimi, ilerle-
mekte olan yaşımı anımsatan küçük kız kardeşim
alnını omzuma dayayıp sordu öpüştükten koklaştık-
tan sonra:

"Hani, yeğenim nerede benim?"

Başını kaldırıp gözlerimi yakaladı. Alıngan.
Hüzün. Her mektupta onu ne çok görmek istediğini
yazardı.

Ekledi:

"Yengem de yok! Onları niçin getirmedi? Yok-
sa, bize, daha doğrusu anneme olan kırgınlıklar sü-
rüyor mu daha? Yıllar geçti..."

Kendimi toparladım.

"Kimseye kırgın değiliz. Geçti onlar. İnsanları
tek tek suçlamanın doğru olmadığını öğrendim. Ra-
hat ol."

"Peki onları neden getirmedin öyleyse?"

"Yeni atandığım yere daha evi taşımadım. Ülker'in atanma işi sürüncemede kaldı."

Babam karşımızda sessiz duruyor, konuşulanları dinliyordu. Gözleri dumanlıydı. Ağdını ertelemiş. Torununu göreceği gün uzun uzun, gönlünce ağlayacak, belli. İçini çekti.

"Dayın izin dönüşünde sana uğrayacağını söyleydi. Görüşebildiniz mi?"

"Gelmiş, işyerimden aramış beni ama yoktum, görüşemedik."

Neden içimi çekiyorum? Bu olanlar, dağılan bu insanlar...

"Aylin'i de götürmüşler, öyle mi?"

"Götürdüler," dedi annem.

Kız kardeşim söze girdi. Sesi titrekti:

"Aylin'e yazık oldu. İki çocuğa o bakacak Almanya'da. Evi o bekleyecek. Okula filan gidemez artık. Zaten gizli gizli ağlıyordu. Babasından korktuğu için sesini çıkaramadı. Yoksa, annesini burada bırakıp gitmek istemiyordu."

Kız kardeşimin gözleri ıslandı:

"Ayrılırken yengeme bir sarılışı vardı ağbi, görseydin..."

Başımı salladım:

"Görmüş gibiyim!"

İkinci yengemle dayım Almanya'da çalışıyorlar. Aylin, baba bir, ana ayrı iki kardeşine dadılık, bekçilik edecek anlaşılan. Böylece dayımın son karısı çocuklarının özlemini çekmekten kurtulmuş olacak. Daha önceki yıllarda hepsi burada kalmışlardı. Şimdi çocukları alıp götürmüşler. Herkes anasının yanında.

Ve o ikisi kazandıkları markaları biriktirip memlekete gönderecekler. Yeni alınan apartman

dairesi için. Borçları bir yılda bitecekmiş. Sonra da Aylin yeniden okula başlayacakmış!

Alırıza bütün bunları masal gibi dinlemiş, başını sallayıp ister istemez kabullenmiş. Yanağındaki sivilcelerden en olgunlarını patlatıp durmuş dinlerken. Yüzünde kan görmüşler. "Yapma, sivilcelerle oynama," demişler.

"Biz yurtdışına gideli sınıfları hep ikişer yılda geçtin oğlum..."

"Evet?"

"Şimdi diyoruz ki..."

"Evet baba? Dinliyorum."

"Yitirdiğin yıllara bir tane de benim için, bizim için ekleyeceksin. Borcumuz bitinceye kadar okula gitmeyeceksin. Tamam mı?"

"Nasıl yani, anlayamadım?"

"Liseye bir yıl sonra başlayacaksın. Evin borcu bitince. Bu arada çalışıp para kazanacaksın. Biz bu yıl size fazla para gönderemeyeceğiz. Annenle babaanneni sana bırakacağız, anladın mı?"

"Anladım!"

O da erkenden tanıyacak yaşamı. Tanıyor. Omuzları dayanabilecek mi?

"İşin zor mu?"

"Hırslandığım zamanlar kendimi unutuyorum. Yorgunluk duymuyorum. Ama sabahları güneş doğmadan uyandırıldığımda, gecenin eksik kaldığını, uykunun yetmediğini anlıyorum..."

Kantinde çalışıyor. İşçilere yiyecek, içecek satıyor ve küçümsüyor onları.

"Bir gün ben de babam gibi Almanya'ya gidip kurtulacağım. Buradaki beyinsiz işçi sürüsüne katılmayacağım!"

O da düşler edinmiş kendine. Akşamın geceye dönen saatlerine değin çalışıyor; tek başına.

"Öteki oğlan hırsızlık ediyormuş, zaten beni bu nedenle almışlar. Meğer onu atacaklarmış. Bilsem işi kabul etmezdim. Hırsız da olsa... İşsizliği bilirim. Babamdan bilirim. Şimdi her şeyin sorumlusuyum. Kantinde epey mal var. Hepsinin..."

Gözlerim.

Güzel yüzüne benim gözlerimi yerleştirmiş dayımın oğlu, bana onlarla bakıyor şimdi. Dalıp gitmemek, iç çekmemek için taş olmalıyım, dağ, deniz, kaya olmalıyım.

Gelip geçiveren, ayırt edilememiş, tadına doyu-lamamış çocukluklarımız. Top ayakkabısı, balon mavisi, serçe avı... Ve ansızın bir tezgâhın ardı.

"Buyrun, ne istiyorsunuz?"

Yedi başlı canavar şimdi de dayımın körpe oğlu-nu seçmiş, onun el sürülmemiş çocukluğunu almış!

"Son zamanlarda güneşi yattığım odanın pence-resinden hiç göremedim..."

"Üzülme sakın. Sağlam dur, yere iyi bas, yıkıl-mamaya çalış!"

"Ayaktayım ama..."

Bir plajdayız şimdi. Sırtüstü uzanmış ya da koş-turup duran sağlıklı, tunç derili, altın saçlı, şımarık çocuklar sürüsü...

Annemin sesiyle toparlandım. Ve hemen kendi-mi denetledim: Somurtuyorsun, somurtuyorum, so-murtuyor...

"Ne daldın öyle oğlum?"

"Efendim?"

"Daldın dedim..."

"Alırıza'yı düşünüyordum, alınma sakın."

"Karnın açtır, hemen bir şeyler koyalım sofraya..."

"Doğrusunu istersen acıktım. Ama yemek yiyecek durumda değilim."

"Neden?"

"İçim karardı. Yüreğim midemden daha kötü. Kendimi unuttum gibi bir şey... Yengemin durumu hiç iyi değil. Yengem yolcu sanırım. Fazla yaşamaz."

Kız kardeşim annemin göz kaş etmesinden anladı, mutfağa geçti. Bana sofraya kuracak. Şaşkınım, ayaktaım. Ne zaman kalktım?

"Oturalım. Neden ayaktaınız böyle?"

"Otur şuraya oğlum. Dur, arkana yastık veriyim."

Annem yemek masasındaki bulaşık tabakları topladı, mutfağa götürdü. Kız kardeşimse tencerenin başında olmalı.

"Aşağıda olduğunu bilsek seni beklerdik yemeğe," dedi annem. "Yalnızca ablam geldi sandımdı. Yukarıya çıkar mı, bize de 'merhaba' der mi diye aklımdan şöyle bir geçirdim doğrusu... Oysa gelmeyeceğini biliyordum. İki-üç yıldır görüşmüyoruz, bilmezsin sen. Demin sesini işitince içim kıpırdandı. Gelseydi, yukarıya çıksaydı... Beraber miydiniz?"

"Evet."

"Nasıl olmuş da hastamız aklına düşmüş bilmem ki?"

Omuz silktim:

"Düşünmeye değmez, boş ver! O artık sınıf değiştirmiş. Geçmişini unutmuş."

"Ne sınıfı? Okula mı gidiyor yoksa?"

Gülümsedim: "İlahi anne, çok hoşsun. Sınıf değişim..." Sözüm yarıda kaldı. Kız kardeşim elindekilerle göründü.

Yemekler masaya kondu. Sandalyem de minderlendi. Oturup başlayacağım. Annem, babama döndü:

"Sen de yanaş," dedi. "Ne susup oturuyorsun öyle köşede, süt dökmüş kediler gibi? Gel hadi, çocuğun karşısına geç. Yalnız kalmasın sofrada, ayıp!"

Babam sandalyeyi çekip karşıma oturdu.

'Konuk' olmuşum ben. Eski evimizin yeni konluğu. "Ayıp." Bu çatının altı, şu akşam saati, akıp yürüyen zamanın yeni ama hemen eskimeye yüz tutan parçası...

"Gel bakalım baba. Seninle karşılıklı yemek yemeyeli nice oldu."

Karpuzza uzandı. (Evet, karpuz zamanı. Yaz günleri. Dalgınlığımın en koyu yerinden bunu ayırıp çıkarabilirim.) Birden aklıma geldi, eksiklik duyup sordum:

"Bizim oğlanlar nerede?"

"Daha işten dönmediler," dedi annem.

"Büyüdüler mi?"

"Eh, büyümezler mi?"

"Fatma nerede peki?"

Babam ansızın titredi, adeta sallandı. Yoksa hasta mı? Annemin yanakları domates topluyor tarladan, kan kırmızı.

"Kusura bakma oğlum, sana haber vermek isterdik ama..."

Lokmam boğazımda düğümlendi:

"Ne var? Kötü bir şey mi oldu?"

"Değil. Fatma'yı nişanladık da..."

Babam bu son tümce üzerine biraz rahatladı. Karışmıyordu konuşmaya. Böylece yüzünün gerginliği azaldı. Sigara çıkarıp yaktı, karpuzdan vazgeçti. Şaşkınlığımı belli etmemeye çabaladım:

"İyi. Hayırlı olsun. Nişanlısıyla mı çıktılar? Tanır mıyım çocuğu?"

Annemin sesi özürlü:

"Tanımazsın."

Duruşundan, bakışından anladım. Bu işte annemin eli var; bana haber verilmeyişinde de. İçim şimdi hoplamaya başladı işte; ince ince çizilmeler.

"Neyin var çocuğum, ne oldu?"

"Çocuğum." Çocuk. Ne çocuğu?

Neler değişmişse yeni baştan algılıyorum. Yetişmeye, yakalamaya uğraşmak boşuna. Yalnızca ben mi kalabildim eskisi gibi arı, duru, karışksız? Bu da olanaksız biliyorum. Coşkularımı, öfkelerimi engellemezdim. Yine öyleyim efendim, yine öyleyim! Şimdi, vurmak için fırsat kolluyorum usturuplu. Sıra bende. Anacığım, ben de seni hırpalayacağım. Soru bir:

"Yengemle ilgileniyor musunuz?"

Annem dopdoluymuş. Hem de konuyu değiştirdiğimi sanıp sevindi, içini boşalttı:

"Dün aşağıya indim, hastanın kirlilerini yıkamaya. Yaptım ettim, sonunda iyiliğim yaramadı, kovuldum oradan. Kocakarı kovdu."

"Neden?"

Annemin gözleri çakırlaştı. Tatlı lacivertlerine öfke bulaştı.

"Gizlice yengene yemek yedirdim diye. Hastaya yemek vermek suç mu oğlum?"

"Zararlı şeyler mi yedirmiştin?"

"Yoo," dedi. Sinirlice gülüp ekledi: "Aç bırakmadığıma kızdı! Tam da buldun zararlı mı, zararsız mı diye düşünecek insanı..."

Fırsat arıyorum:

"Başka?"

Omuzlarını silkti:

"Başka bir şey yok. Bu bizim bunak öldürecek yengeni. Allah kimseyi kimsenin eline düşürmesin. Buna insanın gönlü dayanır mı oğlum? Ben dayanmadım. Kavga ettik. Sövdü, saydı. Kötüyüm, sokak

kadınıyım onun dilinde. Ağza alınmayacak sözler... Ne demek bunlar? Bütün gün oturup ağladım..."

Annem her şeye karşın bu kavgaya sevinmişti. Sevincini gizleyemedi, ciğerini okudum, damarlarındaki kanın akışını gördüm: Kirli bez yıkamaktan kurtulmuş oldun böylece. Oysa anneannemin huyunu iyi bilir. Boşuna mı, söylenir dururdu fırsat buldukça:

"Evi bunlara kiraya verip anamı başıma sardım. Nerede otururlarsa otursaydılar da gelmeselerdi buraya! Aptalların en büyüğünü arayan varsa, işte ben buradayım! Hem de başkası kiralasa, evi böyle ucuza mı verirdim? Şimdi de kirayı o ötmemiş tıfıl oğlan ödeyecekmiş. Hiç aklım kesmiyor ya, göreceğiz bakalım. Ben onlardan daha kötü durumdayım, Allah hepimize yardım etsin. Çocukların eline kaldım."

İçini çekti annem:

"Yine de arada sırada aşağıya inip bakarım ya, kocakarı fırsat verirse tabii. Sokağa çıkarsa kapıyı kilitliyor. Hem de gelinin ölümünü bekliyor valla-hi!"

"Nereden biliyorsun?" dedim. "Bu denli kesin konuşma!"

Elini salladı: Sen habersizsin oğlum!

"Yengen ölürse kurban kesecekmiş! Bu söz insanlığa yakışır mı? Kendisi geçmeyecek mi ölümün kapısından?"

"Buna inanmam işte!"

"İnan," dedi annem, yeminler etti. "Konu komşu da işitti. Taa eskiden beri adağı varmış. Gelin öldü mü, kesecekmiş bir koyun..."

Boğazımda düğümlenmeler. Lokmalar ağızımda büyüyor. Kaldırsınlar artık sofrayı.

Kız kardeşim de anlattı. Hastanın yanına hiçbirini yaklaşamıyormuş. Yemeği bıraktım, kalkacağım

artık. Takunya sesiyle irkildik, sustuk. Bir gelen var. Bir değilmiş, iki. İğneci Ayfer Hanım göründü, ardından da Alırıza geldi. Babam kalktı, odanın birine girdi, bir daha çıkmadı.

ÖTEKİLER

de konuştular:

"İyi akşamlar hala," dedi Alırıza.

"Merhabalar, ne yapıyorsun Emine Abla," dedi Ayfer Hanım. "Sen de hoş geldin İhsan..."

"Teşekkür ederim," diye mırıldandım.

"Hoş geldin, iğneyi vurdun mu?" dedi annem.

Ayfer Hanım içini çekti:

"Vurdum amma, ben bilirim! Zavallının gövdesi uluk domates gibi olmuş. Derinin altı irin dolu. Bu kadın adam olmaz artık. Hem de aynı şeyi yine yapacakmış ay anam, olur mu amma? Yine şeker yiyecekmiş, komaya girecekmiş sanki komadan çıkmış gibi. İki soluğunun arasında bana bunları söylüyor, yeminler ediyor. Kendini intihar etmek değil mi bu? Öte dünyada da buradakinden beter yanmaya niyetli herhal!.."

Dayımın oğlu alt dudağını ısırıldı. Onun yanında böyle konuşmasalar.

O ikisini yemeğe buyur ettim. Yaklaşmadılar.

Kız kardeşimin yüzüne baktım: Kaldır şunları. Anladı.

Ayfer Hanım yüzüme baktı. Ben de onu süzdüm. Yaşlanmış. Bir zamanlar kızıyla... Ayfer Hanım eşimi, çocuğumu sordu. Kızını anlattı; varlıklı birisiyle evlendirmiş. Üç çocuğu varmış. Neden bizim bir taneymiş? Yetmezmiş. Yoksa çocuğumuz olmuyor muymuş artık!

"Gelecek yıl hep birlikte Avrupa'ya gidecekler," diye bağladı sözlerini.

Annem gözümün içine bakarak gülümsedi; anladım, yakıştırdım: "Türkân'ı şimdi görsen tanıyamazsın."

"Türkân öyle değişti ki, bir görsen..."

Annemin bu sözü üstüne Ayfer Hanım'ın rengi döndü. Kızı şişmanlayıp çirkinleşmiş olmalı. Üç çocuktan sonra... Konuyu değiştirmeyi uygun buldu Türkân'ın annesi:

"İğneler bitti. İnsülin de çok az kaldı."

"Yarın getiririm," dedi Alırıza. "Bir günlük de yok mu?"

"Önemli olan insülin," dedi Ayfer Hanım. "Ötekiler iki gün daha yeter. Zaten bedeni ilaç kabul etmez oldu. Söyledim, çok zorlanıyorum iğne yaparken..."

Araya girdim:

"Paran var mı Alırıza?"

Gülerek geçiştirmeye çalıştı:

"Halamızın oğlu eczacı ya," dedi.

Ve Ayfer Hanım'a fırsat çıktı:

"Verdiği ilaçların parasını alıyor mu?"

Alırıza durgunlaştı:

"Deftere yazmasını söyledim, aybaşında öderim dedim."

"Yazmış mı?" diye sordu annem merakla.

"Son uğradığımda bir fırsatını bulup veresiye defterini karıştırdım. Ya benim ya da babamın adına yazmıştır diye düşünüyordum. İkimizin adı da defterde yoktu. Demek para almayacak."

Rahatladım:

"İyidir Erol," dedim. "Yengesini de çok sever."

Annem söze karıştı:

"Ne de olsa genç. Ticaretin, paranın pisliğine büsbütün bulaşmamıştır..."

Kardeşlerim geldiler. Biri kaportacı, öteki elektrikçi. İkisine de imrendim. Ben masanın başında oturan, bazı kâğıtları imzalayan, sık sık 'baş üstüne' demesi gereken –diyen– biri. Sarıldım, öptüm ikisinin de yanaklarını. İçtendim. Ama onların davranışları bana pek öyle gelmedi.

Yıkayıp temizlendiler. Yemeklerini yediler. Ayfer Hanım kalkıp gitti. Kaportacı kardeşim Hasan yemekten sonra ellerini yağladı ve açıkladı:

"Zeytinyağı deriyi yumuşatıyor, çatlamasını ön-lüyor."

Daha sonra ılık suyla yıkadı ellerini.

"Sinemaya geliyor musun?" dedi Alırıza'ya.

Annem alt dudağını ısırdı:

"Ağbin geldi oğlum," dedi. "Bu gece bari evde oturun!"

"Arkadaşlara söz verdik, bekleyecekler," dedi Hasan.

"Gitsinler," dedim. "Ben aşağıya inip yengemin başında oturacağım. Gitsinler..."

"Sahi, yengem nasıl oldu?" dedi Hasan.

Dayımızın oğlu, bozuk sesiyle yanıtladı:

"Bildiğin gibi!.."

"Hıımm, iyi," dedi Hasan. "Geliyor musun sinemaya?"

Annemin kaş göz edişi. Ben varım. 'Konuk' geldim. Ayıp olur. Ben... İçim yırtılmasın mı, başım ağrımasın mı? Kardeşlerim beni suçluyorlar. Onları buralarda bırakıp gitmişim. Hayınım. Hayırsızım. Bencilim. Şimdi sıra onlarda. Yargılamışlar çoktan, cezalandırıyorlar.

Gülümsemeye çabaladım:

"Hadi gidin çocuklar, bana bakmayın siz."

"Arkadaşlarla sözleşmeseydik..." diye geveledi Hasan.

"Yarın akşam eğlenirsiniz sinemada," dedi annem.

Konu fazla uzamıştı, kesip attım:

"Karışma onlara anne! Gitsinler. Ben de sevineceğim."

Hasan yüzüme baktı:

"Bizimle gel diyeceğim amma... bizim gibilerle alışverişin yoktur senin!" dedi.

Ona yanıldığını anlatma isteği duymadım. Kalıp aralarına karışmadım, gerçeği anlatmaya çalışmadım. Hasan'ın gözleri birer yumruk oldu, akciğerlerime oturdu kaldı. Soluk alamıyordum. Tuvalete gitmiş olan en küçük kardeşim de geldi. Sessiz, devinimsiz. Hasan ağbisinin kuyruğu. Üçü bir olup çıktılar az sonra. Alırıza uykusuz kalacaktı. Onu düşündüm. 'Hoşça kalın' bile demediler. Tapır tapır indiler merdivenden.

Neden sızlıyordu yüreğim?

Kendime sordum ansızın:

BU ADAM BEN MİYİM?

"Kusurlarına bakma," dedi annem. "Delikanlı bunlar, başlarında kavak yelleri... Hepiniz aynı yoldan geçtiniz... Gençlik işte!"

Başımı önüme eğdim:

"Bütün kusurlar benimdir."

Annem dalgın gözlerle yüzüme baktı. Ağarmaya başlamış saçlarıma kaydı bakışları.

"Seni bir öpeyim," dedi ansızın.

Şaşırdım:

"Neden o?"

Gülümsedi:

"Hele bir bakayım, yine güzel kokuyor musun, yoksa çocukluktaki kokun değişti mi?"

Öptü. Ben de eğilip onun saçlarını öptüm.

"Sen yine anne gibi kokuyorsun," dedim. "Eskiden olduğu gibi. Hatırlar mısın, evden biraz uzaklaşsan, başörtünü koklar dururdum..."

Gözleri doldu:

"Unutur muyum?"

"Ben nasıl kokuyorum peki, değışmiş miyim?"

Başını salladı:

"I-ıı, eski tadın kalmamış artık! Herif olmuşsun! Şimdi sen baba aslansın. Oğlun kokuyordur öyle. Bir görseydim yaramazı, ah!"

Kız kardeşimle aşağıya indik. Her şeyi içime sindiriyordum. Belleğimdeki elekten geçirip benzer algıları bir araya yerleştiriyordum. Her şey kendi benzerinin yanına. Sevgiler sevgilerin yanına, üzüntüler üzüntülerin, sesler seslerin...

Anneannem üzüm yiyordu. Gözkapakları iyice düşmüş. Kirpikleri zor görünüyordu. Gözlerinin altındaki torbacıklar sarkıktı. Saçları beni şaşırttı. Saçlarını kınalamadan edemezdi, kendini salıvermiş. Entarisi, şalvarımsı geniş donu eskimiş. Yırtık, yamalı, renkleri birbirine karışmış, solgun. Entarisinin omuzlarındaki dikişler sökülmiş, ak teni görünüyor. Başı açıkken bile kaçardı benden. Şimdi teninin görünmesine aldırıyor. Yalnızca midesine düşkünlüğüyle dırdırcılığı, acımasızlığı, tersliği dipdiri duruyor. Gözleri kötü bakıyor çevresine. Bütün dünyayla barış içinde olsa bile yengemle olan eski savaşını her koşulda sürdürmeye niyetli görünüyor: "Düştün mü elime!" Düşmüş yengem. Yıllar süren, ömür boyunca bitmeyen didişmenin son aşaması olmalı bu: "Oğlumla aramı bozar mısın, onu benim elinden alır mısın?"

Yengem sessiz yatıyor.

Akşam oldu mu kocasına kaynanasının yaptıklarını anlatacak durumda değil artık. Kavga edecek güce de sahip değil. Başucunda sessizce oturdum. Çok şeyler düşündüm. Yengemin hiç sesi çıkmıyordu. Kız kardeşim kolonyalı pamukla ellerini, boynunu, alnını, omuzlarını ovuşturuyordu yine. Yüzünde belli belirsiz, çocuksu bir tiksinti vardı. Bense yengemi her zamankinden daha çok seviyordum.

Dalmışım.

Bir ara baktım, kız kardeşimin gözleri kapanmış, başı yana düşmüş, neredeyse kendisi de yengemin yanı başına uzanıverecek.

"Hadi sen git canım," dedim. "Uyukluyorsun."

Gitmek istemedi ilkin, ama üsteledim, gönderdim onu yukarıya.

Anneannemle hiç konuşmuyorduk. İlgimi çekmiyordu artık. Bir ara kalkıp mutfığa geçti. Kahve mi pişirecek? Belki birazdan yatsı namazını kılar.

Yengeme iyice yaklaştım. Saçlarını okşadım. Sana ne yapabilirim? Küçücük bir yardım? Son bir yakınlık? Bunca umarsızlık içinde, yapabileceğim bir şey...

Eğilip saçlarını öptüm. Kolonyayla ovdum bileklerini. Dudakları aralık. Yarıdan çoğu dökülmüş ön dişleri görünüyor. Göğsü aralanmış. Eskiden şu dümdüz yerde iki tane diri, sağlıklı, öpülen, avuçlanan, özlenen, aranan, süt veren, çocuk doyuran meme –mi– vardı! Bilen ben değilim. Kocasını çok uzaklarda. "Vardı," dese de inanmam. Ayrıntısıyla anlatsa bile inanmam. Olamaz böyle bir şey. Çıldıracağım. O bayram çocuğunun elinden kurtulamıyorum. İşte yine yanaklarım öpülüyor. Ve ben ona, beni her zaman öpen yengeme, beni kendi çocuğu gibi seven kadına sevgisinin karşılığını vermeliyim. Eğildim...

Anneannem cadısı başucumuzda durmuş, çılgınca bağırıyor:

"Delirdin mi oğlum, ne yapıyorsun?"

Kendisi delirmiş olmalı.

"Yanaklarını öpüyorum, ne var bunda?"

"Çekil!"

Üzerime saldırıyor.

Yengemin elleri avuçlarımda. Bırakamam onları. (İstersen öyle dur, sabaha değin bizi doya doya izle ve çatla, geber, kafayı üşüt, ne yaparsan yap cadıların cadısı!) Parmakları avucumda. Onları da öpüyorum işte. Herkes gibi olamam, onu ben de bırakıp gidemem. Ona yardım edeceğim.

İyice yaklaştım.

Yalnızca elleri değil. Bedeni de, bacakları da. Tuhaf bir kumaş bu. Cıvık, ele gelmeyen. Derinin altında civaya benzer bir kayganlık.

İğneci Ayfer Hanım'ın sesi kulaklarımda büyüyor, az sonra bütün yeryüzüne dağılacak:

"Bedeni ilaç kabul etmiyor artık!"

Elimin altı, gittikçe benden uzaklaşıyor. Ayfer Hanım çok haklı.

"Dayımı özledin mi, onu seviyor musun daha? Niçin şeker yiyip komaya girdin öyleyse? Bıraksaydın gitselerdi, sağlığına baksaydın. Niçin reçel yedin? Kızını mı götürdüler? Gelir, yine gelir. Ama sen gidersen dönemezsin bir daha! Bunu bilmiyor musun? Çocuklara bakacak orada, yemekler pişirecek... Kocaman genç kız oldu. Evet evet, becerir. Babası para kazanacak. O da... Evleri bile var artık. Kira derdi bitiyor. Sana oğlun bakıyor. Daha iyi. Ama sen böyle niçin, acaba, neden?.."

Yengem, "Sus artık!" dedi sandım.

Anneannem bu kez tırnaklarıyla, dişleri ve olanca sesiyle saldırıya geçti. Ama biz yengemle kenetlendik, ayırıp birbirimizden uzaklaştıramaz hiçbir güç.

"Kendine gel yavrum!"

Kendime gelmiyorum. Var mı bir diyeceğin?

"Oğlan delirdi! Amanın oğlan delirdi! Ocağımızda gâvur mu yetiştirmişiz? Koşun a dostlar, komşular, Emineee! Oğlan delirdiii!"

Koş, bağır, istediğini yap. Deliren sensin. Anlamıyor musun? Daha çok bağır, hadi bakalım, bağır, durma! Koş sokağa, orada bağır!.. Herkes duysun, görsün, öğrensün.

Yengem suskundu, devinimsizdi. Kirpikleri bile kıpırdamıyordu artık.

"Onunla kaç yıldır birbirinize sarılmadınız yenge?"

Burnumu kaparım, kokuyu duymam. Kolonya da var. Elimi yüzümü kolonya ile... Hadi, benden çekinmemelisin. Ben sana yakınım, seni seviyorum... Ellerini tutup öpüyorsam boşuna değil.

Ansızın titredi, irkildi. Omuzlarını yekindirir gibi oldu. Geriye çekildim, bileğini bıraktım. Çok korktum. Üstüne mi abanmıştım yoksa? Kapı hızla açıldı, duvara küt diye vurdu. Hepsi birden doluştular; beni yana iteleyip yengemin nabzını tuttular ve anladılar: Geçip gitmişti işte. Gözlerimin önünde. Kesiliveren bir sestti.

"Gitti benim güzel gelinim, gitti benim tatlı gelinim! Bu gencecik yaşta, dünyasına doyamadan gittiii!"

"Sus," dedi annem. "Kes!"

Sesler karıştı:

"Amanın!"

"Ölmüş mü?"

"He ya, ölmüş."

"Kurtulmuş garip!"

"Kurtulmuş..."

Dönüp baktım: Çılgın bir sürüydü. Ne var, kim-siniz, yengemin nesisiniz, size ne oluyor? Neden bu-radasınız?

Annem elini omzuma koydu, yengemi işaret etti başıyla:

"Bitti artık çocuğum, bırak oğlum, kalk oradan yavrum... Hadi yukarıya çıkalım..."

Çöpçü Ali'nin karısı başındaki tülbenti çözüp yengemin yüzüne örttü. (O yüzün bütün yaşadıkları gizlendi böylece.) Ölünün üstündeki çarşafı yeniden düzeltti. Yengemin yalnızca ayakları açıkta kaldı. Suskunluğun, sonsuz bir dinlenmeye geçişin kanıtlarıydı ayaklar. Balmumu sarısı. Çöpçü Ali'nin karısı Nazmiye Teyze, anneme bağırdı:

"Götürsene şu çocuğu buradan anam! Öteki erkekler de dışarı çıksınlar artık!"

Koluma girip beni sokağa sürükleyen biri vardı, benimle bir şeyler konuşan.

Sedire yatırdılar yukarıda. Gürültü gittikçe azaldı. Kendimle baş başa kaldım. Sonra uyku bastırdı. Gözkapaklarımı taşımak zorlaşıyordu.

Sessizliğin kuyusundan dönüp geldim. Başucumda kız kardeşim oturup beklemiş, görevi kimseye bırakmamış; bu kez de benim için sabahlamış.

"Bizi çok korkuttun ağbi."

Hasan, doktor çağırılсын istemiş; gerek görmemişler. Babam anlattı: "Soluk alıp verişlerin normaldi oğlum." İçini çekti:

"Hepimizin başı sağ olsun."

"Kocasına kim yazacak?" diyen annemdi.

"Ben yazarım," dedim.

Sonra hepsini başımdan uzaklaştırdım. Oturdum masaya, yazmaya başladım...

Fayton

GÜZ ODASI

Duyulan, yaşamın kokusu. Nerelerden tutunup geldim ona. Belki de ilkyazdan kalma son sabahın camlara bıraktığı çiy dağılıp genişlemiş ve bir benzersiz koku kimliğiyle her yana yayılmıştır. Pencere-lerin gözle görülmez aralıklarından sokağa, tüm kasabaya, evin içine açılan kilitli kapının altından da öteki odalara, merdiven boşluğuna, basamaklara sıvanarak üst kata, oradan tüm eve sızmıştır. Sonra rüzgârın işbirliği ve yardımı sonucu tavana, tavan arasına, oradan çatıya, kiremitlere ulaşmış, sonunda havaya dağılmış, sonyaz bulutlarına kadar çıkmıştır. Başımı gökyüzüne doğru kaldırıp o sonsuz mavinin ipildeyişini görüyorsam, ciğerlerimi kanırta kanırta genişletip maviden kopardığım payı içime dolduruyorsam, ansızın uzun kollu gömlek giymeyi düşündüren bir rüzgârın bedenime dokunuşuyla irkiliyorsam; nedeni belli: Güz odasının dağları aşan kokusu gelip beni bulmuş demektir. Ve dudaklarımda bir mırıltı: "Sonbahar..." İki elimi ceplerime sokup çarşı içine doğru dalgın dalgın yürürken, az sonra göreceğim manav tezgâhlarını, nar ağaçlarının cami duvarlarını aşip yola baş uzatan dallarını, meydan çeşmesinin bekçiliğini yapan ihtiyar çınar ağacını düşünüyorsam; güz odasının kokusu bu kez içimde dolaşmaktadır. Damağımda geçen

tüm yazların susuzluğu, dilimde son yediğim ayvanın sarımtırak burukluğu... Ve meydan çeşmesinde yüzümü yıkayıp saçlarımı ıslatıncaya kadar egemenliğini sürdüren bir yangının, acıya, hüzne yol veren bir özlemin yanaklarımda çoğalan yalımları. Soludukça, havayı eskitip kendimi her solumanın sonunda biraz daha ileriye, gelecek zamana taşıdıkça; geçen günlerin, biten mevsimin, kabuk değiştiren doğanın ve büyüyen, eskiyen bir çocuğun loş, ıslak, ürpertici gizli geçidinde ilerliyorum.

Saçlarımda, kirpiklerimde taşıyorum şimdi o bitmez, eksilmez kokuyu. Yengemin –ona ‘anne’ dememi ne çok istiyor, ne çok, günde bin kez– kuşağında sallanan anahtarı elime bir geçirsem hemen kapıyı açacağım. O zaman güz odasının kokusu dışarıya. Dünya genişleyip gökyüzü daralacak biliyorum... Dağlar baş egecek, denizler derinleşecek, akarsular kendinden geçecek, bütün dünya güz odasının kokusuyla bezenecek. Ama olmaz. Güz odası kapalı kalmalı. Anahtarı yengeannemde. Amcam bile açamaz. Tekerlek şapkasının tozunu elinin tersiyle silkip başına yerleştirir o. Her ikindi, kendini tüketen, yavaş yavaş eskimeyi birden hızlandırmış bir kanserli kimliğiyle –bunu sonradan öğrendik, ölünce söylediler– bastonuna güven duyarak sokağa çıkar; kiminde arkadaş olurum ona, kiminde ikinci bir baston. O zorlamaz, ‘baba’ dememi çok istiyorsa da sezdirmez bana. Ama anlarım. Yüzüme bin yıllık bir özlemle baktığını gördüm mü, dilim çözülür, ‘baba’ derim amcababama. Meydan çeşmesinde ne çok oturmuşuzdur. Yıkarım mendilini, uzatırım. Avuçları yanar sürekli. Mendil çabucak kurur. "Bir nar suyu olsa da içsem," der amcababam. Atılırım, "Güz odasında var ama..." Gülümser o, belki de dudakları çatlar. "Oranın dokunulmazlığı var. Ancak

annen isteyince açılır o kapı." Sonra dünyanın bütün mendilleri çeşmenin şırıltısında ıslanır, amcamın avuçlarında, o bitmez yangında kurur. –Şimdi benim yanaklarımda.– Başını sallayıp mırıldanır amcam: "Orayı açmaya gücüm yetmez artık. Senin annen... Ona söyle."

Oysa benim annemin ne güz odası var, ne kuşağı, ne anahtarı. 'Köy tahsildarı' babamın peşinden orası senin burası benim deyip dolaşırken ikiz oğullarını yaşatabilmek için uğraşüyor olmalı. "İşte oğlum sana göre bir ev. Amcan da bir baba sayılır. Yengen, zaten hala kızları. Hem de genç. Ab-la-kardeş gibi olursunuz. Yabancı değil. Hoş tutarlar seni. İyi bakarlar. Adam gibi büyütürler, adam ederler. Zaten biz... sana..." Annemin sesi bozulur. Parçalanan, darmadağın olan yüzünü, bakışlarını toplamak bana düşer her karşılaşmamızda: "Üzülme anne, burayı çok sevdim. Burada her şey var. Hele güz odasını bir bilsen... Yengem orada benim için neler saklıyor... İçinde neler var..." Ve bu kez annemin sesi kuşkuya bulanır: "Bizi hiç özlemiyor musun yoksa?" O zaman sıra bana gelmiştir. Burumda güz odasının gizemli kokusu, yüreğimde sevginin doldurulması zor boşluğu, gözlerimde kardeşlerimin yüzleri, babamın gülüşü, annemin beni burada bırakıp giderken sessizce ağlayışı ve kulaklarımda yengeannemin bir çığlığı andıran sesi: "*Çocuğum olmasını çok istiyorum, ah çokkk! Umudum sensin, sen!..*" Sonra sonra, güz odası kışa girince, mırıltı çığlığa dönüşünce, çıglık tüm kasabaya, göklere ve dünyanın dokuz bir köşesine yayılınca; burumda güz odasının yakıcı, eritici kokusu, gözlerimde amcababamın kamburu, iğreti yürüyüşü, gittikçe kısalan, toprağa gömülen bastonu, kulaklarımda en eski, en yalnız solumaların amcamdan bana ulaşan,

beynimi çizen, yüreğimi örseleyen hırıltısı. Ve gözlerinin buğusunu meydana çeşmesinde eritemediği bir ikindinin içinden fısıltısı:

"Güz odasını anlat bana oğlum... Oraya adımımı atarsam dirilivermekten, iyileşmekten korkuyorum. Bacaklarıma derman, yüreğime hınç geliverirse diye..."

"İyi ya işte baba, hadi gidip odayı açalım. Doğru söylüyorsun, o koku insanı canlandırır..."

Yüzünün bin parçaya bölünmesiyle kırık dökük sesinin havaya savruluşu:

"Artık çok geç oğlum, çok geç! Azrail'in pençesi yakamda, bırakacağı yok. Hem, canlansam ne olacak? Sonrası yine böyle... Hadi sen anlat."

Ortaokula başlıyordum. Sarı sırmalı lacivert kasket giyeceğim. Bin dokuz yüz elli küsur yılları. Takım elbisem hazır. Sesim bile hazırlıklı geleceğe; yakında delikanlı olacağım. Boğazımı temizledim. Başımı eğip mırıldandım:

"Peki baba. Sana orayı anlatacağım. İlk gördüğüm günkü gibi..."

Olanaksız. Yaşamak, evet. Anımsamak da öyle. Ama yeniden anlatmak nasıl da zor, kendime bile.

Bizimkiler bir kamyonu doluşup gittikleri gün çok ağladım. Amcamla yengem ne ettilerse susturamadılar. Sonunda kadıncağz yumuşak göğsüne bastırdı başımı, okşadı saçlarımı ve öptü yanaklarımı. "Gel kuzum gel," dedi, "seni güz odasına götürüyüm. Tüh bana, daha önce niye akıl edemedim ki! Orayı çok seveceksin. Bak sana neler vereceğim..." Uzun saçları omuzlarını aşır, boynundan geçip yüzüme doğru dökülmüştü. Başımı kaldırıncı gözlerinin mavimsi yeşil pırıltısını yüreğimde duydum; ormanın içinden bir parça gökyüzü görmüş gibi oldum. Dudakları yanaklarımda kalmıştı, soluğu alınımdaydı. Ucu

yukarıya kalkık, biçimli burnu anneminkini andırıyordu. Anladım, yengem beni seviyordu. Annem gibiydi. Onun da yanakları pembeydi ve allık kullanmıyordu. Bir an sustum. "Neler vereceksin?" dedim kuşkuyla. Ayağa kalktı, saçlarını yüzümden çekti. "Gel kuzum, gel benim güzel oğlum," dedi, elimden tutup götürdü. O sıralar kapının sağ yanında, duvarda, yetişemeyeceğim kadar yüksekte asılı duruyordu anahtar. Uzanıp aldı. Anamın küçücük kuzusuyken yengemin kuzusu oldum, düştüm peşine. Mevsim yine sonyazdı besbelli; biz girdik, o dışarıya uğradı. Ardımızdan bakıp erinçle gülümseyen amcam değdi geçti. Amcamda ne baston, ne hastalık, ne hüznün vardı. Orada hep öyle kalacak sanmıştım. Merdivene yönelişini sezdim, ayak seslerini ve tahta basamakların çıtırtısını işittim. Sonra elmalar, ayvalar, duvarlardaki çivilere asılı sarışın, kumral küçük kavunlar, üzüm salkımları, gülkuruları, armutlar, dolmalık biberler, patlıcanlar, kavanozlara doldurulmuş kuru kayısılar... Tavan, tahta döşemeli taban ve duvarlar iç içe girmişti. Gün ışığı tavana yakın pencereden odaya dökülüyordu. Bir samanyolu oluşturmuştu. O yıldızlı, ışıklı yolda toz zerrecikleri oynaşıyordu. Samanyolunun ortasında durmuş, şaşkınlıkla bakınıyordum. Yengem, "Bu ne?" diye sormam üzerine yerdeki siniden bir avuç muşmula alıp bana verdi. "Bir tabağa koy bunları canım," dedi, yanağını öptü. İki avucumu doldurup taşırdı muşmulalar. Eteğinin ucuyla gözlerimi kuruladı yengem, burnumu sildi. "Bütün ev, her şey senin... Buradakiler de senin," dedi. Gülümsedim. "Kayısı kurusu da alsam olur mu?" "Elbette canım! Al hadi ceplerine koy ya da hepsini bir tabağa..." Sesi güz odasının o çarpıcı, bayıltıcı –ya da diriltici– kokusuna karıştı, ciğerlerime doldu. Sonra her şeyi aldım, bizimkilerin yokluğuyla oluşan boşluğu doldurmaya

çalıştıım. Ama gittikçe anlıyordum; o boşluğu doldurmak olanaksızdı.

"O sıralar yatak var mıydı odada?"

Düşünüp yanıtladım: "Yoktu baba..."

Başını salladı amcababam: "Biliyorum..."

Şaşıtm kaldım; "Peki neden soruyorsun?" diye meden sürdürdüm.

Sonra kavurma tekerleri, kullanılmayan giysiler, fazla gelmeye başlayan yatak yastık, yorgan ve çarşaf lar. Daha sonra yengeannemin edinip gizlediği allık, pudra, krem, sürme gibi bana çok tuhaf gelen şeyler. En sonunda da o güzel günlerin geçip gidişine benzeyen, acı bir haykırış takılıp kaldı yengeannemin kuşağındaki anahtarın yanı başına. Beni güz odasında sünnet ettirdiler. Evin önünde toplanan çocukların arasında sabah tan akşama davul çalıp duran adam bile girdi gizli odamıza. Komşular geldiler gittiler ve 'akraba' olmaya başladığım bizimkiler. Sünnetten bir hafta sonra göründü babam. Elinde lokumlarla. Eğilip yanağı mı öptü. Geri çekilirken suratına tokatı yapıştırıp bağ ırdım: "Neredesin sen?" Dondu kaldı. Gözlerini kırpmadan bakıyordu. Tek söz edemedi. Az ötede ayakta duran amcam da konuşamadı. Yalnızca elini tutabildi babamın, çekip götürdü. Odadan çıktılar, yüreğimin bir yanı koptu sandım. Ve karar verdim: Gerçek babam amcamdı. Onu içime gömdüm, eskisini unutmalıydım. Ama annem henüz suç işlememişti, onunla ilgili kararım yoktu. Sarıldım boynuna, öpüşüp koklaştık. Bakışları her seferinde biraz daha koyulaşıyor, babamın da amcamla konuşmaları kısalıyordu. O gün annem ağıt oldu, babam suskunluk. Benim için hazırlanıp köyden getirilen mevsim yemekleri yengeannemin pişirdiklerinin yanında ilgimi, isteğimi bekliyordu. Oysa hiç acıkmıyordum, güz odası

na kapanıp ağlamak istiyordum yalnızca. Geç sünnet olmanın suçluluğuyla ezik ve utançlıydım, kimse-
nin yüzüne bakacak durumda değildim. Neredeyse bütün güz boyunca orada yattım. İyileşmek gelmiyordu içimden. Ve akşam yemeklerinin birinde ortalığı karıştırdım.

"Bundan sonra güz odasında sürekli yatsam olur mu anne?"

Sessizlik oldu. Bakıştlar.

"Artık büyüdüm. Okul kitaplarımı, tüm eşyamı güz odasına yerleştiririm..."

Yengeannemin sesi titrekti:

"Ama oğlum... güz... oraya şeyleri koyuyoruz ya..."

Amcam başını önüne eğdi, lokmasını zor çiğniyordu. Çoktandır sağlığı bozulmuş, rengi sararmaya başlamıştı. Az sonra ayağa kalktı.

"Ben kahveye çıkıyorum..."

Annem de ayaklandı:

"Bir kusurum mu oldu?" dedi. "Söyle bana. Benimle konuşmuyorsun. Son zamanlarda hep susuyorsun. Akşamları da böyle..."

Amcam, dokuz yıllık ikinci karısının yüzüne bakmadan mırıldandı:

"Senin kusurun yok. Öncekinin de yoktu."

Yalın, vurgusuz bir sestti. Ve amcababam bizi o akşam da bırakıp gitti.

"Olmaz oğlum," dedi yengem. "Sen yine yukarıdaki odada kalırsın. Kocaman oda. Hem yıllardır orada yaşadın, orada büyüdün. Nesi eksik?"

Gülerek, "Kokusu!" dedim.

O da güldü, "Haklısın, ama olmaz," dedi.

"Peki anne."

Sonra sesler oluştu, eve gelen giden çoğaldı. Yengem çok sıkılıyordu. Gürültünün ortasında ken-

dini unutmak istiyordu besbelli. Amcam her zaman ki gibi sokağa çıkıyor, geç dönüyordu. Annem erkenden uyutuyordu beni. Bir gece uykum kaçtı. Canım güz odasındaki pekmezden istiyordu. Yataktan çıktım, yengeannemin odasına gittim, yoktu. Soslendim, tuvalette de yoktu. Sonra indim merdiveni. Kapının önünde durdum, dinledim. Mırıltılar geliyordu. Havayı kokladım. Ve sonunda anlayabildim, yengem tüm çabasına ve sevecenliğine karşın annem olamamıştı. Çocuk doğurmak istiyordu. Hem de son umuduydu. Tuhaf şey, amcamın sesi de bozulmuş, değişmişti. Bunu umursamadan geri merdivene yöneldim, basamakları inerken çıkardığım seslerin tersine, tüy gibi sessizce çıktım. Artık bizimkilerin yanına dönme zamanı gelmişti. Üstelik onlar şimdilerde kocaman bir kentteydiler. Babam iş değiştirip bir bankanın odacısı olmuştu. Ve oğlunu unutmamıştı. Yediğı tokatın üstünden yıllar geçtiğı halde ara sıra mektup yazıyor, o günü anımsatıyor du bana. En iyisi oturup onlara yazmalıydım...

Ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordum. Sayfalar doldurmuşum, yeniden okuyordum. Amcamın öksürüğünü tanıdım, irkildim. Dışarıdan geliyordu. Şaşkınlıkla pencereyi açıp ses etmeden baktım. İçi oyuk, kocaman anahtarıyla sokak kapısını açmaya çabalıyordu. Ve durmadan, sanki zorla öksürüyordu. Işığı söndürüp avuçlarıma sığınmaya çalıştım. Olmadı. Kafam büyüyordu, neredeyse odayı dolduracaktı. Yengeme koşmak istedim, ama bacaklarım ağırlaşan gövde mi, irileşen başımı taşıyacak durumda değildi.

"Niçin sustun?" dedi amcababam. "Ne güzel anlatıyordun."

İrkildim. "Dalmışım babacığım." .

Başımı kaldırıp cınara baktım. Yaprakları yerlere savrulmuştu, ama hâlâ bazı dallar direniyordu.

Meydan çeşmesini kurutmuşlar. Uygur insanlar bu dağ kasabasına da ulaşmışlar sonunda. Aman ne iyi etmişler! Tozları, çakılları asfaltla kaplamışlar. Altında neler kalmış. Bana bir kez sorsalar. Şu cınar olmasaydı buraları tanıyamazdım belki de. Ama bu koku... İşte bu kokuyu dağlar ardında duyup buraya onunla birlikte koşmasaydım, asıl o zaman bulamazdım aradıklarımı.

Hani amcamın ölümünün hemen ardından o kitli kapı açılmış, güz odasındaki eşya yukarıdaki odalara taşınmış ve bizimkilere verilecek olanlar bir köşeye yığılmıştı ya; odaya kapatılmış o benzersiz koku Toros'un tepesine doğru havalanmıştı. Artık onu ve yengemin gizini herkes, bütün dünya biliyordu. Ama yengemin gülümsemeleri, yumuşak göğsünün bal tadı, saçları yanaklarıma değdikçe bütün bedenimde oluşan ürpermeler güz odasının kokusuna karıştı, onu daha bir büyüleyici kıldı. Yengemin sessizce gerçekleşen evliliğiyle dillenen, yayılan, genişleyen ve çoğalan güz odası, çocukluğum gibi yaşamımdaki dönüşsüz yerini aldı. Ondan olmalı; herkes olanları unuttu belki ama ben buralara koşup geldim. Otobüsün kalkmasına çok az süre kaldıysa da hiç ıvencenlik göstermiyor, cınarın yanından uzaklaşamıyorum. Yüreğimde o tahta basamakların çıtırtısı, gözlerimde yengemin çizgileri karışmış yüzü. Bir şeye tutunmak istiyorum, varsın otobüs gitsin, ben burada kalayım. Koşup o kapıya bakayım. Belki anahtarı hâlâ yengemin kuşağındadır. Ve tabağa koyup da yemeyi unuttuğum muşmulalar bir köşede duruyordur...

BAHAR BİR İHTİLALDİR

Annem, kardeşlerim, karımla iki kızım teyzemgildeler. Bayramlaşmaya gittiler. Oradan, yolumuza devam edeceğiz. Akşam karanlığına kalmadan yola çıkmalıyız. Zaten bayram gezmesi değil mi, kısa olmalı.

Teyzemin elini öptüm, likörünü içip şekerini yedim, hemen ardından izin istedim. Olmazlandı, ama kalktım:

"Midem sancıyor. İlacımı evde unutmuşum, gidip alayım."

Kimse kuşkulandı.

Babamla yalnız kalmak istiyordum. Yol çok uzun geldi bu kez, bitmek bilmedi. Oysa, çocuk bacaklarımla on dakikada koştuğum, eski tanıdık, anılarla dolu bir yoldu bu. Uzun süredir (yıllardır) çocukluğumu yanıma alıp geçmemiştim bu yoldan, eski tadını bulamamıştım bir türlü. Belki bu kez bulabilirim sanmıştım ama olmadı.

Kapıya vurdum, ses alamadım. Kapı kolunu zorladım, açılmıyordu, yine tıkırdattım:

"Baba!"

Sesimle onun sesi bir anda karıştı, üst üste bindi:

"Geliyorum yahu! Acelen ne?"

Kapı içeriden kilitlenmişti. Açtı. Hastalıklı yüzü, fersiz gözleri ıştır gibi oldu, babam beni görünce:

"Sen miydin?" dedi, soluğunu bıraktı.

Sesindeki yorgunluğa karşılık bende tedirginlik, ürkeklik vardı:

"Yoksa uyuyor muydun, uyandırdım mı?"

"Yoo, hadi gel."

Kapıyı daha da açıp yavaş devinimlerle geriye çekildi. Gülümsemeye çalıştım:

"N'apıyordun peki? Bizimle gelmek istememiştin, uyuyacağını söylemiştin hani?"

"İçerki odadaydım, uzanmıştım ama uyanıktım. Kendi kendime düşünüyordum, dalmışım, işitmedim seni."

Gözlerine baktım. Yıllardır unutmaya çalıştığım bu yabancıya bir bayram günü alıcı gözle bakıyordum. Hayır, belki de bayram gününün bu işle ilgisi yoktu. Yüreğimde eski baharlardan kalma kıpırdanışlar başlamıştı. Çocukluğumun anıları arasından eski bir babanın duyarlıklı sesini işitir gibiydim, hangi konu dolayısıyla söylediğini anımsayamıyordum ama, babam: "*Bahar bir ihtilaldir oğlum! İnsanın yüreğinde oluşur!*" diyordu. Belki de hiçbir zaman böyle bir şey söylememişti, bunu ona ben yakıştırıyordum...

Çoğu baba-oğul aykırılışmalarında olduğu gibi, belki önemli nedenler vardı uzaklaşmamızda. Belki de çok önemsiz ayrıntılar söz konusuydu. Sonuç olarak, yıllardır birbirimizi görmemiştik. Şimdi baş başlığımızda, barışımızı pekiştirmeye çalışabilirdik. Yılların, kırgınlıkların yok edemediği ölümsüz bir yakınlık vardı aramızda. Bu gerçek, yüreğimi yalayıp geçti. Ve onu kucakladım. İncelmiş, eskimiş, küçülmüş bedenine kollarımı doladım, pörsümüş yanaklarını optüm.

"Çoktandır sana sarılmamıştım," diye fısıldadım. "Özlemişim."

Gözyaşları iniverdi, yüzüne yasladığım yanağıma bulaştı. Annemin sesini anımsadım: "Baban var ya yoğa ağlıyor, hiç yoktan, durup dururken..." Başını, tek tük kalabilmiş saçlarını okşadım.

"Seninle, şöyle baş başa oturalım diye geldim baba, evde kimseler yokken."

Gözyaşları arttı. Burnu aktı. Elleri titriyordu. Ondan önce davrandım, cebinden mendilini çıkarıp burnunu sildim, mendilin temiz bir köşesiyle de gözlerini kuruladım. Titriyordu, ayakta zor duruyordu. Sokağa çıkmak istemeyişi, eve kapanışı bundandı demek; bitkindi. "Dalgın dalgın, bir noktaya bakarken ansızın ağlamaya başlıyor çocuğum. Ne oldu, ne var, diye soruyorum. Ne cevap veriyor biliyor musun? Alnı benekli bir kısırağımız vardı, onu hatırladım diyor. İşte böyle..." Odasına girdik. Sedire oturttum. Battaniye, yorgan, yastık. Biraz ötede soba yanıyor. Babamın titremeleri belirgindi, eksilmiyordu.

"Üşüyor musun?"

Başını salladı:

"Üşüyorum."

Yerinden kalkmaya yeltendi:

"Sobaya bir-iki odun daha atayım..."

Engelledim, ayağa kalktım. Soba iyi yanıyordu ama bunu ona söylemedim. Yanan odunların arasına üç küçük parça yerleştirdim. Dönüp yine yanı başına oturdum, ellerini avucuma aldım.

Ne söyleyecektim? Söyleyebileceğim bir şeyler varsa, neresinden, nasıl başlayacaktım?

"Biliyor musun baba, bu zamana kadar pek çok sorunlarım oldu, kendi derdime düştüm," diye başladım. "Ne sizinle ne de öteki yakınlarımla ilgilenebildim... Şimdilerde birlikte gezelim, seni alıp

memleketine, doğduğun yerlere götüreyim diyorum, ama bu kez de sağlığın iyi değil."

Gözleri buğulandı ve ağlamaya başladı yeniden.

"Biliyorum, artık çok şeyi daha iyi biliyorum. Ama artık geciktik. Şimdi kışta karda oralara gidilmez. Tekeçatı'nı bilir misin? Bu kışta geçilmez. Bahar gelince gideriz."

Yeni yollar yapıldığından habersizdi. O dağ kasabasına kadar uzanmıştı uygarlık. Geçilmeyen, babamın eski baharlarıydı, gözlerinin önüne yığılan sis geçit vermiyordu. Belki de korkuyordu, gitmek istemiyordu. Oysa tam tersini düşünürdüm, çocukluğunun ve gençliğinin geçtiği yerleri ölmeden önce bir kez daha görmek ister sanıyordum. Gülümsemeye çalıştım.

"Baharda gideriz, olur. Sevdiğin mevsimde."

Karşılık vermedi. Dalgınlaştı, kilimin nakışlarına bakıyordu, gözlerini izledim.

"Babacığım... Düşünüyorum da, nasıl söylesem?.. Düşünüyorum da... Neden bu kadar uzak kaldık birbirimize? Neyi paylaşamadık? Gururumuzu mu, geleneklerimizi mi, geçmişimizi mi, geleceğimizi mi? Şimdi sana, suç ne sende ne de bende desem, belki de söylemek istediğimi anlayamazsın, sorarsın: Kimde öyleyse? Bu kısacık sürede bunu sana nasıl anlatırım bilmem ki? Benim ömrümü alıp götürdü bunu öğrenmek. Hayır, yine de suç bende baba. Bağışlamayı bekliyorum. Kısacası bu."

Gözlerini kilimden ayırmadı:

"İyi bir baba değilim. Rüzgâr ekdim, fırtına biçtim. Şimdi bakıyorum, fırtına değil, meltemmiş."

İçini çekti. Eski memur duruşunu takındı, omuzlarını dikleştirmeye çalıştı. Gözlerini yüzüme çevirdi. Burnunu bu kez kendisi sildi, mendilini dürüp büktü, yanı başına, sedirin üzerine bıraktı.

"Bağışlanacak olan sen değilsin."

"Bazen akli başına geliyor, adamakıllı konuşuyor çocuğum, bazen de..."

Annem alışmıştı babamdaki gitgellere; sürekli olarak yanında kalsam, belki zamanla ben de alışır-dım.

Pencereden portakal bahçesi görünüyordu. Dışarıda puslu, ışıksız bir kış günü sürüyordu. Ve eski portakal bahçesinde şimdi lahanalar, pırasalar, ıspanaklar, havuçlar yetiştiriliyordu. Çocukluğumun ağaçlarını kesmişlerdi; birkaç tane kalmıştı bahçede. İki-üç mandalina ile beş-altı turunç ağacı.

Babamın duruşu bahçenin görünümüne bürünmüş sandım birden. Ağaçları öldürülmüştü onun da. Dalları budanmış, yaprakları sararmış, gövdesi çürük, eski bir çınar gibiydi. İnsanın düşmesine dayanamıyordum. Ne olacaksa bir an önce olup bitmeliydi. Battaniye altlarında, kapı aralıklarında baharı kollayarak erimemeliydi böyle. Yüceliği bunu gerektirirdi.

"Bahar gelince..." dedi, sustu.

"Evet baba, bahar gelince?.."

Yüzüme baktı, şaşırmıştı nedense, gözleri irileşmişti. Yüzünün çizgileri gerildi, kaşlarının duruşu değişti; bakışları kararıverdi. Elim tuttu, beni kendine doğru çekti.

"Hiç," dedi. "Bahar gelince, hiç!"

FAYTON

Otelin girişinde atları, tekerleri olmayan bir fayton duruyor. Siyah ve kırmızı boyalı. Tentesinde püsküller, süslemeler var, yanık izi desenler. Arabanın dingilleri iki kızıağın üzerine özenle oturtulmuş. Sanırsınız bin yıldır orada duruyor bu fayton, bin yıl önce bırakılıp unutulmuş. Belli ki güzel günlerde düşünülmüş, güzel günler için yaptırılmış ve buraya getirilmiş. Ama şimdi tuhaf, duruk bir görünümde. Ne işi var burada, otelin içinde? Faytonların yeri sokaklardır, eski zamanlardır. Düşünmeye kalmıyor, baktıkça insanın gözünü alıyor süslemeler, yakılarak oyulmuş gölgeli desenler.

Sürücünün görkemli bir biçimde oturmasını, atları uyumlu adımlar ve kulağa hoş gelen nal sesleriyle koşturmasını çağrıştıran kocaman bir boşluk. O boşluğu incecik bedeniyle dolduramayan küçük bir kız çocuğu, arabacının yerine kurulmuş, kendini sürücü sanıyor. Öne eğilerek avuçlarına aldığı düşsel ve sonsuz uzun dizginleri çekiştirerek, "Deeh!" diye bağıyor arada. Ve ellerinden birini boşaltıp havaya kaldırdığı görünmez kamçıyı ıslık çıkartarak şaklatıyor. "Deeh yavrum! Tepelere götür beni!.." Atların koşulduğu ok ortada, ileriye doğru uzanıyor. Yenilmemiş, dize gelmemiş yüksek ağaçlar gibi başını dik tutuyor ok. Fayton çift atlı, ama

küçük sürücü gerçeği anlayıp kabullenecek durumda görünmüyor ve atların birinin varlığından haberi değil besbelli. "Hadi yavrum, tepelere çıkar beni!" diye bağıırken yalnızca öbür atla konuşuyor.

İçerisi loş, ışık apliklerle duvarlara yansıtılmış, oradan boşluğa dağılırken azalıyor. Oysa dışarı nasıl aydınlık, nasıl bahar! İçeride kış kendini sürdürüyor, hem de hiç ortalarda değilmiş gibi sinsi. Otelin girişindeki kapıdan geçilerek çıkılan merdivenin iki yanında, her dönemecin başında bulunan bölmelerde kış giysileri, kayaklar, ayakkabılar, botlar, kar gözlükleri. Duvarlarda yazılar, uyarılar: *"İçeriye girerken lütfen ayakkabılarınızı çıkarın. Kayaklarınızı, botlarınızı'ya, gözlüklerinizi'ya teslim edin!"* Geçerken bazıları göze çarpıyor; camlı bölmeler içinde, kulakçıklarına buzlu su kaçmış, denizin dibine serilip kalmış balıklar gibi yatıyorlar. Kış ölüleri bunlar, kışın artıkları; yağmurların, karların, soğukların yerine. Ama kışın kendisi, o sinsi, otelin ivecen müşterileri gibi merdiveni dönüp çıkıvermemiştir yukarı katlara, işte şurada bir yerdedir mutlaka; bir kapının ardına, pencerelerin çift camlarının arasındaki boşluğa saklanmıştı. Biri bu işin peşine düşse, "Ey kış çık dışarıya!" diye bağırsa, başını önüne eğecek ve arka kapıdan kaçıp gidecek sanırsınız. Evet öyle, kuşku yok: Otelin içinde sürüyor kış. Hâlâ kendini savunuyor döküntüleriyle. Giysilerin, kayakların, gözlüklerin arasında duruyor, işte şurada, yanı başımızda, tıpkı bizim gibi, gözlerimiz ve yorgunluklarımız gibi, kendini kızığa çekmeye niyetli... Soluk almadan edemiyor üstelik. Soluması duyuluyor. Biraz yaşlı, yorgun, bitkin. Ama durumunu yadsımıyor; çok uzak, çok eski, tükenmiş bir mevsim olduğunu gizlemiyor. Sürücüsünü ve atlarını savaşın birinde yitirmiş bir faytonu

andırıyor. Üzerindeki kız çocuğunun boyu ve saçları uzayınca fayton gencelecek ve kış yeniden gelecek; şimdi ikisi de pes etmiş olmalı. Başı önüne eğik, yorgunluğu ve korkusu yüzünden okunuyor.

Faytondaki çocuk yorulmuyor. "Deeh, tepelere götür beni!.."

At(lar) koşmuyor.

Tekerler dönmüyor.

Ama kız sevinçli, çocuk, delice. Koşturuyor atları. Bari devirmese arabayı. Atın birini zaten göremiyor ya, bayırdan aşağı sürmese hayvanları. Kışa güven olmaz, pusudadır, açığını kolluyordur yaşamın, güneşin, ışığın, gökyüzünün ve şu küçücük kızın. Önlem gerek. Birileri durdurmalı faytonu, sürücüyü uyarmalı. Bir derdi mi var acaba sürücünün; yüzyıllardır hep aynı koşturmaca, kamçı sallama, ısıklık ve yalnızlık. Kimdir anası, babası, yakınları; nerede ini, yuvası, geçmişi, geleceği? Yoksa tek başına mı avlanıyor ilkyazın aldatıcılığında? Yolunu şaşırma mı, kurda, kuşa, sırtlana yem olmaz mı?

Tam da atlar koşuyu hızlandırmışlarken, iki adam otele giriyorlar. Üst katlardan inmekte olanlar gibi değil bunlar. Valizleri, yorgunlukları, daralan solukları ve yanaklarına sıvanmış gün ışığı; ne oluyor, ne var, nereden geldiniz? Dışarıdan. Yeni bunlar. Kaçaklıkları dökülüyor yüzlerinden; kaçılmış nice şeyin özeti gibi mahzun bakıyor biri, öteki daha gelememiş buralara, kalmış bir yerlerde, bekleniyor. Loşluğa bile alışmadı gözleri. Kışı sezince, artıkklarını görünce irkilecekler, bu kesin, ama şimdi çok erken. Çipil çipil bakıyorlar. Güneş gözlükleri ellerinde. Şöyle bir durdular, valizleri girişteki camlı bölmeye bıraktılar, soluk boşalttılar. Sonra tam karşılarındaki 'Resepsiyon' levhasına doğru yü-

rürlerken faytonu ve sürücüsünü algılayıp gülümse-
diler. Her birinin içinde bastırılmış, büyümesine
izin ve fırsat verilmemiş çocuklukları kıpırdanmış
olmalı şimdi. Ama, bir an. Hepsi bu kadar. O eski
çocuklarla uğraşmanın sırası değil; sonra. Adımlı-
yorlar...

"İyi günler..."

"Hoş geldiniz, buyrun?"

"Bizim için yer ayrılmıştı, iki kişilik bir oda."

Genç olanı susuyor, öteki konuşuyordu.

"Adınız?"

'Resepsiyon' görevlisi, gerekli bilgileri öğren-
mek için sorular sordu, deftere yazdı, karta işledi;
en son olarak da iki müşterinin yüzlerine göz ucuy-
la şöyle bir baktı. Genç olan dört adım kadar ötede
duruyordu. Ötekisi (otuz beşini devirmiş, saçları kır-
laşmış, şişman adam) konuşmuştu hep... Gülümsedi.
Doğum tarihlerini yazmasak olmaz mı müşterile-
rin? Başını iki yana salladı. Defteri karıştırdı dal-
gınca, oda numaralarını yeniden gözden geçirdi, bir
yanlışlık yapmamalıyım, birden rahatlayıp soluk bı-
raktı.

"On yedi numaralı oda!" dedi yüksek sesle, du-
rakladı. "Hemen çıkacaksınız sanırım."

"Evet," dedi kır saçlı adam.

"Valizleri şuraya bırakmıştık," dedi genç adam;
böylece, orta yerde unutulmasını engellemiş oldu.

"Valizleri aldirtiriz efendim, siz buyrun çıkın
odanıza, işte anahtarlarınız."

Bekliyorlar. Kim yol gösterecek bize? Önden yü-
rüyen biri gerek. Merdiven kıvrıla kıvrıla gökyüzü-
ne yükseliyor.

Resepsiyon görevlisi. Kısa kollu gömleğinin
içinden göğüs kılları, yanık teni, henüz örselenme-
miş gençliği, kısa sürede kaşarlanmış meslek dene-

yimi fıskırıyor. İşte şimdi, hemen şimdi kimliklerini istemesi gerekiyor adamların; ah unuttum bunu, bütün kış ne çok kimlik sormuş, kimleri tanımış, kimleri unutmuştum... Yarı resmi bir havası var otelin; kışla birlikte azalan, değişen, gevşeyen hava şimdilerde işlemlere yer değiştirebiliyor: En başta kimlik sormalıydım. Ama öyle yorgun, öyle sessiz ki duruşu ikisinin de, sormaktan vazgeçiyor, gülümsüyor görevli.

"Gel Hasan! Beyleri on yediye çıkar. İşte anahartlar. Şu karşıdaki valizleri de al."

"Buyrun efendim."

Hasan yaklaşıp duruyor.

Üç katın tahta basamaklı merdivenleri tırmanılıyor. Sonra oda. Dar. Karşılıklı iki yatak. Yatılı okulların yatakhanelerini anımsatıyor karyolalar. Çocuğa bahşiş. Ama önce valizler dolaplara yerleştirilsin. Tamam gidebilirsin, al şunu bakalım. Teşekkür ederim.

"Oh be, geldik sonunda!"

Genç olan ince uzun, gözlüklü. Pencere önünde dinelmiş sessiz bakıyor dışarıya. Kır saçlı adam odayı tanımaya, ezberlemeye başlıyor. Şurada banyo, tuvalet; burada dolaplar, terlikler, masa, yedek yastıklar, battaniye; karşıda pencere, görünüm; arkadaşım benim, geçirilmiş gençliğim; dağ yeşil, bulut beyaz, mavi aydınlık, kar donuk, yükseklik, boşluk, uzak ve yakın ve sonsuz; yorgunum, yalnızlık değil bu, başka bir şey; bir ikindinin sessizce geçişi pence-rede; işte her şey burada, belki de hiçbir şey. Soruyor kendi kendine, niye gelmiştik dağa biz? Yanıtlamayınca omuzlarını silkiyor.

Bir dağ giriyor pencereden içeriye, bir deniz genişliyor.

"Fayton ne güzeldi, değil mi?"

"Efendim?"

"Görünüm gözünü aldı galiba? Fayton diyorum, çok güzeldi..."

"Yaa, hele o çocuk. Siz konuşurken ben hep onu izliyordum." Dalgın. "İçimi ürpertti burası benim. Daha önce de gelmiştim ama, hiç böyle..."

Kır saçlı adam gülümsedi.

"Önce sen mi duş alacaksın, ben mi?"

"Yok ağbi, sen yıkan."

Şimdi faytonu düşünüyor olmalı. Hâlâ dalgın ve sallantılı. Yolculuk epey sürdü. Yaşam sonsuz bir yolculuktur, işte bir parçasını bugün yaşadık; hayır, sonsuz bir yorgunluktur: Sanki hepsini bugün yaşadım. Yatağın üzerine giysiler atılıyor, sonyazın birinde bakır tenli çınar yaprakları uçuşuyor, alışılmış ama iğreti devinimlerle; başka her şey uyuyor, sessizlik bile uyuyor.

"Ne düşündüm biliyor musun?"

"Ne düşündün ağbi?"

"Faytonun tekerleri, atları yoktu, ama sürücüsü vardı."

"Sürücüsü mü?" Bir an duraklayıp faytona kadar gitti geldi, gülümsedi. "O minik kıza bayıldım ben ağbi."

"Tamam işte, o küçük kız..." Burnundan soludu adam, saçlarını kuruladığı havluyu başucundaki sandalyenin sırtına attı. Avucunun içiyle göğsünü ovuşturdu, kıllarını yoldu, baktı, yumdu avucunu; birazdan atarım çöpe. "Kızın arabası vardı, ama atları yoktu!" diye söylendi.

Öteki gülümsedi: "Tekerleri de yoktu arabanın aslında!"

"Evet, yoktu! Oysa benim..." Kır saçlı adamın iç çekişi, yüreğinin göstere göstere sızlayışı. "Benim

her şeyim var. Arabam, atlarım... Sürücü de kendim olduğuna göre, niçin yürütemiyorum arabayı? Söyle Memet bana lütfen, niçin dağlara vurdum, sarp kayalara tırmanmaya kalktım?" Başını önüne eğip iki dişinin arasından mırıldandı: "Başaramadım... Gerçek bu işte, yalnızca bu, artık kabul etmem gerekiyor..."

"Ama ağbi..."

"Aması yok! Her şey ortada. Kış boyunca eskitilmiş, şimdi terk edilmiş bu yere kaçışımın anlamı..." Sustu.

Mehmet şaşkındı, ne söyleyeceğini bilemiyordu.

"Ya ben?" dedi bir şey söylemiş olmak için. "Ben niçin geldim öyleyse?"

Adam omuzlarını silkti: "Bilmem. Bunu kendin yanıtlar."

Mehmet gülümsedi. Başını pencereye çevirdi, uzun uzun bakarken, içeriye giren dağı, genişleyen denizi ayırt etti.

Suskundular.

Sonra fırsat bilip gökyüzü doldu odaya, bulutsuz ve güneşli. Bahar doldu. Geçerken üzerinden atladıkları sular yamaçlardan vadiye doğru akıyordu; sular da gelsin. Karlar her yanda erimekteydi, onlara da açık penceremiz. Kimi yerde sızıntı, kimi yerdeyse dere olmuştu; aklımız başımızda değil, ayağımız bulutlarda, gözlerimiz sularda, gelsin hepsi birden doldursun odayı. O sessiz devinimin şırıltısı duyuluyordu.

İçini çekti Mehmet, "Burası çok güzel bir yer," dedi ve sustu.

Başını çevirince adamı göremedi. Gittiyse gelir. Gitmediyse... Mehmet tekrar dışarıya baktı. Demek düşün şırıltısını duyuyormuşum. Daha demin yikanmadı mı bu adam? Belki de suyla konuşuyordur.

Kendisiyle konuşmasından iyi mi, kimbilir? Pence-reye daha da yaklaşıp başını dışarıya çıkardı, biraz sarktı. Ağaçları, tepeleri, hâlâ erimemiş kar birikintilerini ve tam karşıdaki bir başka otelin suskun, sessiz duruşunu, gölge vurmuş duvarlarını gördü. Başını havaya kaldırıp derin derin soludu. "Güzel tabii! Çok güzel..." diye yüksek sesle düşüncesini yineleni. Gözlerini yumdu. İlk fırsatta dışarıya çıkıp dolaşmalıyım.

Sessiz yürüdüler. Ne çok konuşulmuş, nasıl yıpratılmıştı sözler. Hekimin biri dağ havası önermiş, akşamüstü aşağıdaki vadiye kadar yürümelerine izin vermişti sanki. Biri soluk bıraktı; hasta gibiyim, oksijen çarptı beni. Terk edilmiş bir kasabadan geçmekteydiler. Her otelin vitrininde kayaklar, botlar, kayak giysileri vardı. Kışın kimliğini, buralardaki kişiliğini tamamlayan, bütünleyen çığlıkları işitiliyordu mutlaka. Buna karşılık her şey durgundu.

Bir çiçek buldular, sonra yapının ardına dolandılar. Şaşkındılar. Bastırılmış, geç kalmış bir çığlık. Buralara bir başka yerden taşınmış olduğu izlenimi veren bir çöplükte buldular kendilerini.

"Şuraya bak Memet!"

"Rezalet!"

"Bütün izleri, döküntüsü buradaymış meğer... kışın... yaşayanların... belki bizim de..."

Mırıltısı çöplüğe döküldü ve sustu adam.

Ayakkabılarının burunlarıyla eşelemeye başladılar: antibiyotik kutusu, diş fırçası, viski şişesi, halkımız eğleniyor, jilet yarası, olamaz, inanılmaz bir mevsimin ardından, kırık bir dolmakalem ve kapağı, çocuk donu, tebeşir parçası, yazıları dağılmış mektup zarfı, kapı kolu, çamaşır mandalı, tüketilmişmiş diş macunu, kapı menteşesi, bavul anahtarı,

cımbız, kulplu jilet, iki tane daha, kırık bir makas, tırnak törpüsü, birkaç tane boş şişe daha, kırkbeşlik bir plak, anahtarlık, muşamba parçası, sandalet, yine jilet, yarısı kopmuş bir kadın kemeri, biraz düş, oldukça karanlık günler, daha çok hayal, bozamadığımız sessizlik, doğum önleme ilacı ve gereçleri, kuştüyü, erkek tarağı, bir tutam peruk saçı ve upuzun sanılan çok kısa yolculuklar, yarım kalmış bir akşam, 'biraz kül biraz duman', uzakta bir rüzgâr, yaşam gibi savrulan, şen çocuklar, dikişli kızlar, dul kadınlar, alımlı kadınlar, çapkın adamlar, Dimyat'a pirince gidenler, bulgurdan olanlar, evine dönemeyenler, uyuyup kalanlar, yarıda kalanlar, hiç yaşanmamışlar...

Ve bir sümsük kedi uzaktan geçer.

"Bu kadar pislik yeter!"

"Evet ağbi, duman etmişler etrafı!"

"Şimdi anladım, faytonun atları nereye gitmiş."

"Nereye gitmiş ağbi?"

"Anlatılması uzun sürer, hadi dönelim artık.

Sonra konuşuruz atları."

Gülümsedi Mehmet: "Sormuştun ya ağbi, benimki de uzun sürer."

"Gidelim öyleyse."

Yürüdüler.

Bak arkadaşım, kahırlıyım. İçimde kocaman bir oyuk var, oyukta çınlayan güçlü rüzgârlar. Rakı getir bana. Dağının soğuk suyundan getir. Beyaz peynir. Mezelerden ne varsa hepsinden getir. Fark etmez, acı biber, yeşil zeytin salatası, dağ havası, arnavutciğeri, turşu, yemek listesi, kalbimin sesi, ne varsa getir...

Garson yanıma bir yaklaşırsa söyleyeceğim. Ama biliyor yağmura tutulacağını, şemsiyesiyle uzaklarda dolaşıyor.

Onun yerine Mehmet. Ne güzel gülüyor uzak-tan beri, yaklaşıyor, son basamağını da indi güdük merdivenin; salon, lavabolar, WC, lobi, fayton ve kimileri dışarıda kaldılar, bulutlar içeri ve üçüncü katta gizlenmiş denizin biri.

"Sonunda görebildim bi tane!" dedi Mehmet.

"Ne gördün?"

"Bunca ihtiyarın arasında genç bir kadın."

Sandalyeyi çekip oturdu, ellerini ovuşturdu.

"Öyleyse yaşadın! Burada sıkılmayacaksınız demektir."

Gülümsemesi dağılır gibi oldu Mehmet'in, yüzü ağardı.

"Biliyor musun be ağbi, arada sırada böyle yerlere kaçmak gerek."

Başını salladı adam, haklısın ama... Bir süre konuşmadılar, göz ucuyla çevrelerindeki insanlara bakıyorlardı.

"Bunların hepsi emekli. Deniz kamplarındaki son dönem de onlarındır. Demek ki dağ otellerindeki sıraları ilkbaharda, karlar erirken geliyor. Bak Allah aşkına, dinle şunları..."

Dinlediler.

Garsonla birlikte, en genç kadın da göründü öteden.

"İşte buydu söylediğim, bak ağbi, geliyor."

Yakınlaştıkça, limana giren gemileri andırıyor, bacaları tüten, sisli, karaltılı gemileri. Dünya yuvarlaktır derler, uzaktaki gemilere bakacaksın; önce bacası, sonra gövdesi, daha sonra gemilerin görünmez hiçbir zaman ayakları.

"Ben oraya oturayım mı? Sırtımı dönmüş gibi oldum kadına, bak, ters yanda kaldı."

Gülümsedi adam, o da yorgun bir gemiyi andırıyordu: "Gel bakalım, geç karşısına!"

Yer değiştirdiğimiz sırada kadın başını çevirip bizden yana baktı, göz göze geldik, yakalandım ve başını önüne eğdi; gülümsedi Mehmet, gitti geldi bir uzaklara, Himalaya, Pasifik, adalar, sonra bir dağ başında buluştular yeniden; ah Memetciğim, senin yaşında olmak isterdim..."

"Onunla konuştum demin."

"Kimle konuştun, kadınla mı?"

"Hayır ağbi, kızla."

"Ah, bir de kız mı varmış bu yıkıntının ortasında?"

Gülümsedi Mehmet: "Faytondaki çocuğu söylüyorum."

Rahatladım: "Yaa, öyle mi?" Sonra kır saçlı adam oldum, kendimi unutmaya karar verdim, sustum.

"Mehveş'miş adı."

"Seninkine benziyor."

"Evet öyle. Ama adı bir küçük çocuğa yakışmıyor. şu deminki kadınla gelmişler. Kadın, annesinin arkadaşımış. Mehveş bana neler anlattı; anasıyla babasının bitmez tükenmez kavgalarını... Çok konuşkan bir kız..."

"Yaa, öyle mi?" Bu ses benim mi? Adam nasıldalgın, nasıl mutsuz, ansızın çoğaldı bulutları, karardı suları; akşam.

"Neyin var senin be ağbi?"

"Atları düşünüyorum."

Aslan garson tam zamanında geldi, neler neler söylediler, getirdi. Hadi bakalım, şimdi sağlık ve mutluluk ve şu karşıdaki kadın için kaldıralım rakı dolu bardaklarımızı, zorlayalım geleceğimizi, yaşama şansımızı; hadi Mehmet, delikanlı Mehmet, sen de olmasaydın yanımda, ne yapardım, neler yapardım; içtiler, bir solukta tepeleri aştılar.

"Bu kadının adı da Mehveş olsun."

"Peki Memetciğim, öyle olsun. Adı, kadına çok yakışıyor! Uzaktan uzağa, yaşanmamış yepyeni bir akşam gibi."

Güldü adam, ağzı yana kaydı, oynadı bıyıkları, kaşları ve tiki tuttu.

Mehmet'in yanakları kızardı, anlamıştı: "Yok be ağbi, o kadar yaşlı değil ki..."

Elimle koymuş gibiydim; Mehveş Hanım'ın gözlerinin altları kırışık, torba, elleri eski bir yangında kavrulmuş gibi, bacakları ve koltuk altları loş, ıssız orman suları, kurumuş dere, yağmursuz göl, kalmamış kuşların cıvıltısı, ocağı sönmüş bir yapı, yapraksız gül ağacı... Burnumdan soludum, sordum kendime, kim olduğumu sordum, ardından bir yudum rakı daha.

"Belki de haklısın Memet, affedersin, kırılmadın herhalde?"

Mehmet şaşkın ve ilgisiz; kafayı buldu çabucak; bu küçümseme, karşısındaki adama: "Kırılmak mı? Neden?"

Adam omuzlarını silkti: "Bilmem." Gerçeği söyleyemedi, söyleyemedim. Yerleşik bir mutsuzlukla, ona uyumlu bir hüznle Mehveş'ten ve Mehveş Hanım'dan konuşmak istiyordum.

Sonra terasa çıktılar. O en eski yıldızlara baktılar, eksilip duran cılız ışıklar. Olmadı, faytonun bulunduğu yere inmeye kalktılar.

"Bunaliyorum Memet, gidip telefon edeyim."

"Kime?"

"Önemli değil, kim olursa."

"Nasıl istersen ağbi."

Bu çocuk bulunmaz bir Hint kumaşı, ama değil, var bir yerinde gizli yarası.

"Hadi aşıya inelim. Kumbaralı telefonlar olacaktı girişte."

İndiler, görünce şaşırdılar: Kırmızı kumbaralı telefonda Mehveş Hanım vardı. Faytondaysa Mehveş kardeş. Gidip yanına oturdum; bu kim? Kendimi sürücü sandım bir an. Bile bile sordum:

"Adın ne güzelim senin?"

Gülümsedi Mehveş: "Zeynep!" dedi. Gözleri parladı, söndü, bakıyordu: "Ya sen?"

"Ben adımı unuttum yavrum, ama doğru söyle, gerçekten Zeynep mi?"

"Yok yok, Funda!" dedi kız, gülüyordu çocukça. "Benim gerçek adım Funda, ha ha ha..."

"Ama sen beni kandırıyorsun güzelim."

"Yok, değil, kandırmıyorum."

"Öyleyse ne?"

Durakladı: "Sen söyle."

"Adım yok benim."

"Benim de. Annem babam bile yok!"

Ve kaldırdı kamçısını, havada şaklattı, içim yandı, yüreğim sızladı; adamın yüzü sarardı, kız da kırmadı, onun yerine bağırdı: "Deeh yavruum! Hadi canım, bi tanem, güzel atım benim, dağlara götür beni, bulutlara çıkalım, hadi benim güzelim!.."

Kamçının ıslığı şuramda bi yerde hâlâ çınlıyordu, yüreğim yarıldı sandım, ellerimin arasına aldım.

"Jetonunuz kalmadı galiba?"

"Yaa, evet, öyle oldu, daha konuşamamıştım bile... Resepsiyonda jeton yok! Gündüz aramıştım, postane kapalıydı, kış geçince ölüyor burası anlaşılan. Hiçbir kıpırtıya rastlamadım."

"Ama siz..."

Kadın durakladı, gözlerinin ölgün ışığı canlanırgibi oldu, umulmaz bir çeviklik kazandı sonra sesi: "Ne var, ne oldu, ne var bende? Neden öyle?.."

"Size jeton verebilirim."

"Ama... siz... siz konuşmayacak mısınız?"

Mehmet gülümsedi: "Telefonla arayacak hiç kimsem yok." Durakladı, bu sözler adamındı, kır saçları söyletmişti belki de onu böyle, unutmuş görünüyordu kumbaralı telefonu, kızın yanına oturmuştu, besbelli iyice sarhoş, deminden beri çene çalıyordu, şimdi sustu. Evet, oydu; adamın biri az ötedeki faytonda sürücü olmuştu, Mehves'le kamçı şaklatıyor ve ansızın kahkahalar atarak bulutlara doğru yol alıyordu. Kaygılanmak gereksizdi, yaşıyordu, işte şurada bir güzel yaşıyordu.

"Hadi yavruuum, uçur bizi, Mehves'le ikimizi dağlara götürüür!.."

Mehves Hanım jetonları alırken teşekkür etti: "Sağ olun efendim. Şimdi oğlum ve annemle biraz daha konuşabilirim."

Mehmet şaşırdı: "Oğlunuz!"

Ah Mehves Hanım ne güzelsiniz; gülümsedi ve gençleşti birden: "Üniversiteye giden oğlum var benim!"

"Yaa... demek?"

"Evet!" Şimdi sesiyle de gülüyordu kadın.

"Ama inanın bana, hiç göstermiyorsunuz."

Mehves Hanım'ın gülümsemesi duruldu: "Yo yoo, gösteriyorum! Yanılan sizin gözleriniz..."

Ve yürüdü telefona doğru. Mehmet dalgınlaştı birden; anlaşılan bütün hergelelik gözlerindeydi; omuzlarını silktili, acaba gerçekten öyle mi? Başını çevirdi, sürücülük eden kır saçlı adama baktı.

Araba yürümüyordu ama başım dönüyordu, koşturan ve hiçbir yere ulaşamayan bendim aslında. Evet başım dönüyordu; ne zaman sustu Mehveş, kamçıyı yere attı, dizginleri bıraktı, görünmeyen amansız bir gücün ya da korkunun karşısında pes edip indi arabadan, gidip telefondaki kadının beline sarıldı, başını gövdesine yasladı.

"Ne oldu Mehveş, bir şey mi var? Hayır, hayır canım, sana değil, Mehveş'e söyledim."

"Annemi özledim! Annemi..."

"Ama kızım... Dur canım bi dakika, Mehveş'in bir derdi var, geldi eteğime tutundu. Evet yavrum, ne var, ne bu sıkıntı?"

"Yok yok, özlemedim annemi. Hadi sen de gel, faytona binelim..."

Kadının iki ayağı bir pabuçtaydı: "Hadi canım, jetonum kalmadı, şimdi kapanacaktır, hepinizi öperim, güle güle, ben iyiyim, siz de kendinize bakın, iyi olun..." Telefonu yerine bıraktı, soluk boşalttı. "Ne var yavrucuğum, ne sızlanıp duruyorsun?"

"Faytona binelim diyorum!"

"Ne dedin, faytona mı?"

Bir an uzaklara gitti geldi Mehveş Hanım; yüzünün ırmakları, dağları çoğaldı, sonra geniş bir vadi, daha sonra da su: "Olmaz canım, olmaz!" Adımladı. Mehmet'in önünde durdu. Faytonun geçici sürücüsü ayılır gibi oldu, izlemeye başladı:

"Jetonlar için çok teşekkür ederim. Buyrun parasını."

"Ama bu para..." Mehmet bu akşam ne çok şaşıırıyordu, bütün ömrüne yetecek kadar. "Olur mu hiç? Kalsın sizde. Ne önemi var? Bir işe yaradı ya, o bana yeter, sevindim."

"Çok önemi var," dedi Mehveş Hanım. "Oğlumla, annemle konuşabildim, bundan önemli şey olur mu?"

"Olur tabii," dedi Mehmet, başını öne eğdi, mırıldandı: "Lütfen kalsın." Sonra başını kaldırıp kadının yüzüne öyle bir baktı ki, dayanılmaz. Mehveş Hanım da eridi, karşı koyamadı, bakışın hakkını verdi ve gecenin karanlık vadisine akmaya başladı.

"Peki öyleyse... Teşekkür ederim... Hoşça kalın, iyi geceler."

"Size de."

"Hadi Mehveş, yatmaya gidiyoruz. Abiyle veda-
laş, amcayla da..."

Arabadaki 'amca' ansızın yere atladı, dik durmaya çalıştıysa da pek başarılı olamadı.

"İyi geceler amca, iyi geceler abi..."

"İyi geceler güzel Mehveş, iyi..."

"Sana da canım, iyi geceler, sabah yine görüşelim, olur mu?"

Güldü Mehveş: "Olur abi."

"İyi..." diye mırıldandı adam son bir kez, gerisini getiremedi, iyi değilim, çoktandır, çok uzun zamandır.

Sabaha kadar sayıklayıp uyutmadı Mehmet'i.

"Amma da at meraklısıymışsın be ağbi, bütün gece atlarla uğraşıp durdun, benim de uykumu du-
man ettin!"

"Kusura bakma Memet."

"Yoo, önemli değil, ben de uzun uzun düşündüm sayende."

"Neyi düşündün?"

Güldü Mehmet, sesi odayı doldurdu: "Atları olmayan faytonu..."

Adam esnedi, yorgun bir timsah herhalde böyle olurdu: "Yine de mihrap yerinde sayılır. Kadın fena değil. Üüvvff, öyle acıkmışım ki, suyu yapıyor insanı buranın, suyu çok iyi, acıktırıyor..."

Mehmet fazla konuşmadı, elleri ceplerindeydi ve karşıdaki derin vadiyi avuçlamış gibiydi; evet hâlâ güzel ve oldukça diri, yakından gördüm onu, hele sesi, fazla yıpranmamış bir sestti.

Sonra kahvaltıya inildi, ama geç kalmışlardı, neredeyse öğlen oluyordu. Çay salonunda oturup birer şişe süt içtiler. Mehveş Hanım'ın berberden çıktığını gördüklerinde sustular: (Gözlerimize inanamadık.) Yeşil giysilerinin içinde gerçek bir orman olmuştu, yaprakları yeni yeşeren ağaçlarla doluydu. Gelin olmaya niyetlenmiş alımlı bir genç kız gibi geçip gitti önlerinden. (Az ötemizden.) Mehmet ayağa kalktı, boş süt şişelerini devirdi. Nal sesleri duyuldu birden, çın çın öten bir zil eklendi ardından. Mehveş çocuk, sürücünün yerindeydi yine ve tam da o sırada, hem de çok eski bir anının içinden hep birlikte geçip gittiler.

Geride izleri kaldı belli belirsiz.

Bir de çoğalan şaşkınlık.

"Gel otur şöyle."

Mehmet oturdu.

"Ormanı dirilttin. Sağ olasın aslanım! Fırsat bulunca sana meyvelerini gösterecektir. Hazırlan ve hazırla! Bana gelince... benim yerim faytonda, benim gerçek yerim..."

Boğazım daraldı demek isterdim –konuşamadı Mehmet, gözlerini kapadı–; geniş, loş, serin bir ormanı ve orta yerindeki derin gölü düşündüm. Evet bu düşü hiç görmemiştim, ama her şeyi biliyordum.

Adam hâlâ söyleniyordu: "Keşke benim de atlarım olsaydı..."

Zil çaldı, lokanta bölümüne geçtiler otelin. Birer şişe bira söylediler. Garson hiç gecikmeden ge-

tirdi; buralarda her şeyin gecikmiş olduğunu biliyordu elbette. Ve hiç kimse konuşmuyordu. Konuşulursa, nal sesleri duyulmayacaktı.

Çok uzun süredir geliştirilip biçimlendirilmiş bu sessizlik kuralına onlar da kısa sürede uyum sağladılar, faytonun geçeceği ânı beklemeye durdular.

Uzun Yol Sürücüsü

GÜVERCİN, ZAKKUM VE YILDIZLAR

Gördüğüm düş bütün gece sürdü; kuşlar, yıldızlar ve zakkumlarla uğraştım. Belki de düş görmüyordum ama başım dönmüştü, ayaklarım birbirine dolanıyordu, yüzyıllardır gelip geçilmiş, eskitilmiş bir yolda yürüyordum.

Beşinci katta oturuyoruz. Batıya bakan pencereimin camını açıyorum artık, yaz geldi, havalar düzeldi. Yatmadan önce başımı pencereden dışarıya çıkarıp geceyi tamamlayan serinliği kokluyorum. Arada çıtırtılar işitiyorum, batan güneşe ve rüzgâra katılmış sesler. Önceleri anlayamamıştım, sonradan belli oldu: Tam odamın üzerinde, çatıda yuva yapmış kırlangıçlar, az ötede yaban güvercinlerinin yuvası ya da kumrular. Ninni gibi ötüşüp uyutuyorlar beni. Bizimkiler bitişik odada televizyon izlemektedirler, konuşan insanların sesleri gelir duvarın ardından ama kuşlarım herkesten daha yakın bana; neleri, kimleri düşünüp düşlerken, yakınımda, belki de göğüs kafesimin içinde soluk alıp verirler.

Bu kadarıyla yetinmemiş ki biri –o kuşlardan en açığızözü ya da aptalı–, çıkıp geldi ansızın. Oysa gece değil ikindiydi henüz. İşten mi dönmüştüm, evde miydim, yoksa ölmüş müydüm, kanat çırpışını

işitip baktım ve gördüm; yazı masamın üzerindeydi, küçük bir yaban güvercini, yeniyetmenin biridir mutlaka, yoksa böyle bir odaya girmezdi. Gidip yaladım, kaçmadı, çırpınmadı, karşı koymadı bile—şimdi avutuyor beni bunlar biraz, belki de hastaydı—, sıkıştırdım iki avucumun arasına, küt küt küt diye kıpırdıyordu ellerimde soluk alıp veren bir şey, belli ki çok korkuyordu. Bağırdım:

"Heyy, Ozan, buraya gel! Bak sana ne göstereceğim... Çabuk gel!"

Sonra, işitmeyen kalmasın diye sesimi yükselttim:

"Hadi gelin buraya! Hepiniz gelin... Bir konuğumuz var, benim odaya gelin çabuk!"

Koşuştular, bağıştılar. En küçüğümüz, bebek oğlum benim, çırpınıyordu karşımda; bana ver baba, elime ver onu, kanatlarını öpeyim, gagasını öpeyim, ver bana...

"Yiyecek bir şeyler getirin, ekmek kııntısı filan..."

Önde karım, ardında oğullarım, üçü birden mutfağa koştular ve ilk dönen Oğuz oldu:

"İşte getirdim baba, ekmekle su..."

Sesim mi boğuldu ansızın, ben mi?...

"Gerek yok artık..." diye mırıldandım.

Ötekiler de geldiler, sustular.

Pencerenin önüne gittim, uzaklara baktım, akşam kuşlarının tıkırtısını işitir gibi oldum yine. Oysa ne kırlangıçlar vardı görünürde, ne kumrular; yalnızca ellerimin arasında yeğni bir taş; uzaklara bakıp birlikte bekliyorduk, çok uzaklara.

"Gerek yok artık," dedim bir kez daha. "Sağ ol yavrum..."

Ne anladılarsa, ne gördülerse ve ne düşündülerse çekip gittiler başımdan sessizce ve kaldım kendimle: Elimdeki taşı, tüy gibi hafifleyiveren taşı sa-

vurdum aşağıya. Havalandı birden, derin bir ırmağın doğup büyüdüğü sonsuz ve başlangıçsız bir vadiye kadar ulaştı sandım: Herkesin ve benim de bir vadi-m-iz vardır. İşte taa oraya kadar... Baktım, Ozan yanı başımda duruyordu; ağlamaklıydı ve beni bırakıp gitmemişti. Dalgınca saçlarını okşadım: Kuştüyü kadar yumuşaktı. Ağlamaya başladı.

Gözlerim buğulanmış olmalı; karşımdaki incecik kadın, yüzüme acılı, buruk, meraklı bakıyordu.

"Sonra ne oldu?"

Mırıldandım dalgın:

"Uçup gitti kuş..."

Göz göze geldiğimizde elleri titriyordu, yüzünün güneşi batmıştı çoktan, korkak, ürkek duruyordu karşımda.

"Pencereniz açık mı gerçekten? Bir güvercin olup pencerenizden... Ama şey... sakın beni yanlış anlamayın olur mu? Ben... şey demek istiyorum..."

"Sizi yanlış anlamam," dedim. "Hayır. İnsanlara ve kendime saygılı olmaya özen gösteren biriyim ben."

Boynunu yana kırdı, adı Yıldız'dı, yanakları kırmızı, kalkık burnu, koyu kara saçları işte şurada, pencerenin önünde, geniş ve dingin gökyüzüne dağılıyor Yıldız; çantasını koltuğunun altına sıkıştırdı ve uzaklaştı. Ardından uzun süre baka...

"Peki daha sonra ne oldu? Kuş uçup gidince..."

"Ardından bakakaldım... O gitti ben kendimi sorgulamaya başladım. Neden, neden diye sormaya başladım..."

Anlamamış gözlerle yüzüme bakıyordu şimdi de.

"Nedenmiş peki?"

"Küçük oğlum ağlıyordu, niçin kuşu aşağıya at-
tın diye sızlanıyordu. Oysa anlatamazdım. Çocuğun
ilk kez bu denli yakından gördüğü kuşun yüreği çat-
lamıştı... Sonradan, 'Ödü patlamıştır mutlaka,' de-
diler, kuşların ödü olur mu bilmiyorum..."

Omuzlarını silkti:

"Ben de bilmiyorum."

"İşte öyle oldu. Oğlum ağlıyordu ve odama ka-
panıp seni düşündüm... Kuşun boynunu iki parma-
ğımın arasına sıkıştırmıştım aşağıya atmadan önce,
incecikti, tıpkı senin boynundu, öyle sandım..."

Başını önüne eğdi, düş sürüyordu, yatak daralı-
yor, gece uzayıp gidiyordu. Gözlerini kapamıştı.
Onu ilk öptüğüm günden bu yana uzun yollar geç-
miş, odama kadar gelmiştik. Mırıldandı üzgün:

"Bir gün belki ben de o kuş gibi..."

"Olabilir," dedim. "Hiçbir şey akla aykırı gelmi-
yor artık, olabilir... Bir gün sen de o sonsuz ve baş-
langıçsız vadiye akıp gidebilirsin gözlerimden, hiç
şaşmam, ama çok... çok..."

Boğazım düğümlendi.

Onu ilk kez öptüğümde kolları gevşemiş ama
sesi dirilmişti. Yalnız başıma yatıp uyuduğum, uyu-
yamadığım, çıldırdığım ya da ölüp dirildiğim odamı
henüz bilmiyordu. Kuşun ölümünü anlattığımda se-
vindiğini görmüş ve şaşmıştım; acıklı bir olaydı an-
lattığım: Yolunu şaşırmış bir kuşu öldürdükten son-
ra aşağıya savurmuştum ve oğlum ağlıyordu ama
Yıldız'ın gözlerinde sevinç ışığı dolanmıştı.

"Kendi odanda mı uyuyorsun geceleri?"

"Evet, tabii... Niçin sordun?"

Belki de bilmek, görmek, anlamak istemedim:
Türlü yorumlara açılabilen bir pencere vardı, gü-
vercin delikanlısının çıkıp geldiği ve öldüğü.

"Ben bazen kendimi zehirli çiçeklere benzetirim," diye fısıldadım kulağına, sevişmemizin ortasındaydık.

İnlercesine sordu:

"Ne dedin?"

Ya bendim zehrimi açığa vuran ya da türevlerimden biri:

"Hani, bizim Akdeniz'in görkemli ama zehirli çiçekleri vardır, zakkumlar..."

Yıldız gözlerini yummuştu ve tutturduğu yolda koşturuyordu; işitmedi. Aslında kimse işitmemişti söylediklerimi, odamda uyuyor ve bunları düşünüyordum, düş gibi, uyanık gibi, her yanımda sızı. Güvercin miydi o, ellerimde ölmüştü, "Ödü patlamıştır," dediler, evet, bilmezdim kuşların çabucak ölüvereceğini avuçlarımda.

Yıldız da avuçlarımdaydı, kollarıyla dolanmıştı ömrüme; çoğaltıyordu zakkum çiçeklerinin rengini ve zehrini. Bir orman kadar genişliyordum.

Ardından bakarken ellerim yandı sandım, ne çok yanıyordu ellerim ve onu öpen dudaklarım. Penceremi açık bıraktığım günün birinde çıkıp gelmişti. Kocasıyla kendisinin ve iki oğlunun abartısız, olağan ama irkiltici öyküsünü anlatmıştı; yalnızca dinlemenizi istiyorum sizden, sakın yanlış anlamayın olur mu? Sonra bir kır gezmesinin orta yerinde konuya değindim:

"Seninle konuşmalıyız Yıldız. Mutsuzluğuna üzülüyorum ve korkuyorum. Başkalarını yönlendirecek kadar güçlü değilim artık. Seziyorum, önemli kararlar vermek üzeresin. Çocuklarının yarım kalacak gülüşünü görür gibiyim yüzünde... ama olmaz, bu konuda söyleyemem sana hiçbir şey. Yine konuşsak, seninle uzaklara gitmeye kalksak diyorum kendi kendime, buna hakkım var aslında, hani ben ze-

hirli zakkumlardanım ya, söylemiş miydim sana hiç, hatırlamıyorum şimdi, söyledim mi ha?"

Gözlerini yere indirdi, ağlayacaktı ama caydı, yerde karınca görmüş olmalı, birden sevecenleşti, gülümsedi, hiçbir şey demeyecek sandım ve yanıldım:

"Senden hiçbir şey beklemiyorum ben yanlış anlamamanı söylemiştim, unuttun mu?"

"Söylemiştin evet," dedim. "Sen de beni yanlış anlama. Zakkumlar zehirlidir, bunu söylemek istedim, dikkatli olmalısın."

Sonra öpüp kokladım saçlarını. Yatağında deniz oluyordu ya da kaynağını özlediğim bir ırmak.

Sonra korktum, odamı karıştırıyor mu acaba bizimkiler, görürler mi yatağımdaki denizi, ırmağı ve zehirli çiçeği? Sorar mı biri: Kim bu Yıldız? Dilim tutulur mu? Ah bilebilseydim keşke, anlatabilseydim; o uzak vadiye kimi fırlattım, kendim neredeyim, kaynağım nerede? Yoksa gömdüm mü o ölü güvercini de ıssız vadimin derinliğine?

"Zakkumları bilirim," dedi ve öldü sandım, oysa gülüyordu az ötemde.

"Renkli fotoğraflara değişik bir hava verir," dedim. "Benim bildiğim tek yararı budur, ötesi yalan!"

Gözleri parlıyordu;

"Gerçekten kendi odanda mı yatıyorsun geceleri, yani tek başına mı?"

İrkildim. Gözlerimin içine bakıyordu. Kiminle yatıyordum sahi, kollarımı doladığım bu beden, içine gizlendiğim bu sığınak kimindi? Hangisinin?

"Ne dedin?"

"Hiç," deyip omuzlarını silkti Yıldız.

Ve sustuk.

Oğlum az ötemdeydi, gözlerinin yaşıyla yanakları ıslanmış, kirler ortaya çıkmıştı. Kirpikleri uzadı sandım; ağlamak yakışıyordu, bırakayım mı ağlasın?

"Yıllardır yüreğim yosun tutmuştu," dedim durup dururken ve gülümsedim. "Şimdi oradaki koskoca kaya yerinden oynuyor Yıldız..."

Ah Yıldız, ah Yıldız Hanım, ah siz! Ah sen!

"Nereye gitti kuşumuz babacığım?"

Dönüp baktım, ağlamıyordu artık, ama kirpikleri ıslaktı. Saçlarını okşadım.

"Bir yıldıza doğru uçup gitti yavrum... Onu savurdum havaya, zakkumların üzerinden uçup gitti..."

"Hangi yıldıza gitti?" diye sordu oğulcuğum. "Hadi göster onu bana!"

Eğilip çocuğu kucağıma aldım.

"Bak canım, şu uzaktaki yıldızları görüyor musun? Kuşumuz onlardan birine doğru uçtu..."

"Yıldızların da çocukları olur mu?" dedi Ozan bu kez.

Dört yaşındaydı ve zor sorular soruyordu.

"Küçük oğlum anladı her şeyi," dedim telefonda. "İşte böyle Yıldızcığım... Güvercinin uçup gittiği yıldızı gösterdim ona, boynu incecikti, senin ve tüm çocukların boyunları..."

Telefonda ağlamaya başladı.

"Bir düş için ağlanır mı, hadi çocuk olma..."

"Düş filan değil bu," diye mırıldandı.

Ve telefonu kapadı.

"Ömrüm ağlamakla geçti..." diye anlatmaya başlamıştı. Ve çenesinin altında, gırtlığının az üzerinde belli belirsiz ve esmerliğinin içinde göze çarpan, incecik bir bıçak yarası vardı. İlk gördüğümde

irkilmiştim, sonra alıştım, belki de bir adamın parmakları kalmıştı orada ve bıçakla kazımışlardı.

Erken gecenin o incecik, tülü andıran esintisi yüzümü yalarken birinin parmakları iz bıraktı boy-numda; tenime tırnakları battı, kanattı yüreğimi, kopardı sivri yerlerimi: Gözlerimi çok uzaklardaki bir yıldıza dikip öylece kalmıştım. Kendime geldiğimde küçük oğlumun saçlarını buldum avuçlarımda, başını dizime dayamış, öylece beni beklemişti.

"Sen uyumadın mı oğlum? Hâlâ buradasın..."

"Bu gece beraber yatalım mı babacığım? Bana kuşları anlatır mısın?"

Aldım onu da düşüme.

Sabah uyanınca ilk işim Yıldız'a telefon etmek olacak.

KRAL VE KONTES

Bu sabah, toplantıya başlamadan önce, görkemli yapının çevresini saran geniş, ıssız bahçede yalnız dolaştım. Kauçuk ağaçları var en çok. Dev ağaçlar. Her yanı asfaltlamamışlar, toprağı diri bırakmışlar. Çimlerde, ağaçlarda, toprakta dün geceki yağmurun belli belirsiz ıslaklığı. Havada parça bulutlar, tiftiklenmiş pamuk yığınları. Birden seni soluduğumu sandım. Uzanıp dalın birinden yaprak kopardım. Bizim palamutları andıran küçük meyveleri de vardı ağacın. Bir-iki tane de onlardan aldım. Eğilip iki yaprak çim. Parmaklarım ıslandı.

Çamurdan geçilmeyen bir gecekondu sokağının burnu sümüklü çocuğuydum. İşte böyle yağmurlarla yunup da geldim sana, ömrümün ortasında seni buldum. O sokağın dışına çıkabilmek benim için mucizeydi. Oysa şimdi buralarda kafesimi nasıl genişletiyorum. (Parmaklıklarımın arasında sen de varsın.) Besbelli ki insanlar kafeslerini genişletmek için dünyayı geziyorlar. Kolomb, Macellan ve çağımızın uzay fatihleri, insanoğlunun kafes genişleten öncüleri, temsilcileri. Hiç olmazsa, şimdi bana öyle geliyor...

Floransa, Rönesans, katedraller, sessiz kent, bozulmamış doğa, asfalt yememiş, örtülmemiş toprak

parçaları ve daha pek çok şey; hepsi güzel, hepsi anlamlı. Ama nedendir bilmiyorum, artık hiçbir şey beni kolay sevindirmiyor. Yine çocukluğuma gidip geldim. (Yoksa yaşlandım mı? Daha doğrusu, 'ihtiyar'ladım mı?) Geride kimleri bıraktım?

Küçük kulakların için küpeler aldım. Oysa, baş aşağı çevirilince kar yağdıran saydam prizmalardan istiyordun. Bulursam alacağım. Küçük sevinçler, kül rengi mutluluklar. Bir zamanlar büyük olmasını isterdim özlemin, coşkunun, sevincin... Her şeyi son güne bırakıyorum. Dönüş gibi. Belki sana gelirken sevinirim. Özlem durgun şimdi. İçimde olgunlaşmamış bir kızgınlık var. Biliyorum, yanımda olmayışının, olamayışının kırgınlığı bu. Daha öncekileri de çok yaşadım. Belli belirsiz bir öfke; ama sana yönelmeyen, için için beni tüketen, sakız edip çiğneyen... Ve sonsuz yaralayan. Önünde, kıyısında dinediğim havuzun kıpırtısız suyu dalgalanmıyor bir türlü. Oysa içinde kuğular yüzüyor. Bir ananın ardında yavrular. Boynunu, duruşunu, kirpiklerini anımsıyorum. Yine de özlem yok, yok! "*Floransa'da bahar.*" Ya da esip geçen, yüreğimi yalayan bir rüzgâr. Böyle bir şey anımsıyorum. Ama şimdi sonbahar. Yanımda getirmişim. Bir avuç dolusu yaprak, biraz da rüzgâr.

Öğle yemeğinde şarap içtik. Belçikalı ısmarladı. Önceleri soğuk davranıyordu, gittikçe açıldı. Birazdan toplantı başlayacak. Bahçe nerede kaldı, içinde dönendiğim sonbahar? Sıkılıyorum. Kendime şaşıtım gibi, beni çok andıran ülkeme de şaşıyorum: Burada ne işimiz var? Hadi benim kafesim genişliyor diyelim, ya ülkemin kafesi? (Ne genişlemesi? Tam tersi, gittikçe daralıyor.)

Ve burada, 'şirket' adına kimleri 'temsil' ediyoruz?

Kimin şirketi bu? Uluslararası bağlantılarla...

Öykü yazmak istiyorum. Buraya yazarlığımın sorunlarını da getirdiğim anlaşılıyor. Öteki sorunların hepsi geride kalmış. Bir bu, benimle. Onsuz hiçbir yere gidilmiyor. Yürek sızısı, beyin burkulması, bilinç kanaması. (Zaten bir de onu elimden kaydırırsam her şey bitecek. Biliyorum. Yayımlanmamış dosyalar, yazılmamış öyküler, romanlar... henüz büyütlememiş anakuzusu çocuklar, bana zorunluluk yüklüyor. Yazılarımın hem anası, hem de babasıyım. Kimseye bırakıp da o upuzun yola çıkamıyorum. Yoksa öksüz kalırlar.)

Bir kez daha takılıyor düşünceme: "*Floransa'da bahar.*" Bir film adı mıydı acaba? Film dedim de aklıma geldi. Bu sabah otelden çıkıp toplantıya giderken bir afiş okudum: 'Hayatınız sizin filminizdir' gibi bir anlamı vardı yazının. Geçenlerde, bizim dergilerden birinde, Avrupa görmüş ressamlarımızdan biri, "Her insan kendi hayatının filminde başrol oyuncusudur," diyordu. Demek ki pek yakınlarda görmüştü Avrupa'yı. (Belki de okuduğum afişi bizim adam yaratmıştı!)

Eski Roma uygarlığı. Roma'yı gördüğümde olduğu gibi Firenze'de de -İtalyanlar 'Floransa' demiyorlar Firenze'ye- büyülendim. Floransa'daki katedralin bir benzeri Siena'da da var. Gezerken şaşıtım kaldım. Sözümona *tapınak* buraları. Oysa birer insanlık albümü. Her duvarda, her ayrıntıda insanlığın serüveni. Giderek taban bile resim ve mozaiklerle bezenmiş. Bizim İslam dünyasındaki durumu anımsadım tabii ki. İnsan yasaklanmış. İnsandan hep korkmuş bizimkiler. Ne resim ne heykel var. Yalnızca minyatürler. Üstelik hâlâ korkuyoruz kendi kendimizden. Onun için işte:

Minareler sivri uçlarıyla gökyüzünün balonuna saplanan birer iri topluiğne.

Katedraller ise gökyüzünün perdelerinin asıldığı pencereler. İnsanın gökyüzüne yükselme isteğinin anlatımı. (İsa da göklere çekilip gitmişti.) Her katedrale birkaç ömür harcanmış olabilir. Bu, uygarlığın insanı kullanma biçimi.

Her savaşta binlerce, milyonlarca ölü. (Ölüm, gittikçe zenginleşiyor ve ellerini ovuşturuyor.) Bu da barbarlığın insanı kullanma (ya da yok etme) biçimi.

Keşke minarelere, cami kubbelerine insan yüzleri çizsek, insan bedenleri oyabilseydik biz de. (En çok bunu kıskandım işte.) O zaman, bu denli güvenmezdik, sığınmazdık yasaklara. Hıristiyanlık, kurbanlarını vermiş, anıtlarını dikmiş. Ve sonunda *insan* kendinden kurtulmuş. Özellikle mezhep ve yatak odası savaşları sona ermiş.

Afişteki sözleri değiştiriyorum: "Herkes kendi savaşının komutanıdır." Yenilgisi de, yengisi de son aşamada pek farklı değil. Heykeller, resimler, görkemli yapılar duruyor, adlar da duruyor, giderek Floransa'nın her yanı çiçek, bağ, bahçe, dağ; ama insanlar çoktan çekip gitmişler. Hani vardı ya, 'riyayet' edilir, 'o güzel insanlar'... Bundan sonrakiler de o güzel atlara binip gidecekler.

Ülkemi özledim. İnsanlarımızı özledim. Ama içimdeki cam kırıkları her yolculukta böyle çoğalıyor. Ve dönüş isteği. Başımı yine kuma gömme eğilimi. Bazen bilmemek, görmemek, öğrenmemek daha iyi.

Toplantı bitti. Bindirdiler bir otobüse, götürüyorlar.

‘Castello del Trebbio’. Yanlış anlamadıysam, on beşinci yüzyıldan kalma bir şato. İkinci Dünya Savaşı’nda Alman karargâhıymış. Girişte bir at arabasının kasası, oku. (Atları nerede?) İleride bir masa. Üzerinde koca bir gülle mi, kovan mı, öyle bir şey. Aramızda iki Alman temsilci var. Belli belirsiz karanlık düştü yüzlerine.

Şatonun sahibi yaşlı adam Fransızca konuşuyor. Askerleri anlatıyor. Ve İkinci Dünya Savaşı’nı. Oğlunu subay yapmamış. (Ama paraşütcüymüş.) Seviyorlarmış orduyu. İşgaller görmüş bir adam bu. Seksen yedi yaşında. Karısı geldi. ‘Kontes’miş. Görkemli bir yürüyüşü vardı. Kırk beşinde gösteriyordu. Sade giyimli, genç duruşlu bir kadındı. Telaş içindeydi. Yarın Almanya’ya uçacakmış ama bilet bulamamış. (Ben de dönüş için uçak bileti bulamadım. İç hatlar dolu. Milano’ya yarın sabaha karşı kalkacak olan bir trenle gideceğim.) ‘İtalyan usulü’ aşk ilişkileri geldi aklıma. Kadın esmer, tipik İtalyan. (Almanlar genellikle sarışın mı olurlar? Onun için mi gidiyor ‘Kontes’, Almanya’ya?)

İkram masasının çevresine çağrıldık. Masada peynir ve salam türünden her şey vardı. Ve Kontes’le yaşlı kocasının ürettikleri şarapların her türünden örnekler: beyaz, gül rengi, kırmızı, açık sarı. (Birer şişe şarap hediye edileceğini umdum ama oradan ayrılırken anladım yanıldığımı. Bazı arkadaşlar parayla satın aldılar.) Sonra fiçilerin olduğu mahzene indik. Rafaello’nun imzasız bir tablosu vardı duvarın birinde. Görüntüler iç içe girmişti, gözlerim bulanıyordu artık. Besbelli şarabı fazla kaçırmıştım. Ama bulanık belleğimle bile anlamıştım; çok zengin bir adamdı Kontes’in kocası. Belki de adı konmamış bir kraldı. Şarap kralı. Ve –olacak şey değil benim ülkemde– Kontes hazretlerine uçak bi-

leti bulunamamıştı. Gösteri. Tavana kadar yükselen iri şarap fıçılarına bakarken, 'gösteri'yi ayırt ettim birden: Gölgeler oynayıyordu duvarlarda. Ve fıçılarda içinde mayalanan bir şeyler vardı. Ağzı köpüren bir saralı gibi, sarsan, sağa sola çarpan, sonra kendini zehirleyen bir kıpırtı, bir iç çekiş ya da özlem... Gözlerimi kapadım, bekâr evimi düşündüm. Benim de bir kadınıym vardı. Kontes değildi, evet, ama eceydi, yani kraliçe. Ve kral olmamı beklemiyordu, uçak bileti bulamayınca yazıklanmıyordu, kalkıp kollarına atıyordu kendini, gövdesini gövdesinin parmaklıklarına kilitliyordu. İşte o kıpırtıydı içimdeki: köpüren, özleten, çırpınan ve uzakta olan... Yarın olsun artık, binip trene Milano'ya gideyim. Sonra uçakla İzmir, İstanbul, Ankara... Masamı, kitaplarımı, müzik dolabımı özledim... Kalabalığın içinde tek başımayım. Anladım, beni doldurmuşlar fıçılara: *Köpüren ve çoğalan ve eskiyen ve eskidikçe güzelleşen bir aşkın mahzenine kapatılmışım.*

Kontes'e bir bilet bulunur elbette. Hele gözlerini yumsun benim gibi, kendini unutsun. Eğer unutmazsa kendini ve kontes olduğunu ilan ederse helikopter getirirler ona ya da bir gemi yanaştırırlar limanına. İlk kez gerçek bir kontes gördüğümü sandım, ama öyle değildi. Kraliçem neredesin?

Hem yükseliş, hem de çöküş bir arada. O geniş üzüm bağları ne olacaktı peki? Elbette kurulmalıydı şarap fabrikası. Yine de işte Kontes hazretleri alıp başını Almanya topraklarına uçacaktı. Ve dönüştürme fişisini doldurmuş olacaktı. Böylece kendi düşüşüne hazırlanıyordu. Yaşlı kralın gözlerinin içine baka baka, Fransız dilinin inceliğine sığınarak ellerimizi sıkıyordu.

Ve gerçek kontesi o sırada gördüm. Tam karşımda duruyordu. Adı Renée. (Bunun erkek adı ol-

duğunu sanırdım.) İri, parlak siyah gözleri vardı. Kocasıyla gelmiş. Aramızda. Hem ciddi, hem gülen. Damlalığın ucundaki su gibi duruyordu karşımda. Göz göze geliversek damlayacak. Ve yazık olacak güzelim suya. Sıcakkanlı. Kocasını çok kıskanç bakışlı. Sivil giyimli bir polis, gözleriyle çevresindekileri tarıyor. Başımı başka yana çeviriyorum adam bana bakarken.

Kıskançlığı zaman zaman anlayabiliyorum. Hak vermek değil belki, yalnızca anlayabilmek. Korumaya, esirgeme, dışarıya karşı güvensizlik. (Kral, Kontes'i korumuyor, durmaksızın üzüm bağlarını, verimli topraklarını ve Alman işgalini anlatıyordu.) Olabilir. Yine de Renée ile göz göze geldiğimizde kıstsız, yasaksız, ürkek ama içten gülümsedik karşılıklı. Ansızın oldu, kendiliğinden: *Su, içime damladı.*

Veda yemeğinde kocası aramızda oturdu. Öne eğilip geriye kaykılarak birbirimizin yüzünü bulabiliyorduk. Çok konuştuk, çok şarap içtik. Şarapları bitirince konyağa benzer bir içki getirdiler. Renée'nin hatırına onu da yudumladım. Buruşmuş elmaları andırıyordu ağzımın içi, göremesem de biliyordum. Kekre bir tadı vardı içkinin. Ama kadının kara gözleri parlayarak içimi aydınlatıyordu. Ve ağzımdaki buruk tat güzelleşiyordu. Bardaklarımızdan birbirimize içki aktardık. (Kocasının zayıf yanı ortaya çıkmıştı: İçtikçe kendini ve karısını unuttu, en sonunda başını masaya koyup uyuklamaya başladı.) Her şey iyi gidiyordu; özlemlerimi, kendimi ve adımları unutmuştum. Böylece Renée ile eşit duruma gelmişim. Çünkü onun adını da bilmiyordum. Sordum, gülümseyerek söyledi. O da benimkini sordu ama belki gürültüden, belki Türkçe'nin ses düzeninden; anlayamadı. İzin isteyip kalktım, vestiyere gittim, çantamdan bir kitabımı alıp döndüm.

"İşte adım burada yazılı..."

Gözleri parladı, gözbebeklerinin siyahı irileşti. İlgilendi: "Yazar mısınız? Bu kitabı siz mi yazdınız?"

"Evet," dedim. "Bunun gibi yirmi tane kitabım daha var."

"Fransızcaya çevrildi mi?"

"Hayır çevrilmedi."

Durgunlaştı bir an: "Bir gün o da olur," dedi. "İmzalayın bunu bana lütfen."

Kitabı aldım elinden, kalemimi çıkardım ve yazdım: "*Renée'ye.*" Sonra durup altına ekledim: "*Gerçek aşk umutsuzluktur dostum, kırgınlıktır. Aşk yaralar, insan yaralanır. Ve sonunda izi kalır. Yaşam da belki tümüyle bu: bir iz, bir soluk alma ve tükeniş...*"

Uzattım. Alıp baktı kitabın yazılı sayfasına. "Ama Türkçe yazmışsınız mösyö," dedi. Gülerek başımı salladım: "Evet öyle. Belki bir gün, bunu size çeviren birisiyle karşılaşacaksınız..."

İşıltısı ağardı, sonra soldu ve yitti. Renée durgunlaştı. Ve bir daha gülümsemedi gece boyu. Sabah, durgunluğu hâlâ sürüyordu. Bütün gün davetlerdeydik. Fabrikalar, iş merkezleri, bankalar, lokantalar... Hiçbir durakta, hiçbir fırsatta şarap içmedi. Giderek, mahzeninde dolaşp ikram masasında ağırlandığımız Castello Şatosu'nda da içmedi hiç.

Ama en sonunda gözlerimiz istem dışı karşılaştı bir an; karşılıklı gülümsedik ve adını unutmuş olduğumu sandım. Oysa biliyordum. Renée'ydi kara gözlü güzel Fransız'ın adı. Yanına yaklaşıp başımla selamladım, niçin şarap içmediğini sordum. Damla lığın ucundaki su yere düşmedi, güle kesti: Renée başını önüne eğdi, yanakları kızarmıştı. "Dün gece

sarhoştum," dedi. "Birbirimizin bardağına içki aktarıyorduk..." Yutkundu ve sustu. Pişmandı. Oysa pişman olunacak bir şey yapmamıştık. (Bir ara İsveçlinin karısı Raija'ya eğilip, "Çok hoş adam, ilk kez bir Türk tanıyorum," dediği için pişmandı belki de.) Ama biliyorum şimdi: Yüzüme bakıp dostça gülümsemesi söylediklerinin uzantısıydı.

Bana gelince: Sevdim, sevildim, çok da acı çektim. Aşkın burgacında kendimi yitirdim. Kırk yaş dolayının yorgun denizinde kulaç atarken gözüme yansıyan yakamozlarla seviniyorum artık.

Gül rengindeki şaraptan doldurdum bardağıma, Renée'nin kara gözlerine baktım son bir kez, bardağı kaldırdım. "Sizi unutmayacağım," dedim. Kadın yanıtlamadı, başını önüne eğdi ve yanımdan yavaşça uzaklaşırken dağılmış gülümsemelerini de toplayıp götürdü.

Onu bir daha görmeyeceğimi biliyorum. Belki de yabancılarla şarap içmeyecek bundan sonra.

Şarapların tümü, kralın şatosundaki mahzende, fiçilerin ve şişelerin içinde kaldı. Şarap bitti. "*Vino finito*." İtalyanlar böyle diyorlar. Ben düzeltiyorum: *Her şey finito*. Ve gözlerimin önünde soyunuyor kadının biri. Kontes bu. Ölümü bekleyen ve ölme gülümseyen bir kadın. Duvarda kocasının boy fotoğrafından yapılma tablosu. Adam uzun uzun poz vermiş olamaz. Şimdiki kralların hiç zamanı yok böyle şeylere. Konteslerin de.

Ama benim var.

Oturup bunları yazdım. Her sabah olduğu gibi, ben gidince eve o geldi. Masayı toplayıp düzene sokarken yazdıklarımı okudu ve ağzımın payını verdi:

"Aşk kırgınlık ve yaralanma! Haklısın sevgilim!"

Lütfen beni anla. Yorgun, kırgın ve umarsızım. Seni kırmak istemiyorum. Yanında kalamayacağım artık. Seni arayınca ya da sana yeniden yazınca kadar bana soluk alacak zaman tanı. Ben yakamozlarla sevinç arayan bu adamı artık taşıyamam."

Masamın üzerine bırakılmış notu okuyunca kurşun yemişe döndüm.

Bir şişe köpüklü şarap bırakmıştı. Kâğıdın arkasını çevirip bakınca son tümceyi de okudum: "*Her şey finitto!*"

Şişeyi alıp mutfığa geçtim; mantarını açtım. Şarap köpürdü, taştı. Şişeyi masanın üzerine, sağ elimi yüreğime koydum. Tıp tıp tıp vuran bir şey vardı. Bir de belli belirsiz cızırtı. Şarabın köpüğü sö-nüyordu. Kraliçem gitmiş ve krallığı bana bırakmıştı. Bir bardak indirdim raftan. Salondaki koltuğuma gömüldüm ve şişeyi boşaltıncaya kadar içtim. Sonra telefona sarılıp onu aradım, onu aradım, onu ara... Zil çalıyordu ama telefonu kimse açmıyordu. Masama geçtim; notlarımın altına onun yazdıklarını da ekledim ve noktayı koydum.

UZUN YOL SÜRÜCÜSÜ

En çok kamyonlar ilgimi çekiyor. Bütün yollar-
da onlar var. Uzun menzilli bir koşunun homurtulu
atları. Otobüsler öyle değil. Değirmen beygirleri.
Belli bir yörüngede gece gündüz gidip dönerler.
Kamyon olunmalı. Bütün yollar, bütün hedefler on-
ların. Kamyonun hiçbir zaman aynı yere dönüşü ol-
maz. Döndüğünde ölmüştür çünkü, yükü tükenmiş-
tir. Ölümün başka bir tanımı. Dünyanın kararması.
Gökleri bulutların, yerleri yangınların sarması.

Ben de kamyonlar gibi bilmediğim bir menzile
doğru koşuyorum. Kamyonlar akrabam, kardeşim.
Yüküm ağır, yolum uzun ve dönüşsüz. Şaşkın bulut-
lar arasındayım, kiminde yağmurumu savurarak,
kiminde terimi dağlara dökerek koşturuyorum. He-
def nedir, menzil neresi? Bilmediğimi anladım. Oy-
sa bildiğimi sanıyordum. Rüzgârlar, fırtınalar, de-
nizler, ırmaklar tükettim. Kendi izlerimin üzerin-
den geçip gittim. Ve günü, zamanı yitirdim. Bir son-
suz yolculuğun neresindeyim diye durup soluklan-
dım şimdi; sağıma soluma, önüme ardıma baktım.
Kutup Yıldızı var yukarıda, onu gördüm. Gecenin
ıssızlığında yön gösteriyordu. Bir durak, dulda bir
yer arıyorum. Beni saklayacak, bağrına basacak, bı-
rakmayacak bir set, bir engel; ne bileyim, adı sanı

olmayan, çiçeğe benzeyen, ışığı içeren, geçmişî yaşatan, geleceğe uzanan... Aşk belki. Ya da hırs, inanç, özlem... Vardı bunların hepsi. Yaşadım, biriktirdim, harcadım, o sonsuz koşuda tümünü tükettim. Boşaldım, tüketildim, yenildim. Ama bu, her şeyin sonu geldi demek değil. Menzilime doğru hâlâ koşturuyorum. Aslında çok yaşadığımı biliyorum. Yoğun yaşadım; herkesin iki etkilendiğinden ben beş yara aldım. Çok uzun oldu ömrüm. Ama şu dünyaya bir kez gelmişim, pes etmek olmaz. Mertlik bende kalsın. Gövdemi sürükleyerek de olsa koşuyu sürdürüyorum. Elbette günü geldiğinde duracağım. Soluğum kesilecek, göğsüm daralacak, bir su kıyısına yavaşça yuvarlanacağım. Çocukluğumda, evimizin az ötesinden geçen dereye yüzüp giden elmalar görürdüm. Nereye varıp duracaklarını düşünür, sorunun yanıtını bulamazdım. İşte o sulara kapılacağım, elmaların peşinden bir sonsuza ya da derin bir denize ulaşacağım. Hep öyle oldu, akarsular bir denize, göle ulaştı. Bitmez denilen yol gerçekten hiçbir zaman kendini tüketmedi, ama sonunda uzun yolun sürücülerini mutlaka menzile ulaştılar. Yoksa yüksek dağlara tırmanılmaz, ölümler göze alınmaz, yeni kıtalar bulunmaz, kutuplara bayrak dikilmezdi. İnsanın yazgısı bu: Koşacak, durmayacak. Durdu mu, tıpkı tanklarındaki gibi, ölüm ve tükeniş kaçınılmaz. (Savaşanlar bilirler, tanklar ilerlemediklerinde vururlar. Belki kamyonların yazgısı da böyledir. Demek bundandı; boş kamyonlar bana hep hüznün vermiştir. Yükleri olmalı, homurdanarak yokuşa tırmanmalı bu kamyon milleti. Mutlaka!)

Derin bir soluk aldım. Bir fotoğrafçıya koştum. Dedim ki, "Şöyle, anlamlı, kalıcı, özenli çekilmiş bir fotoğraf istiyorum." Adamın saçları kırışmıştı, incecik bıyıkları vardı. Esmer tenini kırıştıarak gü-

lüksü. Bankonun arkasındaki döner sandalyesinden aşağı indi, dikeldi, kendini gösterdi. Kısa boy-luydu. Yanaklarının ortasından iki çizgi (ya da ır-mak) geçiyordu.

"Hay hay efendim," dedi. "Zaten biz de burada vesikalık fotoğraf çekmekten usanmıştık! Bir de sanat için çalışalım..." İçlendi, gözlerini kırptırdı. "Ah-aahh! Eskidendi onlar, güzellik diye bir şey kalmadı! Buyrun sizi içeriye alalım. Taranıp hazırlandıktan sonra aynanın yanındaki zile basın, hemen gelirim."

Karanlık odanın önünden geçip çekim odasına yöneldim. Duvarı boydan boya kaplayan bir ayna vardı, kapının solundaydı. Önünde masa, komodin, sandalye. Evlenen, duvaklı gelinlikle, koyu renk elbise, boyunbağı ve papyonla, rugan ayakkabı ve gıcırtilarla fotoğraf çektirenler içindi daha çok burası. Ayakta durdum, kendime baktım; şaşkındım, ne yapacağımı bilemedim. Demek ki uzun süredir aynada yüzümü incelememiştim. Başımı iki yana sallayıp mırıldandım: "Menzilim neresi, ben neredeyim?"

Fotoğraf ustası geldi, yanaklarındaki ırmaklarla gülümsedi. Tabureyi gösterdi: "Şöyle buyurun lütfen..." Yerimi aldım. Ekledi: "Kaç yaşındasınız beyefendi? Hanımlara soramıyoruz, ama erkeklerle..."

"İki gün sonra kırk bitiyor," dedim.

Adam fotoğraf makinesinin körüğüne eğildi, sesini zor işittim.

"Anlamıştım.. Ama inanın hiç göstermiyorsunuz."

Şu 'göstermediğim' şeyi nereye gizlemiştim acaba? Neyi göstermiyordum, niçin, neden? Herkes gösteriyordu da niçin ben eksik kalıyordum? Yolum çok mu düzdü; hiç yokuş tırmanmadım mı? Hiç mi

dingil kırmadım? Peki, yorulmadım mı? Ya da tez mi geçti yorgunluklarım? Sahi, niçin göstermez insan yaşını? Acıyı özümsemişti ve yaşama biçimi olarak geliştirdiği için mi?

Adam önce makineyi ayarladı, sonra gelip elini kolumu, gövdeyi, başımı, duruşumu bakışımı düzene koydu. "Şuraya bakın lütfen," deyip duvarda bir noktayı gösterdi.

Fotoğrafçıdan çıktıktan sonra dünyayı dolaştım. Bulvarda ömrümü adımladım. 'Kızılay' diyorlar buralara. Tanıdıklara rastladım. Yitirdiklerimi düşündüm. Ölüm ve doğumlar çoğalıyordu. İki yanlı bir uzamayı ayırt ettim. Sanki bulvara ilk çıkışımdı, güneşe çıkar gibi. Peki, daha önceleri hangi karanlıktaydım? Bu uzun yolu boşuna mı teptim ben? Toz duman, acı keder üzüntü, gidip gelmişim. Ama işte görüyorum: Küfemde hiçbir şey kalmamıştı. Hüzün veren bir görünüm! Yüksüz bir kamyon da böyledir. İçimi çektim. Hep bozgunun önünden kaçır gibi yaşamışım. Şimdi anladım. Adamın sesi çıkıp geldi: "Güzellik diye bir şey kalmadı!"

Çocuktum, bir çift güvercinim vardı. Sonunda saçak altındaki yuvaya kedi dadandı. Ne yapıp etti, güvercinin birini yakaladı, evin az ötesinde yedi, yuttu. Yetişip kurtaramadım kuşumu. Tüyleri uçuyordu. Ağlamaya başladım. İşte o günden beri kedilere, baykuşlara, köpeklere, yaltaklara yenilip duruyorum. İnsan hiç olmazsa yırtıcı hayvanlara yem olmalı. Hiç değilse dağlara çıkmalı. Özgürlüğün sarp kayalarında savrulmalı. Orada vermeli kelleyi sırtlanlara, çakallara, kurtlara. Ölümü nereden gelecekse, biraz da kendisi seçmiş olmalı. (İntiharları şimdi daha iyi anlayabiliyorum.) Oysa, işte demin ayırdına vardım ya, Kızılay'ın ortasında kendi ayak izlerime basa basa dünyayı adımlıyordum hani; bir

dağı nasıl özledim! Çıkılmamış, ulaşılmamış olmalı. Buralarda, ayak izleri arasında yitirmişim yolumu. Her yanda kurnaz tilki, börtü böcek, kurt kuş, sü-rüngen ve 'bilimum' haşere nöbet geze... Nasıl bir toplum olup çıktık böyle? Hırsızlar, arsızlar, yüzsüz-ler, utanmazlar, arlanmazlar el üstünde... Nasıl ulaştık sonunda bu kaygan menzile? Işık nerede, yo-lu kim kapadı? Önümüze bu duvarı ören kim? Bir dolu soru. Her sorunun mutlaka yanıtı olmalı. Ama artık ben yoruldum. İçime gizlenen o hamal çocuğu fotoğrafçının geniş aynasında görmüştüm; pazar da-ğılmış, herkes evine savuşmuş, çocuğun küfesi boş kalmıştı. İşte bir boş kamyon daha. Aşağı yürü, geri dön, yukarı... Oysa bulvar nasıl kalabalık. Gözleri-me vuran insan seli. Kulaklarımdaki uğultu. Bun-lar fotoğrafımı da dolduruyordu. Gidip fotoğraf usta-sıyla konuşmalı. Rötuş yapmasın, kazımasın yü-zümdeki kalabalığı ve fondaki gürültüyü. Uzun yol-lardan geldim, daha uzun yollara gideceğim. Bir kamyonun kasasına yükleyeceğim bütün bunları. Homurtu ve toz duman. Koşacağım çevrene doğru. Âşık Veysel de yaşamıştı bu yolları. Ama hiç olmaz-sa dünyayı görmüyordu, kalabalığı tanımıyordu; yalnızca uğultuydu ona yol gösteren. Sonunda men-zili buldu. Bir de ben ulaşısam diyorum.

Daha sonra kıra koştum, çimlere attım kendi-mi, sırtüstü yatıp gökyüzündeki nisan bulutlarına baktım. Belli belirsiz bir yel vardı, ürperiordum. Adamakıllı bir hastalansam... Gördüm: Çitin dibin-de, dikenli telle çevrilmiş bir ağaç çiçeğe durmuştu. Kalktım. Üşenmeden gidip çiti aştım, dikenli tele takılmadan ağaca ulaştım. Eğilen dalların birinin ucundan bir dalcık kopardım. Çiçekler dökülmeden yattığım yere dönebildim. Bakındım ama göreme-dim. Bu çiçekli dalı vereceğim birisi olmalıydı. Sanı-

rım şuralardaydı, göğsümün içindeydi. Ve avucumdaydı elleri. Yoksa yitirdim mi, nereye gitti? Dalı başucuma koyup çimlerin üzerine yüzükoyun uzandım. Islanan gözlerimi elimin tersiyle kuruladım.

Bir adam sorup duruyordu: "Kaç yaşındasınız beyefendi?" Şimdi gidip aynı adama sormalı: Bu yaştaki çocuklar çimlere yatıp ağlar mı? Uzun yol sürücülerinden biri, "Mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin?" diye sormuştu. Ben de varıp bizim fotoğraf ustasını sıkıştırdım: "Mutsuzluğun yaşını biliyor musunuz bayım? Fotoğrafını çektiniz mi hiç?" Görür gibiyim: yine yanaklarındaki ırmaklarla gülümseyecek kır saçlı, kısa boylu adam. Ve susup başını iki yana olumsuzca sallayacak.

Çiftlik kavşağı burası. Alıcı gözüyle bakınca anladım. Ötede dağlar, göller, bulutlar var. Kalkıp koşmalı. Oysa ben bir kırmızı ışıkışım gibi kavşakta, çimlere yatıyorum. Şu çiçekli erik dalını alıp gülümseyecek birisini bekliyorum. Bir ses istiyorum içimi dolduracak. (Böyle bir şarkı vardı. 'Bir sevgi istiyorum...' diye sızlanan... Midemi bulandırılıyordu. Besbelli bilinçaltıma yerleşmişti. Ve işte bozuldu yine her şey; kuşatılmışım.) Hayır hayır, kimseden hiçbir şey istemiyorum. Bozuk ve uzun bir yolculuk. Yalnız sürdürülmeli. Hepsi bu. Yaşam böyle konuşuyor. Dönüp ardıma baktım, fısıltısını işittim: Kiminde yalnız koştum, kiminde sevdiklerim takıldı koluma. Şimdi sağıma soluma, önüme ardıma bir daha bakıyorum ve başımı gökyüzüne kaldırıyorum. Bulutlar var. Tek gerçek bu. Yağmurlar getiren bulutlar. Ömrüm de yağmur gibi olmadık yerlere dökülüp durdu. Ne denize ulaştım, ne ırmak olabildim. Bir yenik suyum ben. Burada durmuş da, kurumuş yatağıma bakıyorum. Seviyorum elimdeki

küçük bahar dalını. Hele şu ivecen kamyonların gü-rültüsü, homurtuşu yok mu; asıl onlar sürdürüyor yaşamı.

Kalktım, üstümü başımı çırpıtım.

Çiti atladım, az ötedeki arabama doğru yürüdüm, kapısını açıp girdim. Dümenin üzerine başımı koyup bir süre öylece dünyayı dinledim. Doğrudugumda gözlerimi ovuşturup çevreme bakındım ve arabanın camına konmuş bir serçe gördüm. Ürperdim. Kanatlarına tutunup dağlara uçmak istedim. Ama yorgunum. Artık gücüm kalmadı. Dağlar bana göre değil. Bir su kıyısı bulacağım. Ağaçların gölgesine uzanıp üstümden akan bulutlara bakacağım.

Kontak anahtarını çevirip motoru çalıştırdım. Kuş havalandı, az ötede taklalar atmaya başladı. Sonra yere indi, silkindi, tüylerini döktü, değişti, büyüdü, serpildi. Titredim. O gelmişti. Sağ kapıya doğru yürüdü, iyice yaklaşınca durup gülümsedi. Eğilip kapıyı açtım.

"Neredeydin? Hadi gel, gidiyorum, zamanım kalmadı, bin arabaya!"

Hiç ses etmedi. Yanıma oturup elimi tuttu.

"Niçin bu kadar geciktin?" dedim.

Belli belirsiz gülümsedi: "Belki de tam zamanı." Gözlerini yumdu, başını omzuma koydu ve mırıldandı: "Ben hiç gitmedim ki, hep seninleydim..."

"Ama yoktun!" dedim, arabayı park yerinden çıkardım. "Şimdi en uzun yola gidiyoruz..." diye mırıldandım. "Uzun yol sürücüsüyüm ben. Geliyor musun?"

Bir an düşündü, sonra başını omzumdan çekti.

"Uygun bir yerde inerim," dedi. "Ama şu an yanındayım..."

Kavşağa varınca kırmızıyla karşılaştım. Yeşil yanincaya kadar, ne yana dümen kıracağımı düşü-

nüp karar vermeye çalıştım. Cama yağmur damlaları düşmeye başlayınca, bir sese, sıcak bir bakışa gereksinmem olduğunu bir kez daha anladım.

Kuşu unutmuşum. Ne zaman havalandı, nereye uçtu, niçin uzaklaştı?

Ardımdaki arabanın sürücüsü sabırsızca korna çaldı. Gaz pedalına bastım, asfaltı arabaya bıraktım.

KÜSTÜMÇİÇEĞİ

Bulmacada soruyorlar. Soldan sağa, dört: "Sapları ince ve tüylü, yapraklarının dibi dikenli bitki. Çiçekleri sapsız ve başak şeklinde topludur; çoğu zaman kömeç halinde çıkan pembe, beyaz, sarı renkte olan bu çiçekler ipek ponponları andırır. Yaprakları dokunur dokunmaz pörsüyerek sarkar. Meyvesi yassı badıç şeklindedir. 'Küstümotu' da denilen, başka bir adla tanınan bir çiçek." Sonra sözlük karıştırdım; tamamlayıcı bilgiler buldum: "Baklagillerden. Çiçekleri sarı ve bazı türlerinde beyaz ya da menekşe renginde bir süs bitkisi. Üç yüz elli çeşidi var." Adını beğenmedim, düzeltiyorum: *Küstümçiçeği* olmalı. İnce, ipeksi, dokunmaya gelmez, küsüverir...

Yaşam da öyle: nasıl dikenli. Yol sarpa sarınca önünüzü keser çalılar, geçilmez orman içleri, yabani kuşlar, kurtlar, çakallar ve kirletilmiş sular...

Bu öyküyü yazıyorum; dünyadan ağıp geçen sıradan biriyim. İleride belki unutkan torunlarım olacak; öncelikle geçmiş i unutacaklar. Ve beni. Hiç değilse bu çiçeği hatırlasınlar.

Ayrılık zamanı gelmişti. Hazırlıklarım tamam. Son sözlerimi yazdım. Yeni romanımın sonuncu tümcesini noktaladım. Adını 'Yasak Odası' koydum. Yazı ile ancak adı kalır insanın. Ötesi avuntu. Geri-

de kalanlar unutsalar ne yazar, unutmasalar ne? Uzun bir ömrü dünmüş gibi yaşadım. Geçerken bu yazıları karaladım. Kimseden ödünç acı, kullanılmış sevinç almadım. Ve kimsenin yaşamını yağmalamadım. Yazarlar da aslında küstümçiçekleri gibi ince dikenleriyle savunur kendilerini. Günü gelen sahneden çekilir. Yoğun yaşanmış bir ömür. Dosyaların içinden, kitap yapraklarından dökülür. Sonunda ne kalır insanlara; acılar görmüş, hırpalanıp örselenmiş (ve yaprakları pörsümüş) şu dünyaya ne kalır? Belki yalnızca bir çiçek adıdır ya da o bile değil. Esip geçen rüzgâr...

İşte bunları yazacaktım.

‘Yasak Odası’ndan bu öyküye Servet Hanım’ı aldım. Bir çiçeğe benziyordu. Ufak tefekti; deniz gibi duruyor, geniş yapraklı dut ağaçlarını andırıyordu. Dallarına ürkekçe tırmandım. Tadını unutamadığım karadutları aradım. Çocukluğumda bir ağacım vardı, dut gömleğimi giyip gövdesine çıkardım. Servet Hanım’ı küstürülmüş çocukluğum sandım.

Yazılar denize, kuma, gökyüzüne yazılmış, ırmağa fırlatılmış, yangınlara karıştırılmışsa –benimkiler öyle– çiçek de toprağa salmıştır köklerini. Küstümçiçeği. Dikenler, savunması. Alınan yapraklı. Çilleri gizlenmiş bir genç kız ya da kadın yüzü. Yaşı olmayan. Okşadıkça fırtınası çoğalan. Darılan. ‘Kapılmış gidiyor’dum, ‘bahtımın rüzgârına’, küstümçiçeğiyle karşılaştım. Ona tutundum. (Ne olduğunu henüz bilmiyordum; yoksa dokunamazdım.)

Artık romanımı tamamlamış, dosyayı kapamıştım. Ölüm isteğini eskitmeden, gidiş yollarını yalama etmeden kendimden kurtulmuştum. Ama bir akşamüstü küstümçiçeğine rastladım; yol kıyısında,

duvar dibinde, seher vakti güzelliğinde yükselen güneşi sağıyordu.

Canlandım. Elimi uzatıp dokundum. Hâlâ yaşamakta olduğumu duydum. Sonra gidip yazı masama kuruldum. Dedim ki kendi kendime: Bu hayatı ben yaşadım, gizlemeden yazıyorum. Kendime de yeniden rastladım; adım Burhan, soyadım Günel. Gövdem gibi adım da bu dünyadan geçip gider. Kalırsa anlık bir sevinç kalır, ardından hüzün onunla beraber. Yani ölümsüz olan insanlar değil, çiçeklerdir. Ben de işte böyle, bir çiçeğe tutundum; bakışını, duruşunu, gökyüzüne savruluşunu yazıyorum.

Romanımı geçenlerde bitirmiştım. Bir dikenli tarlaydı. Ki ömrümün geçip gittiği, gövdemin çimlendiği, iniş-çıkış-yokuş dolu bir uzun yol. Yatak odasından çıkıp ‘Yasak Odası’na girdim. Karanlık-tı, balçıktı. Bir dehlizden geçiyordum. Çözülmenin, savrulmanın son kavşağına ulaşmıştım. Daha önce bilmezdim, tanıyınca anladım: Işığın başladığı yerde küstümçiçekleri vardı. İlk bakışta bir çiçek adı olduğu sanılıyor. Oysa ışığın kaynağı. (Söylemiştim: Her seher vakti güneşi sağıyor.) Sonra ne çok gidip geldim. Suyuna düşen gölgemi gördüm. O duru gölün derin, koyu, dalgasız, unutulmuş rengine yüzümü ve geçmişimi yudum.

Dedi ki Servet Hanım günün birinde: "Küstümotunun dikenlerine dokunmadan, hatta farkına bile varmadan küçük, parlak sarı çiçeğe ulaşmak! İlk kez mi oluyor, yoksa tüketilmiş bir mevsimde, daha önceleri yaşadım mı? Canı yanmadan kendine ulaşmak, çiçek için bile ne denli zor. Yaşamın beklenmedik armağanı olmalı. İyi ki varım, yaşıyorum bu dünyada, iyi ki varsınız."

Akşamüzeri, bahçeli evlerin arasında, kasabanın dar sokaklarında kendimi arıyorken, hüznümü bir ilkyaz coşkısına buladım ve küstümçiçeğini düşündüm. Ansızın farkına vardım: avucumda Servet Hanım'ın ince parmakları.

Yazanlar bilir, okuyanlar da öğrensin; bazı romanlar, öykünün çoğaltılmış, doyuma ulaştırılmış halidir aslında. Ben de öyküde tersini yaptım. (Çünkü, yazarak kendimle oynuyorum.) 'Yasak Odası'ndan Servet Hanım'ı aldım, onu anlatıyorum. Andığım romanda, tükenişini gözleyen bir adam vardı. Onu da kendimle özdeşleştirdim işte burada. Servet Hanım romana kendiliğinden girmişti; bu kez ben tasarladım. Öyküye çağırdım. Kırmayıp geldi, aramıza katıldı. Küstümçiçeği olduğunu unuttu, bana yol verdi. (Sellere kapılıp aktık.)

Yazdığım adam biraz da *ben* değil miydim? Her yazar, ürünlerinin çoğunda kendi türevlerini, benzerlerini yaratmaz mı? Öyleyse, tasarlanarak yeni romanımdan alınmış bu öyküyü Servet Hanım için yazıyorum. Gördüm onu. Acıyı ve hüznü tanıyordu. O da beni çabuk bildi.

Artık farkındayım: Servet Hanım'ın uzaklarda bir oğlu, yatalak bir kocası var. Gerçekten ona ulaştım (mı?); uyduruyor olamam bütün bunları. (Ben gemilerini yakmış bir yazarım.) Şu gökyüzü yalan mı; acılar, sevinçler, ayrılıklar, yorgunluklar yalan mı? Hele hele bozgunlar. 'İtiraf ediyorum', hepsini çekinmeden ben yazdım. Sonra ellerini avucuma aldım, yakasına bir küstümçiçeği dalı tutuşturdum, başımı kaldırıp gökyüzüne baktım. Bahardı. Karlı dağın biri gövdesiyle birlikte eriyip ayaklarımıza aktı. Üstümüzde dönüyordu akşam kuşları.

Servet Hanım dalgın ve yorgun bir sesle oğlunu anlattı: Oda dolusu kullanılmış eşya, bir de pencere

bırakıp gitmiş. (Romanda, oğlanın askerden dönmek üzere olduğuna değinmiştim. Aslı şu: Çocuk, İngiltere’de okuyor. Yirmi iki yaşında bir özlem. Fotoğrafta Servet Hanım’ın ışıltısıyla bakıyor.) Öyküdeki çiçek-kadın içini çekip mırıldandı:

"Günbatımı. En sevdiğim yerdeyim. Oğlumun odası. Solumaktan bile çekiniyorum. Hiçbir şey ek-silmesin, bozulmasın. Tatile geldiğinde burada yatar. Sonra kokusunu, gülüşünü, sesini, duruşunu bırakıp gider. Karşıdaki dağın doruğunda renkler her akşamüstü koyulaşırken özlemini çoğaltırım. Oğlum benim... Ayrılığın kabuk bağladığı, acıya dönüştüğü bir kırgınlık ânı. Çevremde canlı izler arıyorum. Kaç kez, onunla birlikte şu pencereden dağı ve günbatımını seyrettik... Bir koku, bir renk neler çağırıştırıyor. Özlemi yoğunlaştırıyor. Sevgiyi de."

Burukça gülümsedim:

"Ben her şeyi eskitmiştim Servet Hanım. Özlemi bile. En uzun yolculuğuma başlayacakken size rastladım. Şimdi yapraklarınıza dokunmaktan korkuyorum. Yeterince yitirdim çünkü. Küstümçiçeği bu, hiç belli olmaz. Bulmacada ve sözlükte neler okudum, irkildim. Size rastlamasam sessiz, gürültüsüz, apansız gövdeyi toprağa kaydıracaktım. Söyleyin bana şimdi ne yapayım? Aslında anladım, insan hiç tükenmiyor. Bu dünyadan geçip gitse de mutlaka bir ses ya da iz kalıyor."

Servet Hanım’ın gözleri ıslandı ve bir kez daha farkına vardım: Küstümçiçeği dikenlerini çekip ışığa yol veriyordu. Tutup ellerini, sonra eğilip gözlerini öptüm. Servet Hanım’ın sevinci ve özlemi olmak istiyordum.

Bu öyküyü son kez yaşadım. (Bir daha olanaksız.) Kendimi de buldum böylece, nicedir yitirmiştim. Adım Burhan, soyadım Günel. Şimdi yeniden

başlıyorum. Servet Hanım günbatımında pencere-
sindeyken ve oğlunu özlerken rüzgâr olup saçlarına
tutundum. İnanılır gibi değil. Ne zamandır susku-
num. Acıyı, tükenişi, yenilgiyi, ölümü erteledim.
Yasakladım bozgunu. Tüm kırık dökük anıyı bir
'güz odası'na kilitledim. Ömrüme dolandı Servet
Hanım. Duruşu küstümçiçeği. Keşke bir de ona sor-
saydım: Bütün bunlar yalan mı?

Deniz gibi saçları.

Ve başımın üzerinde uçuşan sevinç kuşları.

Gözlerimi yumup alnımı göğsüne dayamak iste-
dim. Dalgındı, uzaklara bakıyordu. Dağılan saçları-
nın arasında parmakları olsaydı. Yakasındaki küs-
tüm dalına baktım, bulmacayı çözdüm: "Dokununca
yaprakları pörsür, küser, ölür. Altı harfli. Sonu a.
Soldan sağa *mimoza*; yukarıdan aşağıya *bahar*." Di-
keni dökülmüş, çiçeği duruyordu. Ve Servet Hanım,
yukarıdan aşağıya *bahar* kokuyordu.

Ellerimi uzattım, öylece kaldım. Bıraksa konu-
şacaktım. Anladı Servet Hanım, serçeparmağını ya-
vaşça dudaklarımın üstüne bastırdı. Ve sustum.